O'zbekiston Respublikasi madaniyat va sport ishlari vairligi

O'ZBEKISTON DAVLAT SAN'AT VA MADANIYAT INSTITUTI

"DIRIJYORLIK AMALIYOTI"
fanidan

O'QUV-USLUBIY MAJMUA

Bilim sohasi: 100 000 – Gumanitar soha

Ta'lim sohasi: 150 000 – San'at

Ta'lim yo'nalishi: 5151600 - Xalq ijodiyoti (vokal jamoalariga rahbarlik)
5111 000 - Kasb ta'limi(5151600 - Xalq ijodiyoti (vokal jamoalariga rahbarlik)

TOSHKENT – 2014

O‘QUV -USLUBIY MAJMUA

“DIRIJYORLIK AMALIYOTI” fani bo‘yicha yaratilgan bo‘lib, unda mazkur fanning namunaviy va ishchi dasturlari, amaliy, yakka mashg‘ulotlarning mazmuni, fan bo‘yicha glossariy, baholash mezonlari, ta’lim texnologiyalari, o‘quv materiallari,darslik va adabiyotlar ro‘yxati hamda majmuaga taalluqli barcha materiallarning elektron shakllari jamlangan.

Mazkur o‘quv-uslubiy majmua Xalq ijodiyoti (turlar bo‘yicha) bakalavriat ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun mo‘ljallangan.

Tuzuvchilar:

Xodjayeva M.X.- Vokal kafedrasi katta o’qituvchisi

Taqrizchilar:

Mirzayev Q.T. – professor, O‘zDSMI

Baxretdinova N. – O‘z DK, xor dirijyorligi kafedrasi professor

O‘QUV- USLUBIY MAJMUA MUNDARIJASI

1. O‘quv dasturi…………………………………………..........................
2. Ishchi dasturi…………………………………………..........................
3. Ta’lim texnologiyasi………………………….................................
4. Muataqil ta’limni tashkil etish bo’yicha ko’rsatmalar……………..
5. Testlar ....
6. Nazorat uchun savollar JN.ON.YAN...
7. Tarkatma materiallari………………………………..........................
8. Glossariy ………………………………………..................................
9. Adabiyotlar ro‘yxati …………………………..........…..................
11.Xorijiy manbalar...

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

Ro‘yxatga olindi:	Oliy va o‘rta maxsus ta’lim
№ BD-5151600-5.01	vazirligining
201__ yil___	201__ yil “___” ____ ___– sonli
	buyrug‘i bilan tasdiqlangan

D I R I J YO R L I K A M A L I YO T I

FANINING

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 - Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	150 000 - San’at
Ta’lim yo‘nalishi:	5151600 - Xalq ijodiyoti (vokal jamoalariga rahbarlik)
	5111 000 - Kasb ta’limi(5151600 - Xalq ijodiyoti (vokal jamoalariga rahbarlik)

Toshkent – 201_

Fanning o‘quv dasturi Oliy va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi Kengashning 201__ yil “___” dagi “___” – sonli majlis bayoni bilan ma’qullangan.

Fanning o‘quv dasturi O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat insitutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Xodjaeva M.X. – O‘zDSMI, «Vokal» kafedrasi katta o`qituvchisi
Malikova D.M – O‘zDSMI, «Vokal» kafedrasi katta o`qituvchisi

Taqrizchilar:

Vasilchenko O.A – O‘zDSMI, «Vokal» kafedrasi dotsenti, pedagogika fanlari nomzodi.
Baxretdinova N – O‘z DK, professor.

Fanning o‘quv dasturi O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat insituti Badiiy-o‘quv-uslubiy kengashida ko‘rib chiqilgan va tavsiya qilingan (201__ yil “__” dagi “__” – sonli bayonnoma).

Kirish

Zamonaviy ta'lim standartlari "Dirijyorlik amaliyoti" fani xor jamoalarining rahbarini tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. «Dirijyorlik amaliyoti» – nazariy bilimlarni mustahkamlash va amaliy kunikmalar asosida mustaqil jamoa rahbari tayyorlashga asoslanadi. «Vokal jamoalariga rahbarik» mutaxasisligi yoʻnalishi uchun «Dirijyorlik amaliyoti» fani maxsus kasbga yoʻnaltiruvchi fanlardan biri boʻlib hisoblanadi. «Dirijyorlik amaliyoti» fani amaliyotning de'bochasi xisoblanib, bunda qisqa vaqt mobaynida jamoa bilan ishlash, xor asarlarini tez o'zlashtirish, jamoaga o'rgatishni o'rgatadigan fandir.

Fanning maqsad va vazifalari

Fanning asosiy maqsad va vazifasi har turli vokal-xor guruhlari bilan mustaqil va amaliy ishlashga tayyorlash, oʻrgatiladigan asarlarning dasturini oʻrganish va bilish, kelgusida amalda foydalanish va toʻgʻri uslubda ishlashni oʻrgatishdan iborat.

Asarni fortepianoda chalish, xor ovozlarini kuylash, har bir ovozlar ustida jarayonida kuyning ifodaviyligi, (intonatsion) ohangdorlik va ritmik murakkabligini his qila bilish, ijro mukammalligini tashkil etuvchi asar surati (ritm) va talaffuz ustida ishlash, dirijyorlik qilish kabilardan iborat.

Fan boʻyicha talabalarning bilimiga, koʻnikma va malakasiga qoyiladigan talablar

Dirijyorlik amaliyoti oʻquv fanini oʻzlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr – dirijyorlik tarixi, dirijyorlik apparati, auftakt, xorni boshqarish, dirijyorlikda tana holati, dirijyorlikda manual harakat, oddiy oʻlchovlar, murakkab oʻlchovlar, oʻzgaruvchan oʻlchovlar, aralash oʻlchovlar, legato va stakkato, oʻng va chap qoʻl holati haqida tasavvurga ega boʻlishi;

Dirijyorlik postanovkasini, xor partiturasini, oʻng va chap qoʻlning vazifalarini, dirijyorlik apparatini toʻgʻri yoʻlga qoʻyishni, dirijyorlikda tana holatini, dirijyorlikda qoʻllarning erkinligini, dirijyorlik sxemalarini, musiqiy ijroni tashkil etishni, ¾ oʻlchamiga dirijyorlik qilishni, 2/4 oʻlchamiga dirijyorlik qilishni, 4/4 oʻlchamiga dirijyorlik qilishni, 6/8 oʻlchamiga dirijyorlik qilishni, aralash oʻlchovli asarlarga dirijyorlik qilishni, xor janrlari haqida tasavvvurga ega boʻlishi, chet el va oʻzbek kompozitorlari hamda bastakorlarining ijodiyotini, yaratgan asarlarini bilishi, xalq ijodiyotidan, oʻzbek, jahon kompozitorlari xor asarlari namunalarini bilishi, dirijyorlik texnikasi boʻyicha asosiy tushunchalarni (dirijyorlik holati, auftakt, nafas va uni uzish, fermata, dinamik koʻrsatmalari, turli oʻlchovlar setkasi va h.k.), oʻzbek va jahon xor musiqasi adabiyotidan turli janr va oʻlchovdagi (oddiy va murakkab) asarlarga dirijyorlik qilish, dirijyorlik qilinadigan asarga yozma ravishda annotatsiya tayyorlash, toʻgʻri dirijyorlik harakatlari, ya'ni qoʻl va gavdaning toʻgʻri harakatlari bilishi va ulardan foydalana olishi;

Xorda dirijyorlik qilish, dirijyorlik harakatlari orqali musiqiy mazmunni aks ettirish, o‘zgaruvchan o‘lchovlarni his qilish, dirijyorlikda legato va stakkatodan foydalanish, dirijyorlik sxemalarini o‘zlashtirish, dirijyorlikda o‘lchovlarni to‘g‘ri bajara olish, dirijyorlikdagi shtrixlarni bilish ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak.

Fanning o‘quv rejadagi boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘liqligi va uslubiy jihatdan uzviyligi

Dirijyorlik amaliyoti fani o‘quv rejada 3-5 semestrlarda o‘qitilishi mo‘ljallangan. Fan xor sinfi, vokal ansambli, vokal, dirijyorlik, xor partiturasini o`qish, xor jamoasi bilan ishlash uslubiyoti kabi fanlar bilan bog‘liq holda o‘rganilib, chuqur bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi talab etiladi.

Faning ilm fan va san’at sohasidagi o’rni

Dirijyorlik amaliyoti fanining ilm fan va san’at sohasida o‘z o‘rni bordir. Dirijyorlik fanidagi muhim omillarning barchasi aynan Dirijyorlik amaliyoti fani orqali amalga oshirilinadi. Bu fan eng avvalo yosh mutaxassislarni professional ijodkor bo‘lib yetishishi uchun asosiy manbaa bo‘ladi.

Fanni o‘qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Dirijyorlik amaliyoti fanini o‘rganish jarayonida o‘qitishning quyidagi yangi texnologiyalaridan foydalanish samaralidir: kompyuterda nota terish dasturlaridan, audio-video vositalaridan foydalanish, chet el va o‘zbek kompozitor hamda bastakorlarining yangi asarlarni tinglash, ushbu asarlarni tahlil etish.

ASOSIY QISM: Fanga kirish

Asosiy qismda fanning mazmuni mantiqiy ketma-ketlikda keltiriladi. Dirijyor - xor amaliyoti fanida mavzuiy mazmun-mohiyati, asosiy tushunchalar va ish mazmuni ochib berilgan. Bunda talabalarga DTS asosida yetkazilishi zarur bo‘lgan dirijyorlik amaliyoti malakasi va ko‘nikmalari to‘la qamrab olingan.

Fanning nazariy mashg`ulotlari mazmuni

Fan bo‘yicha nazariy mashg‘ulotlar na’munaviy o‘quv rejada ko‘zda tutilmagan.

Fanning amaliy mashg`ulotlari mazmuni

Dirijyorlik amaliyoti fani boyicha bakalavr - dirijorlik tarixi, apparati, auftaktlar, orkestr va xorni boshqarish yo’llari, monual harakat oddiy murakkab, o’zgaruvchan, aralash o’lchovlar, legato va stakkato, o’ng va chap qo’llar vazifalari haqida tasavvurga ega bo’lishi kerak. Dirijor xor partiturasini, dirirjyorlik apparatini to’g’ri yo’lga qoyishni, musiqiy ijroni tashkil etishni, ¾ o’lchamiga, 2/4 o’lchamiga, 4/4 o’lchamiga, 6/8 o’lchamiga, aralash o’lchovli asarlarga dirijyorlik qilishni, dirijyorlik harakatlari orqali legato va stakatodan foydalanishni, ijroni ifoda etishni, sxemalarni o’zlashtirishni, musiqiy ijro etishning, dirijorlikdagi shtrixlar va dinamik husussiyatlarini bilishi va foydalana olishi, asosan amaliy mashg‘ulotlarda xor asarlarini chalib, jamoaga o’rgatish ko’nikmalarini o’zlashtiradi. Xor ovozini sozlash, asarni fortepianoda ijro qilish, xor asari ustida ishlash, har bir ovoz partiyasi bilan ishlash, barcha ovoz partiyalarini qo‘shish, asar

badiiyligi ustida ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Jamoa ijrochiligi an'analari. Taniqli xor jamoalari ishtirokidagi konkurslar, festivallar va kontsertlarda ijro etilgan vokal – xor asarlariga to'g'ri baho berish, ashulachilarning eshitish qobiyatining aniqlash, akademik uslubdagi jo'rovozli asar ustida ishlash, an'anaviy xalq yo'nalishidagi asarlar ustida ishlash, estrada va akapella yo'nalishidagi asarlar mazmuni hamda mohiyatini anuq va to'g'ri talqin qila olish.

Dirijyor xor amaliyoti asoslari. Xorni maxsus mashqlar yordamida va o'rganilayotgan dasturdagi musiqiy materiallar asosida sozlashni bilish, kuylovchi jamoada xor eshitilishi elementlarining ravonligiga erisha olish, mashq qilish jarayonida ijrochilar ovozlarining ortiqcha zo'riqmasligini nazorat qila bilish, har bir o'rganilayotgan asar uchun badiiy ifodaviy ijro vositalarini topa bilish va ularni xor jarangida eshita olish.

Fanni o'zlashtirishdagi taxminiy amaliy mashg'ulotlar

Talaba amaliy mashg'ulotlarda jo'rsiz va jo'rli xor asarlarini ijro etadi va kuylaydi. O'zbek xalq qo'shiqlari, laparlar, yor–yor, alla, aytishuv, jo'rsiz ijro, syuita, kantata, oratoriya, poema, operadagi xor sahnalaridan qism, parchalari bilan tanishadi.

Yakka mashg'ulotlarda o'rganiladigan musiqiy asarlar quyidagi prinsiplar asosida tanlab olinadi: operadan xor parchalari, o'zbek, rus va qardosh davlatlar va jahon kompozitorlarining xor uchun yozilgan miniatyuralari, xor uchun qayta ishlangan xalq qo'shiqlari.

Laboratoriya ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Fan bo'yicha laboratoriya ishlari namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Fan bo'yicha kurs ishi namunaviy o'quv rejasida rejalashtirilmagan

Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakli va mazmuni

Kurs xori bilan olib boriladigan amaliy mashg'ulotlar uslubiyotiga taalluqli materiallar bilan tanishish, o'quv vazifalarini bajarish, audio va video yozuvlarini tinglash, xor kontsertlari, festivallari, konkurslarida ishtirok etish, havaskor xor jamoalarining faoliyati bilan tanishish.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari

1. Dirijyorlik sxemalari va ularning hususiyatlari.
2. 2/4 o'lchovdagi asarlar ustida ishlash.
3. 3/4 o'lchoviga yozilgan asarlar taxlili va ularni xor jamoasiga o'rgatish.
4. 4/4 o'lchovi, uning o'ziga xos hususiyati, shu o'lchovdagi asarlar tahlili.
5. Murakkab o'lchovlar, ularni o'ziga hos hususiyatlari va amaliyotda qo'llash uslublari.

Dasturning informatsion-metodik ta'minoti

Dirijyorlik amaliyoti fanini o'qitishda multemedia jihozlaridan foydalanib, mavzular bo'yicha ishlab chiqilgan POWER POINT formatdagi jadvallardan, kompyuter, audio va video jihozlaridan foydalaniladi. Shuningdek amaliy mashg'ulotlar davomida ta'lim menejmenti funksiyalari. maqsad va vazifalarini tavsiflovchi tarqatma materialar, slaydlar hamda ko'rgazmali qurollardan foydalaniladi. Bundan tashqari quyidagilar ham qo'llaniladi.

- didaktik materiallar tayyorlash;
- musiqiy-badiiy taxlil metodi
- internet tarmog'i saytlari.
- Taqqoslash-qiyoslash metodi

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati

Asosiy adabiyotlar

1. L.Djumayeva. N.Baxritdinova N. O'zbek xor adabiyoti, O'quv qo'llanma. G'.G'ulom-Toshkent. 1987 y.
2. N.Sharafiyeva. Xor sinfi, Musiqa nashriyot, O'quv qo'llanma –Toshkent. 2005 y.
3. Yerjemskiy G. Psixologiya dirijirovaniY. Uchebnoe posobie. - Muzika. Moskva:1988 y.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Ro'ziyev Sh.R. Xavaskorlik xori bilan ishlash metodikasi. O'quv qo'llanma O'qituvchi-Toshkent: 1993 y.
2. N.Qoziyev. Xor dirijyorligi xrestomatiyasi 1,2,3,4, qismlar.O'qituvchi, Toshken: 1976 -1977, 1978-1979 y.

Internet saytlari

1. www.artist.uz
2. www.ziyonet.uz
3. www.edu.uz
4. www.jazz.ru
5. www.atmuzik.ru
6. www. universalia. nov. ru / instruments.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM VAZIRLIGI

O‘ZBEKISTON DAVLAT SAN’AT VA MADANIYAT INSTITUTI

Ro‘yxatga olindi:	“TASDIQLAYMAN” O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
№_________________	___________________________
201_ y. « __ »_________	“___” _________201_ yil

D I R I J YO R L I K A M A L I YO T I

FANINING

ISHCHI O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 – Gumanitar coha
Ta’lim sohasi:	150 000 – San’at
Ta’lim yo‘nalishi:	5151600 - Xalq ijodiyoti (vokal jamoalariga rahbarlik)
	5111 000 - Kasb ta’limi(5151600 - Xalq ijodiyoti (vokal jamoalariga rahbarlik)

Toshkent – 2015

Fanning ishchi o‘quv dasturi o‘quv, ishchi o‘quv reja va o‘quv dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

M.X. Xodjayeva – O’zDSMI , “Vokal” kafedrasi katta o‘qituvchi

Taqrizchilar:

Q. T. Mirzayev - O’zDSMI, “Vokal” kafedrasi professori.
Sh. Yo. Yormatov –O’zbekiston davlat Konservatoriyasi professori.

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Vokal” kafedrasining 201_ yil “___” avgustdandagi “___” - son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: __________ Pirmatov Sh.T.

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Xalq ijodiyoti” fakultet kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2015 yil __ avgustdagi __-sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: _________ Jumayev S.S.

Kelishildi: O‘quv bo‘limi boshlig‘i _____________O‘rozov A.N.

Kirish

Dirijyorlik amaliyoti xor jamoalarning rahbarini tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi. «Vokal jamoalari tashkilotchisi» mutaxasisligi yo‘nalishi uchun «Dirijyorlik amaliyoti» fani maxsus kasbga yo‘naltiruvchi fanlardan biri bo‘lib hisoblanadi.

O‘quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanning asosiy maqsad va vazifasi – har turli vokal – xor guruhlari bilan mustaqil va amaliy ishlashga tayyorlash, o‘rgatiladigan asarlarning dasturini o‘rganish va bilish, kelgusida amalda foydalanish va to‘g‘ri uslubda ishlashni o‘rgatishdan iborat. Jumladan asarni fortepianoda chalish, xor ovozlarini kuylash, har bir ovozlar ustida ishlash jarayonida kuyning ifodaviyligi, (intonatsion) ohangdorlik va ritmik murakkabligini his qila bilish, ijro mukammalligini tashkil etuvchi asar surati (ritm) va talaffuz ustida ishlash, asarga dirijyorlik qilish kabilardan iborat

Fan bo‘yicha talabalarning bilimiga, ko‘nikma va malakasiga quyiladigan talablar

Talabalar ushbu mashg’ulotlarda dirijyorlik fanining predmeti, maqsadi va vazifasi, x̨avaskorlik xor jamoalarida dirijyor faoliyatini axamiyati xaqida **tasavvurga** ega bo‘lishi lozim.

Talabalar fan mazmunini o‘zlashtirish jarayonida quyidagilarni ***bilishi va ulardan foydalana olishi;***

- xor janrlari haqida tasavvvurga ega bo‘lishi;
- chet el va o‘zbek kompozitorlari hamda bastakorlarining ijodiyotini, yaratgan asarlarini bilishi;
- xalq ijodiyotidan, o‘zbek, jaxon kompozitorlari xor asarlari namunalarini bilishi;
- dirijyorlik texnikasi bo‘yicha asosiy tushunchalarni (dirijyorlik x̨olati, auftakt, nafas va uni uzish, fermata, dinamik ko‘rsatmalari, turli o‘lchovlar setkasi va x̨, k.)
- o‘zbek va jaxon xor musikasi adabiyotidan turli janr va o‘lchovdagi (oddiy va murakkab) asarlarga dirijyorlik qilish;
- dirijyorlik qilinadigan asarga yozma ravishda annotatsiya tayyorlash.:
- to‘g‘ri dirijyorlik harakatlari, ya’ni qo‘l va gavdaning to‘g‘ri harakatlari;
- asarga dirijyorlik qilish, auftakt ustida ishlash;
- auftakt yordamida dirijyor jo‘rnavoz va xor partiya ijrochilari uchun dastlabki ijro vaqtini aniq va to‘g‘ri belgilab berish.
- turli yo‘nalish va uslubdagi vokal – xor jamoalari bilan mustaqil ish olib borishi;

- vokal xor ko‘nikmalarini egallashi;
- asarlarni musiqiy tahlil qilishi va amaliyotda qo‘llay olish ***ko‘nikmalariga ega bo‘lishi kerak***.

Fanning o‘quv rejadagi boshqa fanlar bilan o‘zaro bog‘liqligi va uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

Dirijyorlik amaliyoti fani o‘quv rejada 3-5 semestrlarda o‘qitilishi mo‘ljallangan. Fan xor sinfi, vokal ansambli, vokal, dirijyorlik, jamoa bilan ishlash uslubiyoti kabi fanlar bilan bog‘liq holda o‘rganilib, chuqur bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi talab etiladi.

Fanni o‘qitishda zamonaviy axborot pedagogik texnologiyalar

Dirijyorlik amaliyoti fanining o‘rganish jarayonida o‘qitishning quyidagi yangi texnologiyalaridan foydalanish samaralidir: kompyuterda nota terish dasturlaridan, audio-video vositalaridan foydalanish, chet el va o‘zbek kompozitor hamda bastakorlarining yangi asarlarni tinglash, ushbu asarlarni tahlil etish.

ASOSIY QISM

Dirijyorlik amaliyoti asoslari

Xorni maxsus mashqlar yordamida va o‘rganilayotgan dasturdagi musiqiy materiallar asosida sozlashni bilish, kuylovchi jamoada xor eshitilishi elementlarining ravonligiga erisha olish, mashq qilish jarayonida ijrochilar ovozlarining ortiqcha urinmasligini nazorat qila bilish, har bir o‘rganilayotgan asar uchun badiiy ifodaviy ijro vositalarini topa bilish va ularni xor jarangida eshita olish.

Dirijyorlik amaliyotida xor janrlari

O‘zbek xalq qo‘shiqlari, laparlar ijrochiligi, yor–yor ijrochiligi, alla ijrochiligi, aytishuv, jo‘rsiz ijro, romans ijrochiligi, syuita ijrochiligi, kantata ijrochiligi, oratoriya ijrochiligi, poema ijrochiligi, opera ijrochiligi.

Dirijyorlik amaliyotida ijrochilik an’analari

Taniqli xor jamoalari ishtirokidagi konkurslar, festivallar va kontsertlarda ijro etilgan vokal – xor asarlariga to‘g‘ri baho berishni, ashulachilarning eshitish qobiyatining aniqlashni, akademik uslubdagi jo‘rovozli asar ustida ishlash, an’anaviy xalq yo‘nalishidagi asarlar ustida ishlash, estrada va akapella yo‘nalishidagi asarlar ustida ishlashni o‘rgatadi.

Amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Yangi asarlar bilan tanishuv, fortepianoda musiqiy asarni chalish va o‘rganish, xor partituralarida ovozlarni kuylash, har bir ovozni alohida-alohida nota bo‘yicha kuylash, asarlarni musiqiy – nazariy va vokal xor tahlili, asarlarda dirijyorlik harakatlarini egallash bo‘yicha ishlash.

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

Kurs xori bilan olib boriladigan amaliy mashg‘ulotlar uslubiyotiga taalluqli materiallar bilan tanishish, o‘quv vazifalarini bajarish, magnitofon yozuvlarini tinglash, xor kontsertlari, festivallari, konkurslarida ishtirok etish, havaskor xor jamoalarining faoliyati bilan tanishish, opera va musiqiy spektakllarga borish.

Fanning yakka va amaliy mashg`ulotlarining soatlar bo‘yicha taqsimot jadvali

Kurs	Semestr	Haftalik yuklama	Haftalar soni	Jami yuklama
III	3	2	18	36 (amaliy)
IV	4	2	18	36 (amaliy)
V	5	2	18	36 (amaliy)

Dirijyorlik amaliyoti mashg`ulotlarni o‘tkazish bo‘yicha ko‘rsatmalar

II kurs talabalari “Dirijyorlik amaliyoti” siru asrorlarini chuqur o‘rganishi uchun quyidagi malaka va ko‘nikmalarni egallashi lozim:

- xor ovozlarini kuylash;
- har bir ovoz ustida ishlash jarayonida kuyning ifodaviyligi, (intonatsion) ohangdorlik va ritmik murakkabligini his qila bilish;
- partiturani fortepianoda chalish;
- ijro mukammalligini tashkil etuvchi asar sur’ati (ritm) va talaffuz ustida ishlash;
- asarni dirijyorlik qilish(to‘g`ri dirijyorlik harakatlari, qo‘l va gavda holatlariga ko‘proq ahamiyat berish).

Talabaga beriladigan taxminiy asarlar ro‘yxati

1. 2/4 o‘lchoviga - 2 ta asar
2. 2/3 o‘lchoviga - 2 ta asar
3. 4 /4 o‘lchoviga - 2 ta asar

Asarlar ro‘yxati

1. N.Norxo‘jayev. «Yoshlik»
2. N.Norxo‘jayev. «Paxtakor qiz»
3. A.Nazarov. «Do‘lana»
4. X.Rahimov. «Festival valsi»
5. N.Norxo‘jayev. «Munavvar diyor»
6. N.Norxo‘jayev. «Kuyla, quvna, ey go‘zal»
7. S. Glebov. «Parus»
8. A. Majukov. «Proщaniye»
9. C. Movsesyants. «Svet vechnogo ognya»
10. Yu. Saulskiy. «Schaste tebe, zemlya»
11. A.Flyarkovskiy. «Pozdravlyayu tebya, chelovek»
12. D.SHostakovich. «Pesnya mira»
13. A.Varlamov. «Beleet parus odinokiy»
14. I. Dunayevskiy. «Letite golubi, letite»
15. G. Teleman. « Ты, tak prekrasen mir»
16. Sh.Yormatov “O‘ylarim”

Yakka mashg`ulotlarni o‘tkazish bo‘yicha ko‘rsatmalar

III kurs talabalari **:**

- II kurs mobaynida olgan bilim va ko‘nikmalarni yanada mukammallashtirgan holda, vokal-xor asarlari ustida ishlash jarayonini rivojlantirish;

- musiqiy qobiliyatlarni yanada (musiqiy eshitish, eslab qolish, asar sur’atini his etish, musiqiy tafakkur) rivojlantirish;
- partiturani fortopianoda ijro etish;
- berilgan asarlarda dirijyorlik ifodalarining aniqligi ustida ishlash.

Talabaga beriladigan taxminiy asarlar ro‘yxati

1. 2/4 o‘lchovidagi asar-1 ta
2. 2/3 o‘lchovidagi -1 ta
3. 4/4 o‘lchoviga -1ta
4. Murakkab usulga ega bo‘lgan asar -2 ta

talablar **:**

- tanlangan asarlarni mukammal tahlil qilishlari;
- asarlarning ifodaviy ijrosi ustida ishlashlari (temp, ritm);

- asarning mavjud ifodaviy vositalari - nyuanslar , qattiqlik, tovush kuchayishi (kreshendo), avj (kulminatsiya), tovush kuchining asta susayishi (diminuyendo) ustida ishlashlari;

- asarning xor partiturasini fortepianoda chalish va ovozlarni kuylashlari;

- dirijyorlik mahoratini ko‘rsatib berishlari lozim.

Talabaga beriladigan taxminiy asarlar

1. Turli xarakterdagi jo‘rsiz xor asari -2 ta
2. Murakkab usulga ega bo‘lgan fortepiano jo‘rligidagi asar -4 ta

Asarlar ro‘yxati

1. S.Boboyev. «Bahor yallasi»
2. F.Zokirov. «Sumalak»
3. A.Muhammedov «Alla»
4. M.Leviyev. «YAlli - yalli»
5. S.Yudakov. «Alyor»
6. S.Yudakov. «Gulla, Mirzacho‘l»
7. V.Shebalin. «Utes»
8. V.Kalinnikov. «Zima»
9. S.Polonskiy. «Elegiya» .
10. P.Chesnakov. «Zelyoniy shum»
11. V. Shebalin. «Zimnyaya daroga»
12. B. Lyatoshinskiy. «Osen»
13. I. Akbarov. «Xoral”
14 .F. Alimov. «Қora ko‘z»
15 «Ayraliq “ qoraqal.,xalq qo‘shig`i, M. Burhonov qayta ishlagan.
16. M.Burhonov. «Go‘zal qizga»
17.. «Gule gandum» eron xalq qo‘shig`i, M. Burhonov qayta ishlagan.
18. B.Umidjonov «Ey, sanam»
19. «Namanganning olmasi» o‘zbek xalq qo‘sh., YE.Nechayev qayta ishlagan.
20.»Aytim salem kalenkas» qozoq xalq qo‘sh., YE.Nechayev qayta ishlagan.
21. «YOrginam». o‘zbek xalq qo‘sh., K.Mirzayev qayta ishlagan.
22. «Ilillayor» o‘zbek xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan.
23. «Gar namedoni bidon» tojik xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan
24. «Diliman» tojik xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan
25. «Lapar» o‘zbek xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan
26. «Gal bari» o‘zbek xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan
27. «O‘zgancha» o‘zbek xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan
28. «Yopuray» qozoq xalq qo‘sh., B Umidjonov qayta ishlagan.

29. I. Akbarov. «Muborak».
30. M.Leviyev. «YAlli-yali».
31. A.Muhammedov. «Alla»
32. T.Sodiqov. «Muborak» xori ,”Zaynab va Omon “operasidan.
33. S.Yudakov. «Alyor».
34. S.Yudakov «Fig`onkim».
35. Yu. Omonullayeva. «Tug`ilgan kuning muborak bo‘lsin».
36. B.Umidjonov. «Alla».
37. F.Alimov. «Sen mening Vatanimsan».
38. D.Omonullayeva. «Toshkent madxiyasi».
39. D.Omonullayeva. «Uzbekiston».

Yakka tartibdagi mashg`ulotlarningmn namunaviy texnologik xaritasi

Mavzu	**Faning maqsad va vazifasi**
Maqsad va vazifalar	Talabalarda dirijyorlik amaliyoti fanining amaliy ahamiyati, uning o‘ziga xos xususiyatlari, usullari haqida tushuncha hosil qilish. Dirijyorlikdan amaliy malakaga ega qilish.
O‘quv jarayoning mazmuni	Turli xor tarkiblari uchun yozilgan xor asarlari partitralarini fortepianoda chalish, ovoz partiyalarini taktlab kuylash, asarning vokal-xor tahlilini qilish, dirijyorlik malakalarini mustahkamlash ustida ishlash , qo‘l ifodalarining asar kayfiyati, xarakteriga mos bo‘lishiga erishish mashg`ulotlar mazmunini tashkil qiladi. Bu ishlar turli janr va xarakterdagi jo‘rli va jo‘rsiz asarlar ustida olib boriladi.
O‘quv jarayonini amalga oshirish texnologiyasi	**Metod: Suhbat** –dialog,ifodali ijroda ko‘rsatish, badiiy tahlil **Sqakli :** amaliy **Vosita:** CD DVD yozuvlar, ko‘rgazmali materiallar **Usul:** emosional ta’sir etish **Nazorat:** dirijyorlik malakalarini mustahkamlash. **Baholash:**
Kutiladigan natijalar	**O‘qituvchi:** Asarni qisqa vaqt ichida talaba tomonidan o‘zlashtirilishiga erishadi. Ijro mahoratini rivojlantirib. ijro sifatini yaxshilaydi. Mashg‘ulot davomida talabaning faolligini oshiradi va qiziqishini uyg‘otadi. dars yakunida talabani baholaydi va aniq vazifalar beradi. **Talaba:** Dirijyolik amaliyotiga oid yangi bilim va malakalarga ega bo‘ladi. Fortepianoda partitura ijrosi ifodaviyligi ustida ishlaydi. Dirijyorlik amaliyotida qo‘l ifodalari, gavda tutishlariga e’tibor qaratadi. Ijro jaryonidagi o‘z xatolarini eshitishni o‘rganadi. Asarni musiqiy badiiy nazariy tahlil qilish malakalarini shakllantirishga harakat qiladi. .
Kelgusi	**O‘qituvchi:**

natijalar	Har bir xor asarni dirijyorlik qilish jarayonida musiqa uslublariga mos holda ijroga erishish, unda qiyosiy tahlil texnologiyalaridan foydalangan holda talabaning musiqiy tajribasini boyitshga erishish. **Talaba:** Amaliy ijro asosida xor asarlari bilan mustaqil ishlashni oʻrganishi, oʻzbek va xorijiy kompozitorlar asarlarini dirijyorlik qilishi bilimlarini mustagʻkamlashi lozim.

Mustaqil ta’limni tashkil etish boʻyicha koʻrsatmalar

Talabalar mustaqil ravishda dirijyorlik uchun olingan asarning kompozitori, shoiri hayoti va ijodi haqida ma’lumotga ega boʻlishi lozim. Buning uchun ular xor adabiyoti va darsliklarga murojaat qilib, mavzularni oʻrganadilar. Xor partituralarini fortepianoda ijro qilish ustida muntazam ishlashlari yaxshi natijalar beradi. Bunda asarlarni jumlalarga boʻlib oʻrganishlari, dirijerlik qoʻl ifodalariga e’tibor bergan holda ovozlarni alohida kuylashlari kerak. “Dirijyorlik amaliyoti” fanidan olgan bilim va mahoratini (toʻg`ri dirijyorlik harakatlari, qoʻl va gavda holatlari) koʻrsata bilish uchun oʻz ustida uzluksiz ish olib borishi lozim. SHundagina talaba asar mazmuni va xarakterini, musiqiy obraz vositalarini idrok etib, boshqalarga yetkazib berishi mumkin.

“Dirijyorlik amaliyoti” fanidan talabalar bilimini reyting tizimi asosida baholash mezoni.

“Dirijyorlik amaliyoti” fani boʻyicha reyting jadvallari, nazorat turi, shakli, soni hamda har bir nazoratga ajratilgan maksimal ball, shuningdek joriy hamda yakuniy nazoratlarining saralash ballari haqidagi ma’lumotlar fan boʻyicha birinchi mashgʻulotda talabalarga e’lon qilinadi.

Fan boʻyicha talabalarning bilim saviyasi va oʻzlashtirish darajasining Davlat ta’lim standartlariga muvofiqligini ta’minlash uchun quyidagi nazorat turlari oʻtkaziladi:

- **joriy nazorat (JN)** - talabaning fan mavzulari boʻyicha bilim va amaliy koʻnikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda amaliy mashgʻulotlarda amaliy ijro uy vazifalarining bajarilishini nazorat qilish va shu kabi boshqa shakllarda oʻtkazilishi mumkin;
- **yakuniy nazorat (YAN)** - semestr yakunida muayyan fan boʻyicha amaliy koʻnikmalarni talabalar tomonidan oʻzlashtirish darajasini baholash usuli. Yakuniy nazorat asosan oʻrganilgan musiqiy asarlar boʻyicha konsert dasturini namoyish qilish orqali baholanadi.

JN oʻtkazish jarayoni kafedra mudiri tomonidan tuzilgan komissiya ishtirokida muntazam ravishda oʻrganib boriladi va uni oʻtkazish tartiblari buzilgan hollarda, **JN** natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda **JN** qayta oʻtkaziladi.

Oliy ta'lim muassasasi rahbarining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida **YAN** ni o'tkazish jarayoni muntazam ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, **YAN** natijalari bekor qilinishi mumkin. Bunday hollarda **YAN** qayta o'tkaziladi.

Talabaning bilim saviyasi, ko'nikma va malakalarini nazorat qilishning reyting tizimi asosida talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi ballar orqali ifodalanadi.

"Dirijyorlik amaliyoti" fani bo'yicha talabalarning semestr davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi.

Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi: Y.N.-30 ball, qolgan 70 ball esa J.N.ga taqsimlanadi.

Ball	Baho	Talabalarning bilim darajasi
86-100	A'lo	Xalq cholg'ulari to'g'risida aniq tasavvur va bilimga ega bo'lish, Xulosa va qaror qabul qilish. Ijodiy fikrlay olish. Mustaqil mushohada yurita olish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, ijro etish. Tasavvurga ega bo'lish.
71-85	Yaxshi	Mustaqil mushohada qilish. Olgan bilimlarini amalda qo'llay olish. Mohiyatini tushuntirish. Bilish, ijro eta bilish. Tasavvurga ega bo'lish.
55-70	Qoniqarli	Mohiyatini tushuntirish. Bilish, ijro eta bilish Tasavvurga ega bo'lish.
0-54	Qoniqarsiz	Aniq tasavvurga ega bo'lmaslik. Bilmaslik. Ijro qila olmaslik.

Fan bo'yicha saralash bali 55 ballni tashkil etadi. Talabaning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi reyting daftarchasida qayd etilmaydi.

Talabalarning o'quv fani bo'yicha mustaqil ishi joriy, oraliq va yakuniy nazoratlar jarayonida tegishli topshiriqlarni bajarishi va unga ajratilgan ballardan kelib chiqqan holda baholanadi.

Talabaning fan bo'yicha reytingi quyidagicha anikdanadi: K =V*O' 100
bu yerda: *V*- semestrda fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklamasi (soatlarda); *O'* - fan bo'yicha o'zlashtirish darajasi (ballarda).

Fan bo'yicha joriy va oraliq nazoratlarga ajratilgan umumiy ballning 55 foizi saralash ball hisoblanib, ushbu foizdan kam ball to'plagan talaba yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

• Joriy **JN** turlari bo'yicha 55 ball va undan yuqori ballni to'plagan talaba fanni o'zlashtirgan deb hisoblanadi va ushbu fan bo'yicha yakuniy nazoratga kirmasligiga yo'l qo'yiladi.

• Talabaning semestr davomida fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir nazorat turidan belgilangan qoidalarga muvofiq to'plagan ballari yig'indisiga teng.

• **JN** va **YAN** turlari kalendar tematik rejaga muvofiq dekanat tomonidan tuzilgan reyting nazorat jadvallari asosida o'tkaziladi. **YAN** semestrning oxirgi 2 haftasi mobaynida o'tkaziladi.

• **JN** nazoratlarda saralash balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnasha olmagan talabaga qayta topshirish uchun, navbatdagi

shu nazorat turigacha, so‘nggi joriy nazorat uchun esa yakuniy nazoratgacha bo‘lgan muddat beriladi.

• Talabaning semestrda **JN** turlari bo‘yicha to‘plagan ballari ushbu nazorat turlari umumiy balining 55 foizidan kam bo‘lsa yoki semestr yakuniy joriy, oraliq va yakuniy nazorat turlari bo‘yicha to‘plagan ballari yig‘indisi 55 baldan kam bo‘lsa, u akademik qarzdor deb hisoblanadi.

• Talaba nazorat natijalaridan norozi bo‘lsa, fan bo‘yicha nazorat turi natijalari e’lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko‘ra rektor buyrug‘i bilan 3 (uch) a’zodan kam bo‘lmagan tarkibda apellyatsiya komissiyasi tashkil etiladi.

• Apellyatsiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko‘rib chiqib, shu kunning o‘zida xulosasini bildiradi.

• Baholashning o‘rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o‘tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra mudiri, o‘quv-uslubiy boshqarma hamda ichki nazorat va monitoring bo‘limi tomonidan nazorat qilinadi.

Talabalar JN dan to‘playdigan ballarning namunaviy mezonlari

№	**Ko‘rsatkichlar**	**JN ballari**				
		Maks.	**1-JN**	**2-JN**	**3-JN**	**4-JN**
1	Darslarga qatnashganlik va o‘zlashtirishi darajasi.	17	0-4	0-4	0-4	0-5
2	Amaliy mashg‘ulotlardagi faolligi, ijodiy jarayonlardagi mahorati.	18	0-4	0-4	0-5	0-5
3	Mustaqil ta’lim topshiriqlarining o‘z vaqtida va sifatli bajarilishi.	17	0-4	0-5	0-4	0-4
4	Ijodiy jarayondagi repertuarlarning ijro sifati. Tashkilotchiligi.	18	0-5	0-5	0-4	0-4
Jami JN ballari		**70**	**17**	**18**	**17**	**18**

YAN konsert dasturi ijrosi natijasiga qarab maksimal 30 ball orqali baholanadi.

Adabiyotlar ro‘yxati

Darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar ro‘yxati

1. N.Qoziyev. “Xor dirijyorligi xrestomatiyasi”. 1-qism, T.1976, «O‘qituvchi» nashriyoti.
2. “O‘zbekiston Vatanim manim” – qo‘shiqlar to‘plami T.1996-2006
3. Shukurov J. “Dirijyorlik”. T., 2006
4. Bezborodova L.A. “Dirijirovaniye” M. “Prosvesheniye”, 1990.
5. Jabbarov A.X. “O‘zbekiston bastakorlari va musiqashunoslari”. Toshkent, “Yangi asr avlodi”, 2005

11.Shamaxmudova B.V. “Xor lug‘ati”. O‘quv qo‘llanma. T., 2009 «Musiqa»

nashriyoti

Xorijiy manbalar

1. Чесноков П.Г. “Хор и управление им”. М. «Музгиз», 1961.
2. Егоров Л. “Теория и практика работы с хором”. Л.1965
3. Казачков С. “Дирижёрский аппарат и эго постановка”. М.1967
4. Григорев Л., Платек Я. “Современные дирижеры”. М. изд. “Композитор”, 1969.
5. Попов С.В. “Этюды по хоровому дирижированию”. М. МГИК, 1974.
6. Ольхов К.А. “Вопросы теории дирижёрской техники и обучения хоровых дирижеров”. Л. “Музыка”, 1979.
7. Романовский Н.В. “Хоровой словарь”. М. “Музыка”, 1980.
8. Колесса Н.Ф. “Основы техники дирижирования”. Киев. “Музычна Украина”, 1981.
9. Соколов Вл. “Работа с хором” М. “Музыка”, 1983.
10. Ольхов К.А “Теоретические основы дирижерской техники”. Л. “Музыка”, 1984.

2. N.Qoziyev. Dirijyorlik xrestomatiyasi. 2 -qism, T.1976
3. N.Qoziyev. Dirijyorlik xrestomatiyasi. 3-qism, T. 1977
4. N.Qoziyev. Dirijyorlik xrestomatiyasi. 4 qism, T. 1986

Internet saytlari:

1. www.jzz.ru
2. www.atmuzik.ru
3. www. universalia. nov. ru / instruments.
4. www. muzik. uz
5. www. cassicmuziLuz
6. www. ixlos.uz
7. http://forum.ziyouz.com

4. Mustaqil ta'limni tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Talabalar mustaqil ravishda dirijyorlik uchun olingan asarning kompozitori, shoiri hayoti va ijodi haqida ma'lumotga ega bo'lishi lozim. Buning uchun ular xor adabiyoti va darsliklarga murojaat qilib, mavzularni o'rganadilar. Xor partituralarini fortepianoda ijro qilish ustida muntazam ishlashlari yaxshi natijalar beradi. Bunda asarlarni jumlalarga bo'lib o'rganishlari, dirijerlik qo'l ifodalariga e'tibor bergan holda ovozlarni alohida kuylashlari kerak. "Dirijyorlik amaliyoti" fanidan olgan bilim va mahoratini (to'g`ri dirijyorlik harakatlari, qo'l va gavda holatlari) ko'rsata bilish uchun o'z ustida uzluksiz ish olib borishi lozim. SHundagina talaba asar mazmuni va xarakterini, musiqiy obraz vositalarini idrok etib, boshqalarga yetkazib berishi mumkin.

Mashqlar

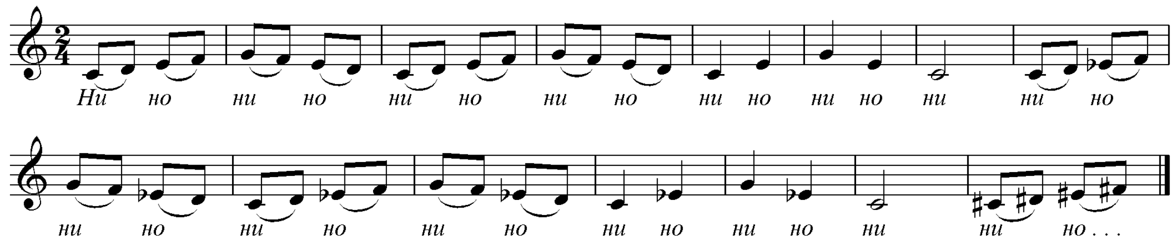

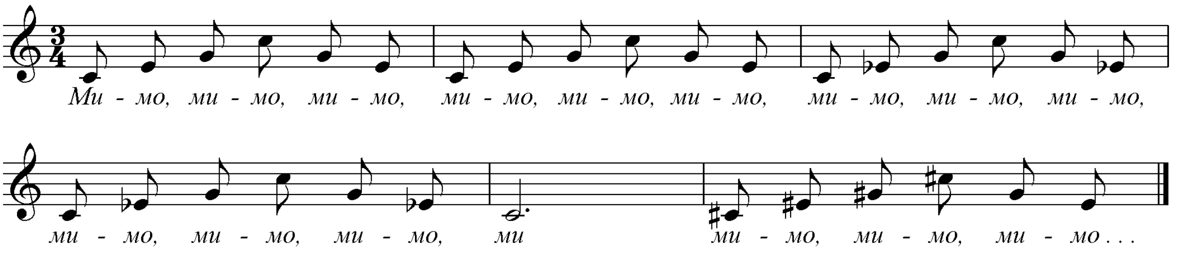

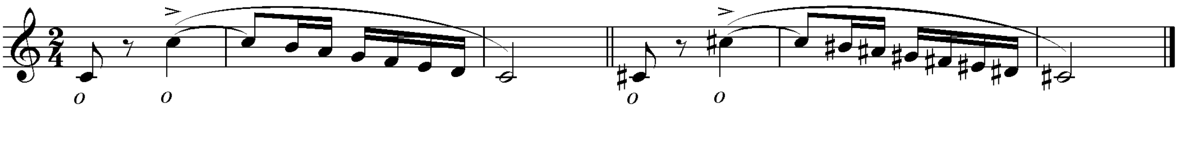

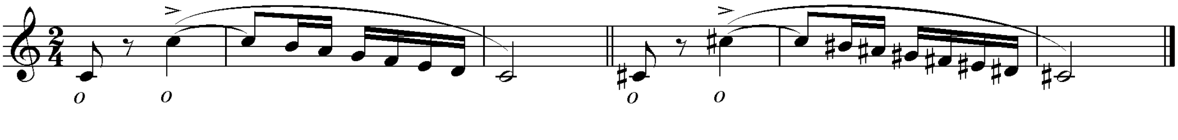

5. Test savollari

1. Vokal-xor jamoasining vazifalari:
a) yoshlarni qo'shiq aytish va cholg'u chalishga o'rgatish
b) raqsga tushishga o'rgatish
* s) yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijtimoiy-siyosiy hayotda faol ishtirok etish va fikr uyg'otish, taraqqiyot g'oyalariga chorlash
d) to'g'ri javob yo'q

2. Vokal-xor jamoasi rahbarining vazifasi nimalardan iborat?
a) rahbar dono tarbiyachi, pedagog bo'lishi lozim
b) rahbar nazariy bilim ega bo'lishi kerak
s) vokal uslubiyoti jihatidaji puxta malakaga ega bo'lishi kerak
* d) hamma j avoblar to' g' ri

3. Vokal-xor jamoasi rahbari nimalarga ega bo'lishi lozim?
* a) dono ustoz, qatnashchilarning qobiliyatlaridan qat'iy nazar bir xil munosabatda bo'lishi
b) manmanlikka berilishi, ishtirokchilarni bir tomonlama tanqid qilishi
s) g'amxo'r bo'lishi
d) obro' e'tiborga ega bo'lishi

4. Xor jamoasini qayerlarda tuzish mumkin?
a) o'quv yurtlari, maktab, litsey, kollej, cho'milish havzalarida
* b) o'quv yurtlari, maktab, litsey, kollej, madaniyat muassasalari, harbiy qismlar, ishlab chiqarish korxonalarida
s) madaniyat muassasalari, sport o'yingohlarida d) to'g'ri javob yo'q

5. Xor jamoasini tashkil etishda qaysi jihatlarga e'tiborni qaratish kerak?
a) targ'ibot-tashviqot ishlarini olib borish
b) o'z-o'zini boshqarish tashkilotlarini tuzish
* s) madaniy extiyojlari, mahalliy qo'shiqchilik an'analari, badiiy ijro yo'llari, atrof muhitni aniqlash
d) xonandalar ovozini aniqlab xor guruhlarini to'ldirish

6. Xorni tashkil etishning birinchi davrida nimalarni amalga oshirish mumkin?
a) madaniy extiyojlari, mahalliy qo'shiqchilik an'analari, badiiy ijro yo'llari, atrof muhitni aniqlash
b) targ'ibot-tashviqot ishlarini olib borish
s) xonandalar ovozini aniqlab xor guruhlarini to'ldirish
* d) hamma j avoblar to'g'ri

7. Xorni tashkil etishning ikkinchi davrida nimalarni amalga oshirish mumkin?
* a) xor guruhlarini toidirish ishlarini tugallash va faoliyat boshlash b) o'z-o'zini

boshqarish tashkilotlarini tuzish
s) xonandalarni xorga qaytadan jalb etish d) xonandalar ovozi ustida ishlash

8. Asarni o'zlashtirishda rahbar nimalarga ahamiyat berishi zarur?
a) asar partiyalarini musiqiy nazariy tahlil qilish
b) so'zlarning aniq va to'g'ri yozilganligiga e'tibor berish s) asarni dinamik belgilariga ahamiyat berishi
* d) asarni chuqur o'rganishi, tahlil qilishi, idrok eta olishi

9. Ilk bor tashkil etilgan xor jamoasiga qanday asar o'rgatish tavsiya etiladi?
a) opera va kontantalardan parcha
b) ko'p qismli xor asari
* s) band va naqorotdan iborat asar d) ko'p ovozli xor asari

10. Dastur tanlashning muhim shartlarini to'g'ri ko'rsating.
a) xonandalarning ijrochilijc mahoratini yuksaltirish, badiiy didini o'stirish
* b) asarning g'oyaviyligi va badiiy yuksakligi, tanlangan asarning xor jamoasiga mos kelishi, oddiydan murakkabga o'tib borishi, asarning mavzu jihatdan rang-barang bo'lishi, tanlangan asarning kontsertda ijro qilinishi
s) turli janrga mansubligini e'tiborga olish
d) ijro sur'ati, xarakteri va kontsert dasturiga kiritilishi

11. Asarni jo'rli kuylashning afzallik tomonlari qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan.
a) ruhlantiradi, mehr muhabbatga chorlaydi
b) badiiy didini oshiradi, insonparvarlikka undaydi s) xonandalar qiziqishlarini oshiradi
* d) asarni ritmik tomondan to'g'ri talaffuz qiladi va toza kuylash imkonini beradi

12. A'kapella usulida kuylash xor jamoasiga qanday yordam beradi?
a) ritmik jihatdan o'stiradi
b) xor sozini yaxshilaydi,
xonandalarni garmonik eshitish va tafakkur etish
qobiliyatini o' stiradi
s) dinamik jihatlarini boyitadi
* d)hammajavoblarto'g'ri

13. Kuylashdagi to'g'ri nafas olish yo'lini ko'rsating.
* a) qorin bo'shlig'i -diafragmaga nafas olish
b) yelka kengayuvchi nafas olish
s) ko'krak bilan nafas olish
d) ko'krak aralash qorindan nafas olish

14. Aniq bir ritmda va ma'lum bir vaqt oralig'ida almashinadigan nafas qanday nafas deyiladi?
a) o'ynaganda ishlatiladigan nafas

b) gapirganda ishlatiladigan nafas
s) kuylash vaqtda ishlatiladigan nafas
* d) fiziologik nafas

15. Tez tepmdagi asarlarda to'g'ri nafas olish qanday sodir bo'ladi?
a) sekin va shoshilmay
* b) tez va qisqa vaqt oralig'ida
s) chuqur va aniq \
d) qattiq va aniq bo'lmagaiJL
16. Sekin tepmdagi asarlarda to'g'ri nafas olish qanday sodir bo'ladi?
a) tez va qisqa vaqt oralig'ida
b) qisqa va cho'zib
* s) sekin, shoshilmay, chuqur va aniq
d) qattiq va aniq

17. Qattiq tovush hosil qilish nyuanslari:
* a) forte, fortessimo, sfortsando
b) piano, pianossimo, metstso forte
s) metstso forte, metstso piano, forte
d) forte, piano, metstso forte

18. YUmshoq tovush hosil qilish nyuanslari:
a) metstso forte, metstso piano, forte
b) forte, piano, metstso forte
s) kjrihendo, diminuyendo, jnetstso piano
* d) metstso piano, piano, pianissimo

19. Kichik yoshdagi bolalar xor jamoasi nechanchi sinf o'quvchilaridan tashkil topadi?
* a) umumta'lim maktabining 2, 3 va 4-sinf o'quvchilaridan b) 10-14 yoshdagi bolalardan
s) umumta'lim maktabining 7, 8, 9-sinf o'quvchilaridan d) maktabgacha muassasa tarbiyalanuvchilaridan

20. Kichik yoshdagi bolalar xor jamoasi uchun qanday asarlar tanlab olinadi?
a) ko'p qismli xor asari
* b) cholg'u asbobi jo'r bo'ladigan kichik hajmdagi va diapozoni uncha katta bo'lmagan asar
s) a'kapella usulidagi asar I
d) ko'p ovozli xor asari

21. Kichik yoshdagi bolalar ovoz diapozoni qaysi javob to'g'ri ko'rsatilgan.
a) kichik oktava Mi va ikkinchi oktava Do
b) birinchi oktava Re va ikkinchi oktava Sol

s) kichik oktava Si va birinphi oktava Si
* d) birinchi oktava Do, Re! va ikkinchi oktava Do, Re

22. Bolalarni xorga jalb qilishning birinchi bosqichida nimalarga ahamiyat beriladi?
* a) musiqaviy eshitish va uni aniq ifoda etish qobiliyati, musiqiy xotirasi, ritm his etishiga
b) diapozoniga
s) ovoz xususiyatiga
d) yoshiga

23. O'zining yengilligi va tovlanib turishi, jarangdorligi va nozikligi bilan:
a) tenor va basga bo'linadi
* b) diskant-soprano va altga bo'linadi
s) soprano va altga bo'linadi
d) tenor va sopranoga bo'linadi

24. Diskant-soprano bolalar ovozining diapozoni:
a) kichik oktava Mi va ikkinchi oktava Do
b) birinchi oktava Re va ikkinchi oktava Sol
s) kichik oktava Si va birinchi oktava Si
* d) birinchi oktava Re va ikkinchi oktava Re

25. Bolalarni xorga jalb qilishning ikkinchi bosqichida nimalarga ahamiyat beriladi?
a) musiqaviy eshitish va uni aniq ifoda etish qobiliyati, musiqiy xotirasi, ritm his etishiga
* b) yakka tartibda ovoz xususiyatlari bilan tanishib, ularni xor guruhiga bo'ladi
s) ovoz xususiyatiga
d) yoshiga
!

26. Primar tovush deb:
a) aralash registrdagi tovushlarga aytiladi
b) yuqori registrdagi tovushlarga aytiladi
* s) ovozning o'ziga xos tomonlarini ochib beruvchi bir yoki bir necha tovushlarning yengil, tabity va yaxshi jaranglashiga aytiladi
d) pastki registrdagi tovusrilarga aytilad

27. **Kuylash jarayonida qiyinchilik tug'diradigan unli xarflar qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?**
a) A, O, YA, YO, O'
b)O,YA,I,e,YO
s) A, O, YA, I
* d) I, YE, e, U, YU

28. Oson kuylanadigan unli tovushlar:

* a) A, YA, O, YO, O'
b) O, YA, I,E, YO
s) A, O, YA, I
d) I, U, e, YE, YU

29. Melodik soz deganda nima tushunasiz?
a) uch tovushliklarning to'g'ri kuylanishi
b) akkordlarning to'g'ri kuylanishi
* s) intervallar, major va minor bosqichlarini sof kuylanishi
d) to'g'ri javob yo'q

30. Garmonik soz deganda nimani tushunasiz?
* a) uch tovushlik va akkordlarning to'g'ri kuylanishi
b) intervallarning to'g'ri kuylanishi
s) major va minor gammalarining kuylanishi d) hammasi to'g'ri

31. Qaysi intervallarda bir tomonlama kengayishga moyillik bilan kuylanadi?
a) barcha katta intervallar
b) barcha kichik intervallar
* s) a va d javoblar to'g'ri
d) katta tertsiya, katta seksta, katta septima
32. Qaysi intervallarda bir tomonlama torayishga moyillik bilan kuylanadi?
a) barcha kichik intervallar
b) kichik tertsiya, kichik sgksta, kichik septima
s) barcha intervallar
* d) a vav javoblar to'g'ri

33. Qaysi intevallar mustahkam va barqaror kuylanadi?
* a) prima, kvarta, kvinta, oktava b) barcha kichik intervallar
s) barcha katta intervallar
d) barcha orttirilgan va kamaytirilgan intervallar

34. Ansambl so'zi qaysi tildan olingan?
* a) frantsuz
b) italyan
s) nemis
d) rus

35. Ansambl so'zining ma'nosi qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan.
a) musiqiy ijro usulining birgalikda kuylash
b) dinamik nyuanslarni birgalikda kuylash
* s) birgalikda, uy?unlik bilan kuylash
d) dirijyor bilan birga kuylash

36. Qo'shiq o'rgatish jarsiyonining asosiy qismlarini ko'rsating.
* a) asarni eshittirish, so':
va kuyini o'rgatish hamda mustahkamlash, badiiy
ifodali qilib kuylashga o'rgatish
b) nota yordamida kuylashga o'rgatish
s) cholg'u jo'rligi bilan kuylashga o'rgatish
d) to'g'ri javobyo'q

37. Bolalarga qo'shiq aytish qanday yo'llar bilan o'rgatiladi?
* a) hammajavoblar to'g'ri
b) dinamik belgilarini aniqlash
s) nafas olish joylarini belgilash d)jumlalargabo'lib o'rgatish

38. Ikki ovozlikda kuylash ko'nikmalarini o'stirishda qanday usuldan foydalanish mumkin?
a) gamma
 * b) kanon
s) akkord
d) a va v javoblar to'g'ri xia-*u*

39. Bolalarga qanday tempdagi asarlarni o'rgatish tavsiya etiladi?
a) shoshilmay ijro qilinadigan asarlar
b) tez tempdagi asarlar s) sekin tempdagi asarlar
* d) o'rtacha, mo''tadil tempdagi asarlar

40. Notalarda qo'shiqning jumlalarga bo'linishi qanday belgi bilan ifodalanadi?
a) non liga
b) sttakato
* s) liga
d) fermato

41. Butun, yarimtalik, choraktalik, sakkiztalik, o'n oltitalik - bu so'zlarning ma'nosi qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
a) nota balandligini anglatadi
* b) notalar cho'zimini anglatadi
s) notalar sanog'ini anglatadi
d) v va s to'g'ri javoblar

42. Qo'shiqlarda uchraydigan alteratsiya belgilarining vazifasi nimalardan iborat?
a) diyez - tovushlarni yarim ton miqdorida ko'taradi
b) bemol - tovushlarning yarim ton miqdorida pasaytiradi
s) bekar - alteratsiya belgilarni bekor qiladi
* d) hamma javoblar to'g'ri

43. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasi qatnashchilarining yoshini ko'r sating.
a) 20-25 yoshdagi bolalar
b) 14-17 yoshdagi bolalar
* s) 10-14 yoshdagi bolalar
d) 7-10 yoshdagi bolalar

44. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasi nechanchi sinf o'quvchilaridan tashkil topadi? j
a) umumta'lim maktabinin^ 2, 3 va 4-sinf o'quvchilaridan
* b) umumta'lim maktabining 5, 6, 7, 8, 9-sinf o'quvchilaridan
s) akademik litsey va kollej o'quvchilaridan
d) maktabgacha muassasa tarbiyalanuvchilaridan

45. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasining umumiy diapozoni:
* a) kichik oktava Sol, Lya notalaridan ikkinchi oktava Fa, Sol notalarigacha
b) kichik oktava Do, Re notalaridan ikkinchi oktava Lya, Si notalarigacha
s) birinchi oktava Fa, Sol notalaridan ikkinchi oktava Do, Re notalarigacha
d) birinchi oktava Do notasidan uchinchi oktava Do notasigacha

46. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasining diskant-soprano ovozi diapozoni:
a) kichik oktava Mi, Fa - birinchi oktava Mi, Fa notalari
b) kichik oktava Lya, Si - uchinchi oktava Do, Re notalari
s) katta oktava Do,Re - kichik oktava Lya, Si notalari
* d) birinchi oktava Re, Mi - ikkinchi oktava Fa, Sol notalari

47. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasining alt ovozi diapozoni:
a) kichik oktava Mi, Fa - birinchi oktava Mi, Fa notalari
b) kichik oktava Lya, Si - ijichinchi oktava Do, Re notalari
* s) kichik oktava Sol, Lya - ikkinchi oktava Re, Mi notalari
d) birinchi oktava Re, Mi - ikkinchi oktava Fa, Sol notalari

48. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasining son jihatidan tarkibi qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
* a) 30-40 nafar
b) 70-80 nafar
s) 20-25 nafar
d) 50-60 nafar

49. O'rta yoshdagi bolalar xor jamoasini sahnada to'g'ri joylashtirish qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?
a) diskant- soprano, tenor
* b) diskant-soprano, alt yoki alt, diskant-soprano
s) alt, tenor, bas
d) diskant-soprano, bas

50. jO'smirlar xor jamoasi nechanchi sinf o'quvchilaridan tashkil topadi?
a) umumta'lim maktabinin^ 2, 3 va 4-sinf o'quvchilaridan
b) limumta'lim maktabining 5, 6, 7, 8, 9-sinf o'quvchilaridan
* 'sf akademik litsey va kollej o'quvchilaridan
d) maktabgacha muassasa tarbiyalanuvchilaridan

51. O'smirlar xor jamoasi qatnashchilarining yoshini ko'rsating.
a) 20-25 yoshdagi bolalar
b) 7-10 yoshdagi bolalar
s) 10-14 yoshdagi bolalar
* d) 14-17 yoshdagi bolalar

52. Mutatsiya davri qaysi yoshlarni o'z ichiga oladi?
* a) 13-18 yoshlarni
b) 7-10 yoshlarni t
s) 20-25 yoshlarni]
d) 10-12 yoshlarni

53. O'smirlar xor jamoasining umumiy diapozoni:
a) katta oktava Do - ikkincihi oktava Do notalari
* b) kichik oktava Do, Re 4- ikkinchi oktava Sol, Lya notalari
s) birinchi oktava Do - ikkinchi oktava Fa notalari
d) birinchi oktava Lya - ikkinchi oktava Lya notalari

54. O'smirlar xor jamoasining soprano ovozining diapozoni:
* a) birinchi oktava Do, Re - ikkinchi oktava Sol, Lya notalari
b) kichik oktava Sol, Lya - ikkinchi oktava Re, Mi notalari s) birinchi oktava Fa, Sol - ikkinchi oktava Re, Mi notalari d) ikkinchi oktava Do, Re - ikkinchi oktava Sol, Lya notalari

55. O'smirlar xor jamoasining alt ovozining diapozoni:
a) birinchi oktava Do, Re - ikkinchi oktava Sol, Lya notalari
* b) kichik oktava Sol, Lya - ikkinchi oktava Re, Mi notalari
s) birinchi oktava Fa, Sol - ikkinchi oktava Re, Mi notalari
d) birinchi oktava Do, Re - ikkinchi oktava Sol, Lya notalari

56. O'smirlar xor jamoasining tenor va bas ovozlarining diapozoni:
a) birinchi oktava Do, Re -j ikkinchi oktava Do, Re notalari
b) kichik oktava Lya, Si - birinchi oktava Lya, Si notalari
* s) kichik oktava Do, Re - kichik oktava Lya, Si notalari
d) katta oktava Do, Re - kibhik oktava Do, Re notalari

57*iO'smirlar xor jamoasida rahbar erkaklar ovozining qaysi jihatlarini e'tibor berish kerak? i
a) tekis ovoz chiqarish va aniq talaffuzga

b) ovozni zo'riqtirmaslik, fonetik sifat buzilishlarini oldini olish
s) sozning sofligi va tiniqligi va ansamblning uyg'unligiga
* d) barcha javoblar to'g'ri

58. Xonandalar ovozining buzilishiga olib keladigan sabablar:
a) xonandalar nafas olish qoidalariga rioya qilmaganlarida
b) xonandalar tovushlarning baland-pastligini ilg'ab ololmaganda
s) xonandalarning tovush chiqarish yo'llari xastalanganda va charchagan holatida
* d) hamma javoblar to'g'ri

59. Sof musiqiy talaffuzga erishishga yordam beradigan usullar:
a) nip - mayin va ohista toVushda ijro
b) yopiq og'iz bilan ijro
s) "u" unli tovush bilan va| jo'rsiz ijro
* d) a, v, s javoblar to'g'ri |;-

60. Xor jamoalarida keng ishlatiladigan nafas turi:
* a) zanjirsimon nafas
b) jumlalarga bo' lingan nafas
s) cho'ziq va shoshilmay olingan nafas
d) tez va chuqur olingan nafas

61. Xususiy ansambl deganda nimani tushunasiz?
a) xor guruhlari o'rtasidagi ohangdoshlik
* b) har bir guruhning mutassiligidir s) temp ansambli
d) tembr ansambli

62. Umumiy ansambl deganda nimani tushunasiz?
a) temp ansambli j
b) har bir guruhning mutassiligidir
* s) xor guruhlari o'rtasidagi ohangdoshlik, ya'ni butun xorning ansambli
d) tembr ansambli

63. Dinamik ansambl deganda nimani tushunasiz?
* a) ovozlar sadosining bir xil tus olishi
b) usulni bir xilda his etish
s) bir xil tezlikda ijro etish
d) yakkaxon va xor jamoasining bir xilda ijro etilishi

64. Garmonik ansambl:
a) asarning bir xil tezlikda ijro etilishi
b) ovoz tusining bir xilligi
s) xordagi barcha guruhlarning ohangdoshligi
* d) akkordlardagi barcha tovushlarning ohangdoshligi

65. Temp ansambli:

a) akkordlardagi barcha tovushlarning ohangdoshligi
* b) asarning bir xil tezlikda ijro etilishi
s) yakkaxon va xor jamoasining bir xilda ijro etilishi
d) xordagi barcha guruhlar|iing sadolanishi

66. So'z talaffuzi:
a) nutq organlarining to'g'ri va aniq ishlatilishi
b) undosh tovushlarning to'g'ri va aniq talaffuzi
s) unli tovushlarning to'g'ri va aniq talaffuzi
* d) hamma javoblar to'g'ri

67. Quyidagi iborani kuylash jarayonida bo'g'inlarga to'g'ri ajratilishi:
* a) to-pi-be-rsa-ngiz
b) to-pib-ber-san-giz
s) to-pip-ber-sa-ngiz
d) to-pi-ber-sa-ngiz '

68. Xonandalarni jamoaga yetaklab keluvchi sabablar nimalardan iborat?
a) musiqiy, musohaba-muloqot
b) kontsert-ijrochilik, o'quy-bilim olish
s) kasbiy-mahorat
* d) hamma javoblar to'g'ri

69. Musohaba-muloqot qiziqishi qaysi yoshdagi jamoa qatnashchilari uchun xos?
a) o'rta ma'lumotlilarga
* b) keksalar va yoshlarga
s) oliy ma'lumotlilarga
d) to'g'ri javob yo'q

70. Xonandalarning fe'1-atvorini shartli ravishda qanday toifalarga bo'linadi?
* a) barcha javoblar to'g'ri
b) zo'raki, hassos
s) mulohazakor
d) ijodiy

71. O'rta yoshdagi bolalarning ovoz xususiyatiga qarab aniqlashda nimalarga e'tibor qaratiladi?
a) ovozni zo'riqtirmasdan va erkin kuylashiga
b) unli va undosh tovushlarni o'ng'ay kuylashiga
s) jamoaga faol qatnashi va to'g'ri kuylashiga
* d) ovoz diapozoni, ovoztembri, musiqiy xotirasi vamusiqani eshitabilishiga

72. O'rta yoshdagi bolalar ovozining yuqori registr tovushlardagi joylashishi:
a) birinchi oktava Sol ikkinchi oktava Do

b) birinchi oktava Lya ikkinchi oktava Re
* s) ikkinchi oktava Re-Sol
d) birinchi oktava Si ikinchi oktava Re

73. O'rta yoshdagi bolalar ovozining o'rta registr tovushlardagi joylashishi:
a) kichik oktava Sol birinchi oktava Do
* b) birinchi oktava Fa ikkinchi oktava Re
s) birinchi ikkinchi oktava Re ikkinchi oktava Do
d) birinchi oktava Si ikinchi oktava Re

74. O'rta yoshdagi bolalar ovozining pastki registr tovushlardagi joylashishi:
* a) kichik oktava Sol biririchi oktava Mi
b) kichik oktava Lya birinchi oktava Lya
s) birinchi oktava Do birinchi oktava Sol
d) birinchi oktava Si birinchi oktava Lya

75. Jamoa ijrosidagi detonatsiya deb nimaga aytiladi?
a) noto'g'ri nafas olib kuylash
b) ovoz pardalarining o'ta taranglashuvi
s) xor ijrosidagi sozning pasayib yoki ko'tarilib ketishi
* d) hammajavoblar to'g'ri

76. Orfoyepiya so'zining ma'nosi nima?
* a) so'zlarning jonli tildagi talaffuzi
b) so'zlarning qo'shiq aytishdagi talafruzi
s) so'zlarning musiqiy talaffuzi
d) hammajavoblar noto'g'ri

77. Artikulyatsiya apparatiga nimalar kiradi?
a) qg'iz bo'shlig'i, ovoz pardalari, quloqlar
* b) lab, til, tanglay, ovoz pardalari, jag'ar, tishlar
s) ovoz pardalari, quloqlar, qo'llar
d) lab, til, jag', quloq, og'iz bo'shlig'i, qo'llar

78. Nafas olishning tugallanishi nimaga ishora beradi?
a) nafasni chiqarishga
b) nafasni qayta olishga
* s) qo'shiq aytishning boshlanishiga
d) qo'shiq aytishning tugallanishiga

79. Jamoaga qo'shiq o'rgatishda nimalarga alohida ahamiyat berish kerak?
* a) hamma javoblar to'g'ri
b) asarni eshittirish
s) asarni o'rgatish

d) asarni mustahkamlash va badiiy ifodali qilib ijro etish

80. Asarni o'rgatishda nimalarga e'tibor qaratiladi?
a) jumlalarga bo'lish, aniq talaffuzi, kuyini
b) ritmik qiyinchiliklarni, tovush xususiyatini
* s) hamma javoblar to'g'ri
d) to'g'ri nafas olishni

81. Ko'p ovozlikka o'tishda qanday uslub qo'llanilishi mumkin?
a) polifonik uslubi
b) garmonik uslubi
s) aralash uslubi
* d) kanon uslubi

82. Xor jamoasida o'quv-tarbiya ishlari nimalarga bog'liq?
a) doimiy ravishda musiqa savodini olib borish, notalar yordamida kuylashni o'rganish, interval va akkordlarni to'g'ri kuylashga erishish
b) alteratsiya va dinamik belgilari, o'lchovlarni tushuntirish
s) major va minor tonaliklarida kuylash
*d) hamma javoblar to'g'rj**I**
i
83. Xorga ton berishda qanday uchtovushlikdan foydalaniladi?
* a) tonik uchtovushligidan
b) subdominanta uchtovushligidan
s) dominanta uchtovushligidan
d) kvartsekstakkord uchtovushligidan

84. Xor necha turga bo'linadi?
a) 4
*b)2
s)3
d)5

85. YAxlit-bir jinsli xor:
a) soprano, alt, tenor, bas
b) erkaklar va ayollar xori
s) bolalar va kattalar xori
* d) ayollar, erkaklar, bolalar xori**i**

86. Aralash xor:
a) ayollar xori
b) ayollar, erkaklar, bolalar xori
* s) soprano, alt, tenor, basi
d) erkaklar xori

87. Toiiqsiz aralash xorning tarkibi:

a) soprano, alt, tenor; soprano, alt, bas
b) tenor, bas, soprano; tendr, bas, alt
s) soprano, alt, tenor, bas
* d) a va b javoblar to'g'ri

88. Aralash xorning umumiy diapozoni:
* a) katta oktava Mi, Fa va ikkinchi oktava Si uchinchi oktava Do
b) katta oktava Mi, Fa va ikkinchi oktava Mi, Fa
s) kichik oktava Do, Re va ikkinchi oktava Lya, Si
d) birinchi oktava Do, Re va ikkinchi oktava Si uchinchi oktava Do

89. Soprano partiyasining umumiy diapozoni:
a) kichik oktava Fa, Sol va ikkinchi oktava Mi, Fa
* b) birinchi oktava Do, Re va ikkinchi oktava Si uchinchi oktava Do
s) kichik oktava Do, Re va birinchi oktava Si ikkinchi oktava Do
d) birinchi oktava Sol, Lyajva ikkinchi oktava Sol, Lya

90. Alt partiyasining umumiy diapozoni:
a) kichik oktava Do, Re va ikkinchi oktava Lya, Si
b) birinchi oktava Sol, Lya va ikkinchi oktava Sol, Lya
s) birinchi oktava Do, Re va ikkinchi oktava Mi, Fa
* d) kichik oktava Fa, Sol va ikkinchi oktava Mi, Fa

91. Tenor partiyasining umumiy diapozoni:
a) birinchi oktava Do, Re va ikkinchi oktava Si uchinchi oktava Do
b) kichik oktava Fa, Sol va ikkinchi oktava Mi, Fa
* s) kichik oktava Do, Re va birinchi oktava Si ikkinchi oktava Do d) kichik oktava Fa, Sol va ikkinchi oktava Lya, Si

92. Bas partiyasining umumiy diapozoni:
a) birinchi oktava Do,Re va ikkinchi oktava Do, Re
b) kichik oktava Do, Re va ikkinchi oktava Lya, Si
s) katta oktava Mi, Fa va kichik oktava Mi, Fa
* d) katta oktava Mi, Fa va birinchi oktava Mi, Fa

93. Kichik tarkibli xorlar son jihatidan nechta bo'ladi?
* a) 16 tadan 24 tagacha
b) 20 tadan 35 tagacha
s) 20 tadan 40 tagacha
d) 50 tadan 60 tagacha

94. O'rta tarkibli xorlar son jihatidan nechta bo'ladi?
a) 50 tadan 70 tagacha
b) 12 tadan 16 tagacha
* s) 28 tadan 40 tagacha
d) 16 tadan 20 tagacha

95. Katta tarkibli xorlar son jihatidan nechta bo'ladi?
a) 60 tadan 90 tagacha
* b) 52 tadan 80 tagacha va undan ko'p bo'lishi mumkin
s) 45 tadan 75 tagacha
d) 80 tadan 120 tagacha

6. Nazorat uchun savollar (J.N., O.N., Ya.N.) " Dirijerlik amaliyoti " fanida amaliy mashg'ulotligini hisobga olganda joriy nazorat, araliq nazorat, yakuniy nazoratlarda amaliy ijro topshiriladi.

Amaliy mashg'ulotlar uchun ishlanmalar

Dirijerlik amaliyoti fani xor jamoalari tashkilotchisi tayyorlashda mutaxassislik fanlaridan biridir. Ushbu fanni o'qitish jarayonida xor jamoalari ijrochiligi tarixi, tor asarlari va o'zbek milliy merosidan o'rin olgan asarlar bilan bir qatorda bastakor liamda kompozitorlar yaratgan asarlar, qo'shiq aytish jarayonida gavdani tik holda utish, hatto o'tirib ijro qilgandagi holatlar, to'g'ri nafas olish, uni to'g'ri sarflash ^o'1-yo'riqlari, ijrodagi nafas olish bilan jismoniy nafas olishning farqi ham chuqur D'rgatiladi.

Qo'shiq aytish davomida artikulyatsiya apparatining ahamiyat nechogii katta jkanligi ma'lum. Shu sababli uning erkin ishlatilishi, unli va undosh tovushlarning ;o'g'ri talaffuz etilishi muhim ahdmiyatga ega.

Ijroning chiroyli va eshituvchiga yetib borishida Yuqorida aytib o'tilganlar bilan Dirga asarning mazmun mohiyatini chuqur anglab yetish ham muhimdir. Shunga co'ra, har bir tanlab olingan asarni mazmuni chuqur tahlil etiladi.

Nafas olish o'rinlarini (frazalarini) aniqlash ham bulardan mustasno emas. SHunday ekan to'g'ri nafasdan foydalanish va o'z o'rnida nafas olish, ayniqsa so'z)o'g'inlarini bo'lmagan holda nafas olish maqsadga muvofiq.

7. Tarqatma materiallar

" Dirijerlik amaliyoti " fanidan amaliy mashg'ulotlar davomida yuqorida keltirilgan ?archa asarlarning nota matnlari tarqatma material hisoblanadi hamda)evosita mashg'ulot davomida foydalaniladi.
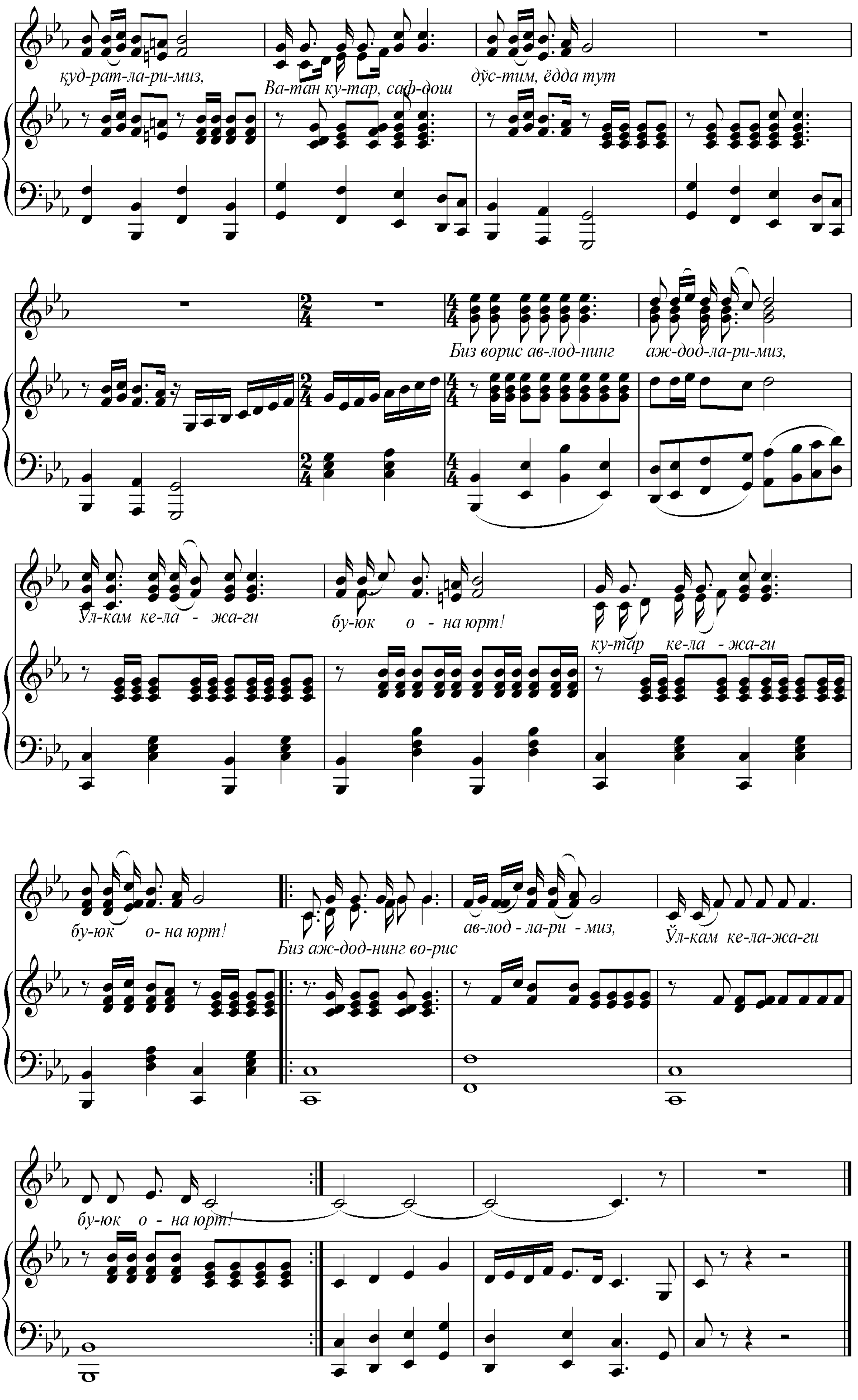
қуд-рат-ла-ри-миз,
Ва-тан ку-тар, саф-дош
дўс-тим, ёдда тут
Биз ворис ав-лод-нинг
аж-дод-ла-ри-миз,
Ул-кам ке-ла - жа-ги
бу-юк о - на юрт!
ку-тар ке-ла - жа-ги
бу-юк о- на юрт!
Биз аж-дод-нинг во-рис
ав-лод - ла-ри - миз,
Ўл-кам ке-ла-жа-ги
бу-юк о - на юрт!

Poyimda zaminim – shu ko‘hna Turon,
Barqaror millatim, o‘z ona tilim.
“Kasb – hunar egalla, ol ilmu urfon”,
Deya bizni chorlar mehnatkash elim.

Naqorat:

Biz elning yosh kuchi – qudratlarimiz,
Vatan kutar, safdosh do‘stim, yodda tut.
Biz ajdodning voris avlodlarimiz,
O‘lkam kelajagi buyuk ona yurt!

Millat ruhi yashar erk kitobida,
O‘zbekona yangrar qo‘shiq, kuyimiz.
Ilmu fan, texnika hunar bobida
Dunyo andozasi orzu – o‘yimiz.

Озод Ватан - обод Ватан

(Болалар хори учун)

Н.Нарзуллаев шеъри
Ф.Алимов мусиқаси
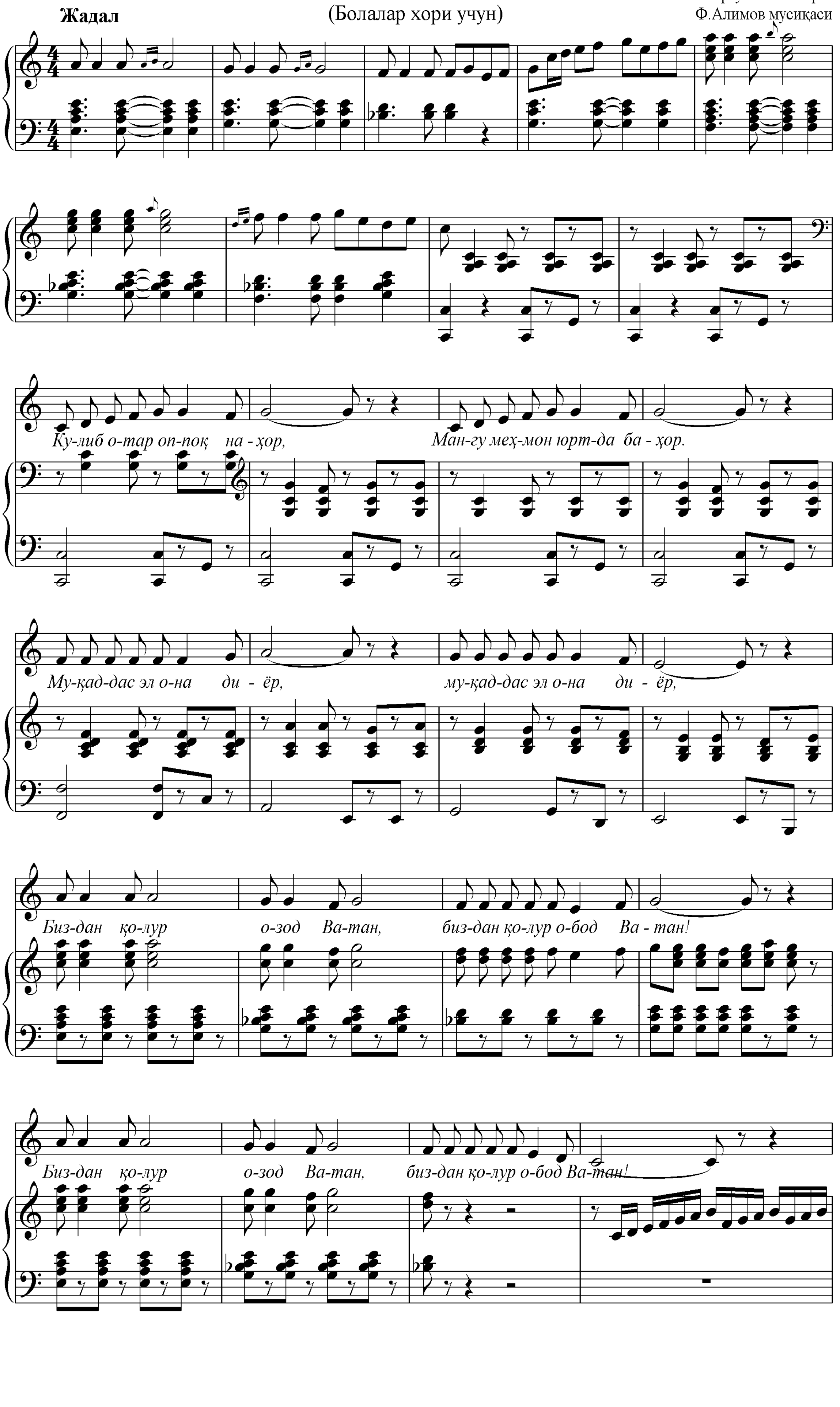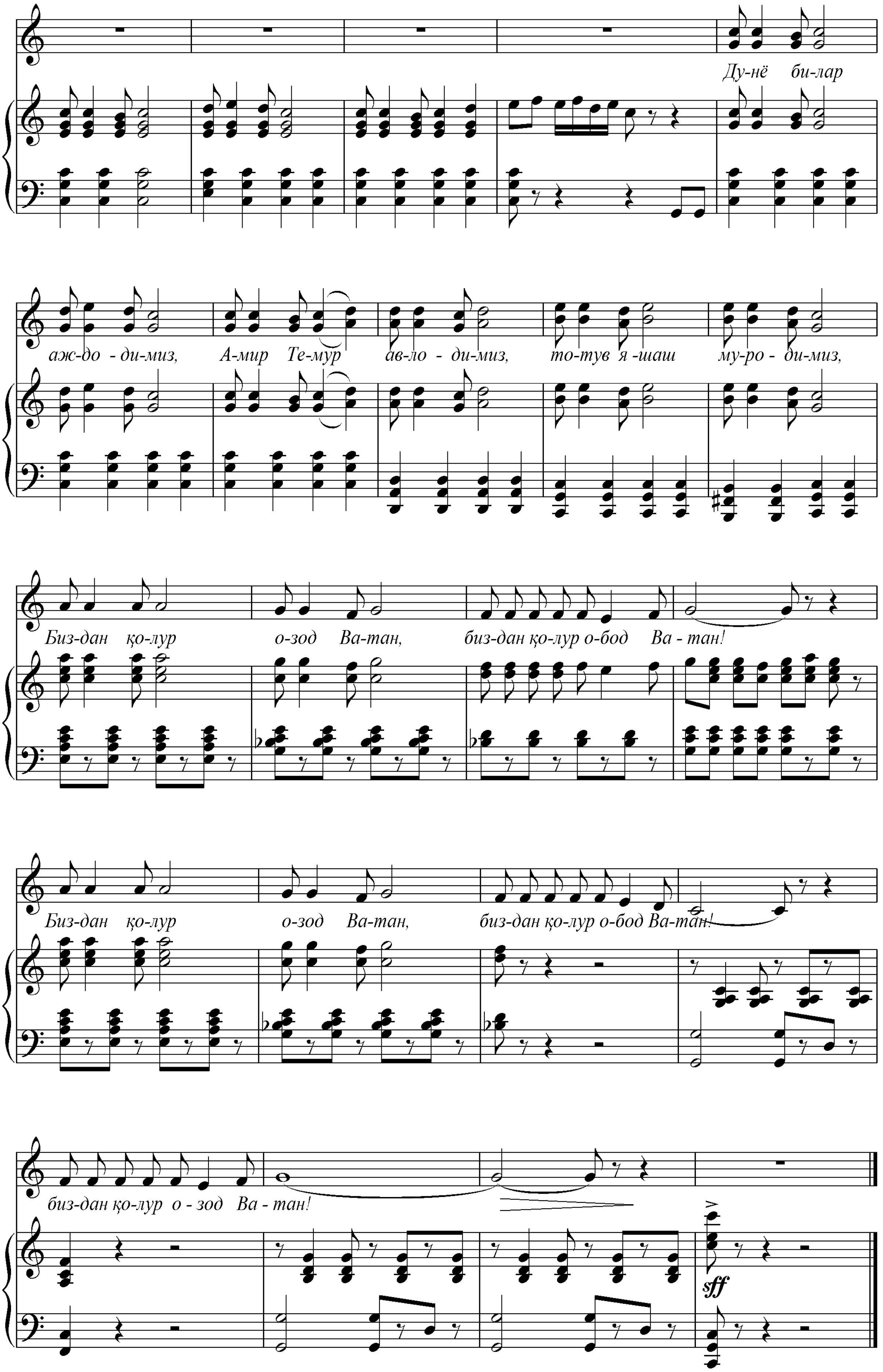
Ду-нё би-лар
аж-до - ди-миз, А-мир Те-мур ав-ло - ди-миз, то-тув я -шаш му-ро - ди-миз,
Биз-дан қо-лур о-зод Ва-тан, биз-дан қо-лур о-бод Ва - тан!
Биз-дан қо-лур о-зод Ва-тан, биз-дан қо-лур о-бод Ва-тан!
биз-дан қо-лур о - зод Ва - тан!
sff

Kulib otar oppoq nahor,
Mangu mehmon yurtda bahor.
Muqaddas el – ona diyor,
Bizdan qolur ozod Vatan!
Bizdan qolur ozod Vatan!

Dunyo bilar ajdodimiz,
Amir Temur avlodimiz,
Totuv yashash – murodimiz,
Bizdan qolur ozod Vatan!
Bizdan qolur ozod Vatan!

O‘zbekiston – SHarqda mash’al,
Buncha so‘lim,buncha go‘zal,
Ko‘rkam o‘lkam, yasha, yuksal,
Bizdan qolur ozod Vatan!
Bizdan qolur ozod Vatan!

HARBIY O'G'LONLAR

(erkaklar kori, solist va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
F. Bobojonova she'ri

Marsh tempida
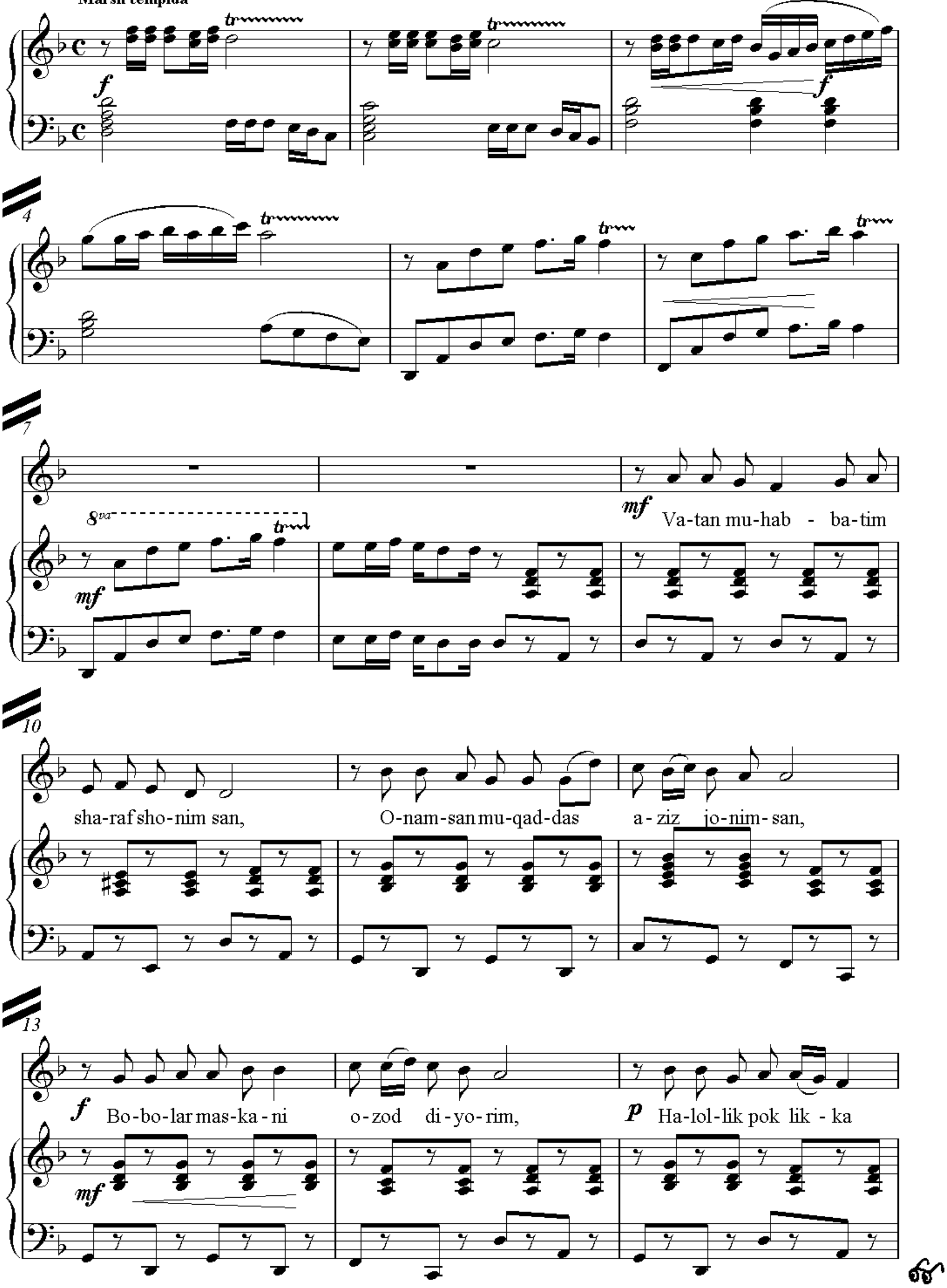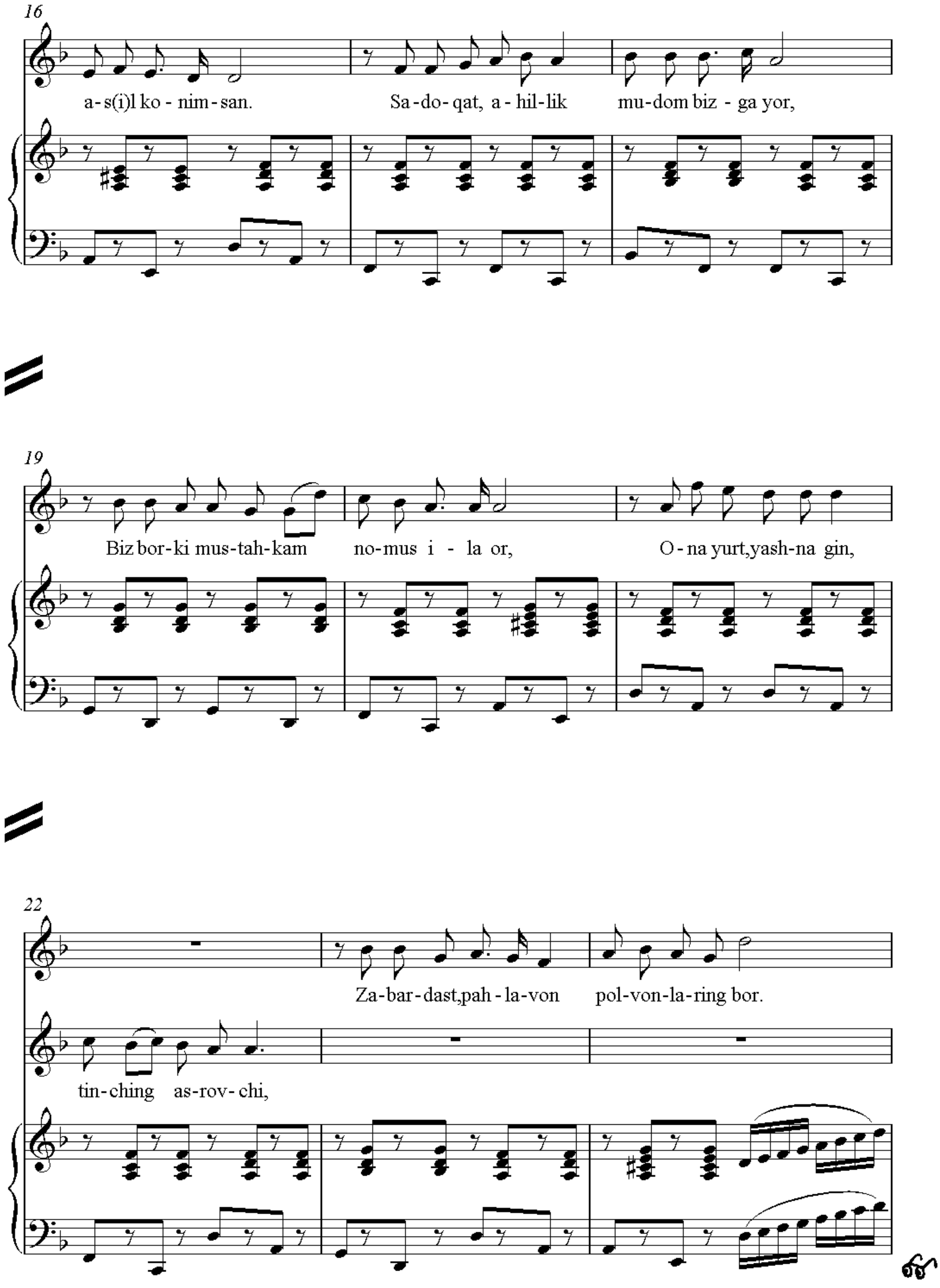
16
a-s(i)l ko-nim-san. Sa-do-qat, a-hil-lik mu-dom biz-ga yor,
19
Biz bor-ki mus-tah-kam no-mus i-la or, O-na yurt,yash-na gin,
22
Za-bar-dast,pah-la-von pol-von-la-ring bor.
tin-ching as-rov-chi,
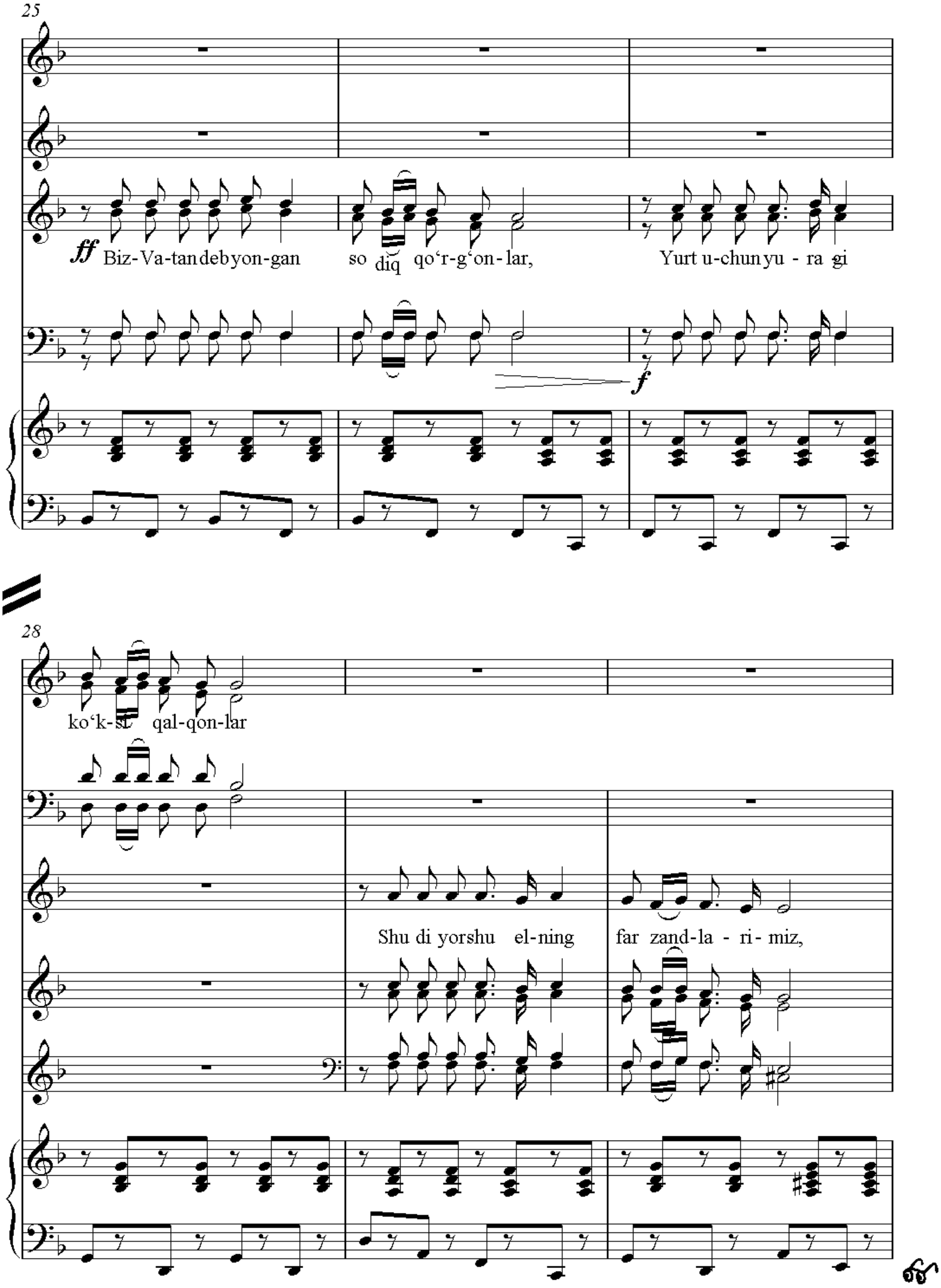
25
ff
Biz-Va-tan de byon-gan so diq qo'r-g'on-lar,
f
Yurt u-chun yu - ra gi
28
ko'k-si qal-qon-lar
Shu di yorshu el-ning
far zand-la - ri- miz,

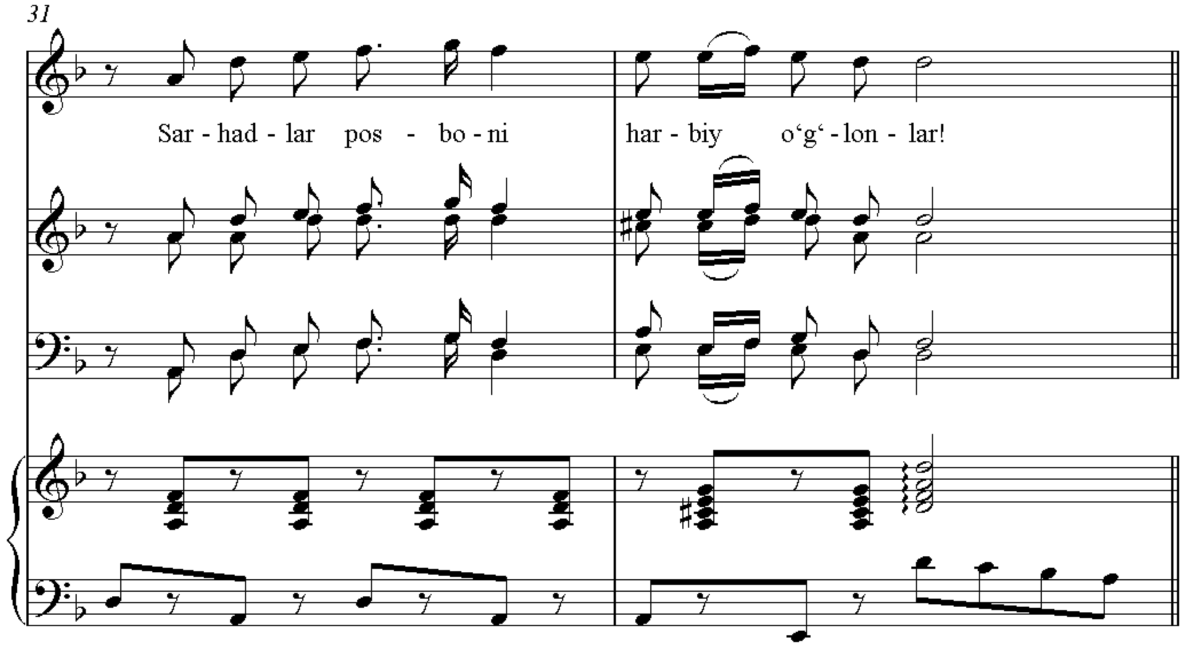

Vatan - muhabba
Onamsan - muqa
Bobolar maskani,
Halollik, poklikka

Sadoqat, ahillik m
Biz bor-ki, musta
Ona yurt, yashna
Zabardast, pahlav

Naqarot:

Biz - Vatan deb y
Yurt uchun yurag
Shu diyor, shu el
Sarhadlar posbon

Hurlikning garovi
Iymondir, insofdi
Saqlasak sofliknu
Dillarda manguga

Baxtimiz - bobola
Momolar duosi, a
Eng oliy saodat -
Tug‘ilgan go‘dak

Naqarot:

Biz -Vatan deb y
Yurt uchun yurag
Shu diyor, shu el
Sarhadlar posbon
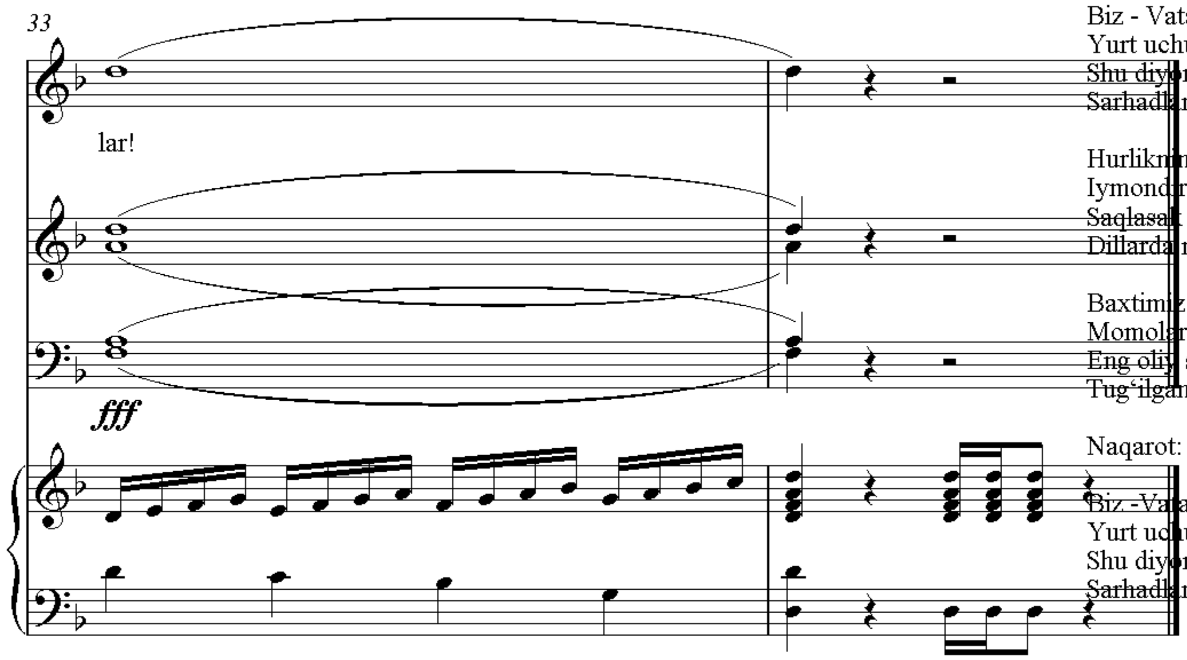
ONAMSAN SEN

(tenor va soprano ovozlari uchun duet)

A. Mallaboyev musiqasi
Z. Ro'ziyeva she'ri
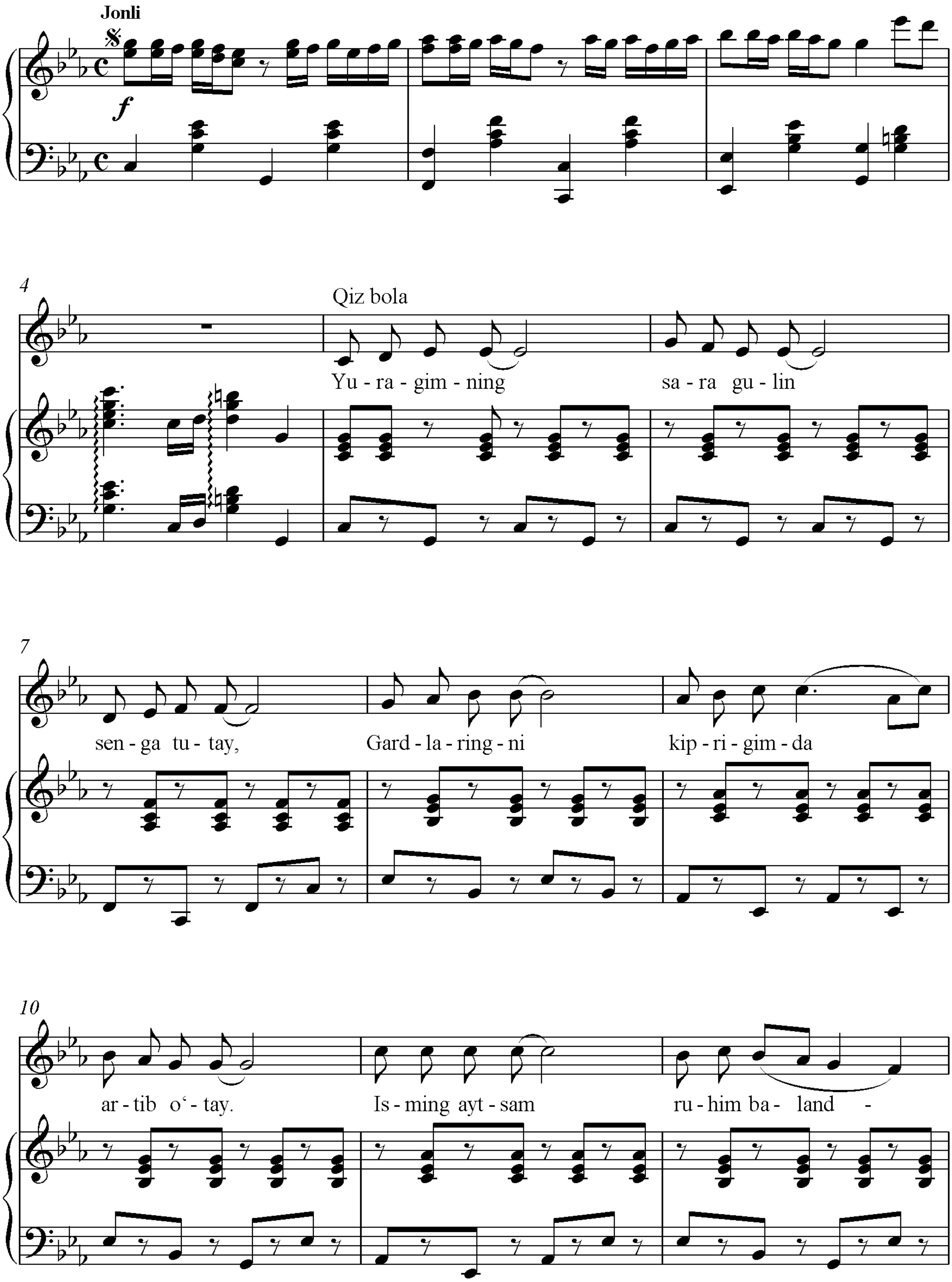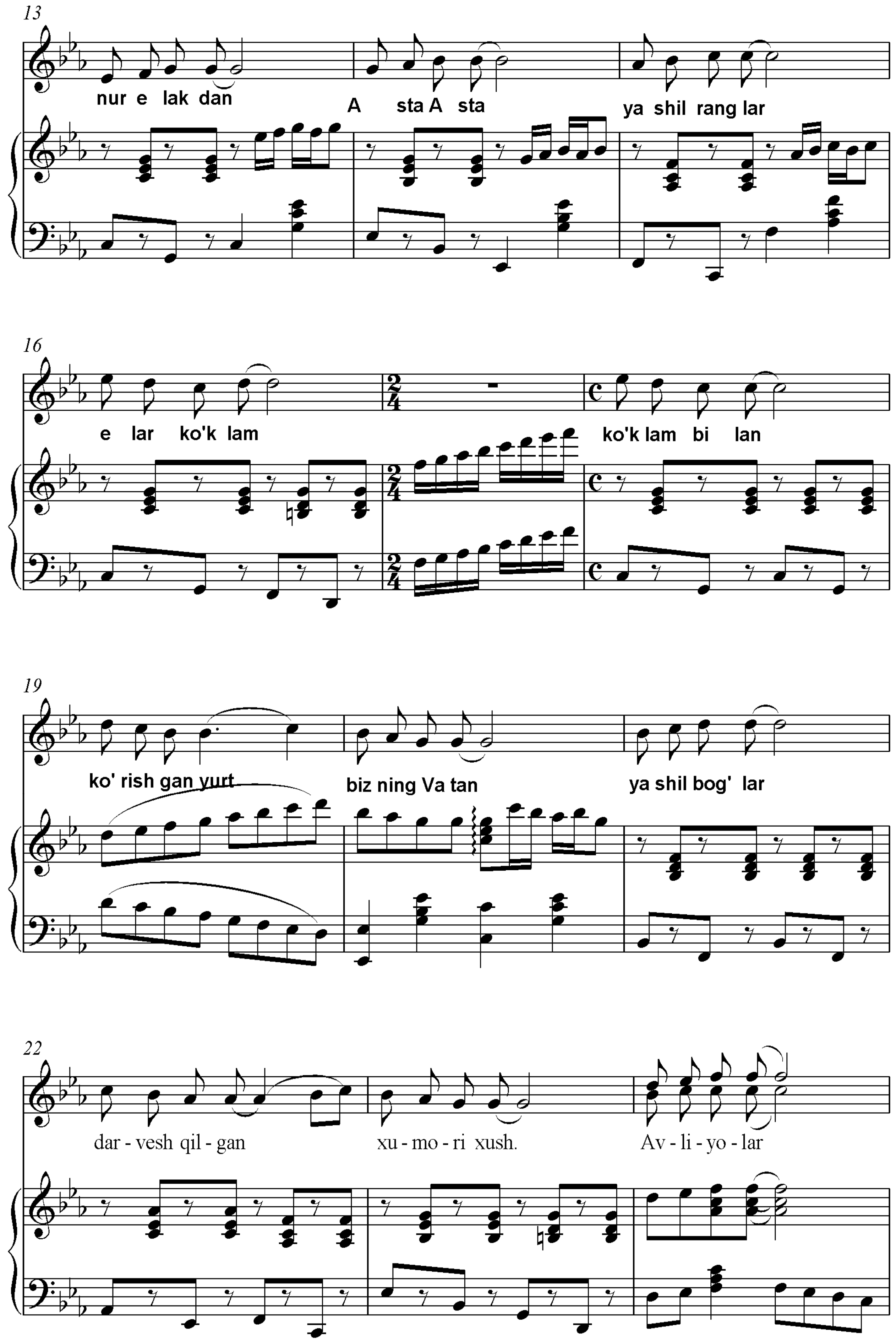
13
nur e lak dan
A sta A sta
ya shil rang lar
16
e lar ko'k lam
ko'k lam bi lan
19
ko' rish gan yurt
biz ning Va tan
ya shil bog' lar
22
dar - vesh qil - gan
xu - mo - ri xush.
Av - li - yo - lar
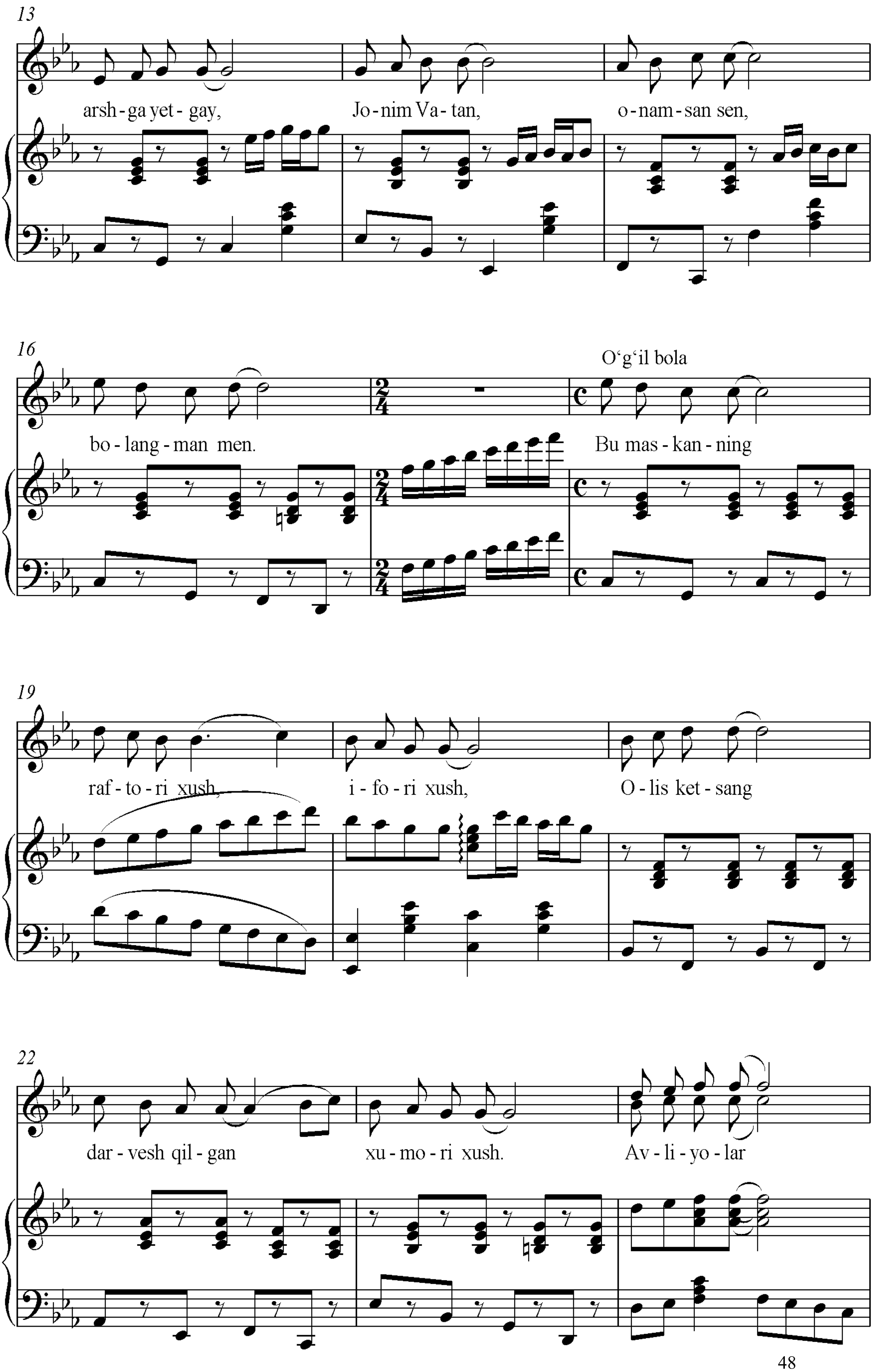
13
arsh - ga yet - gay,
Jo - nim Va - tan,
o - nam - san sen,
16
O‘g‘il bola
bo - lang - man men.
Bu mas - kan - ning
19
raf - to - ri xush,
i - fo - ri xush,
O - lis ket - sang
22
dar - vesh qil - gan
xu - mo - ri xush.
Av - li - yo - lar
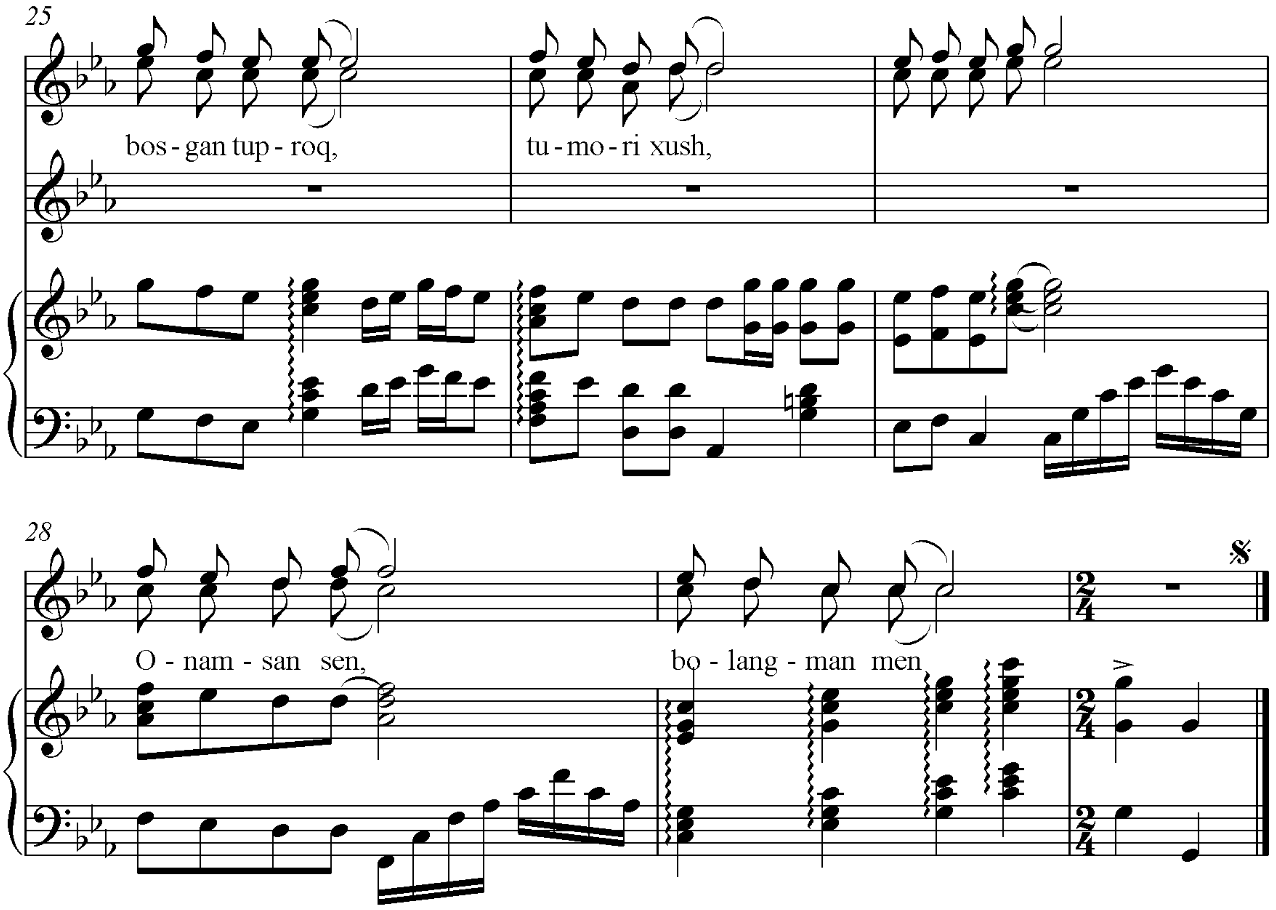
Yuragimning sara gulin senga tutay,
Gardlaringni kiprigimda artib o‘tay.
Isming aytsam ruhim baland - arshga yetgay,
Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Bu maskanning raftori xush, ifori xush,
Olis ketsang darvesh qilgan xumori xush.
Avliyolar bosgan tuproq, tumori xush,
Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Varaqlasam shajaramda pirlar ko‘pdir,
Kalidi ishq bo‘lgan sehr, sirlar ko‘pdir,
Yog‘iga tiz bukmagan botirlar ko‘pdir,
Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Nasabamni so‘radilar, o‘zbek dedim,
Ardoqlagan mulk, boyligim chin erk dedim.
Navoiydan chehramdagi nur, ko‘rk dedim,
Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

Dilimsan-ku, sen oq desang teng aytayin,
Malham bo‘lay Xazrat yozgan xushbaytdayin.
Qutlug‘ qadam bog‘laringni kengaytayin,
Jonim Vatan, onamsan sen, bolangman men.

SHODIYONA

(tenor va soprano ovozi uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
I. Jiyanov she'ri

Tempo di valse
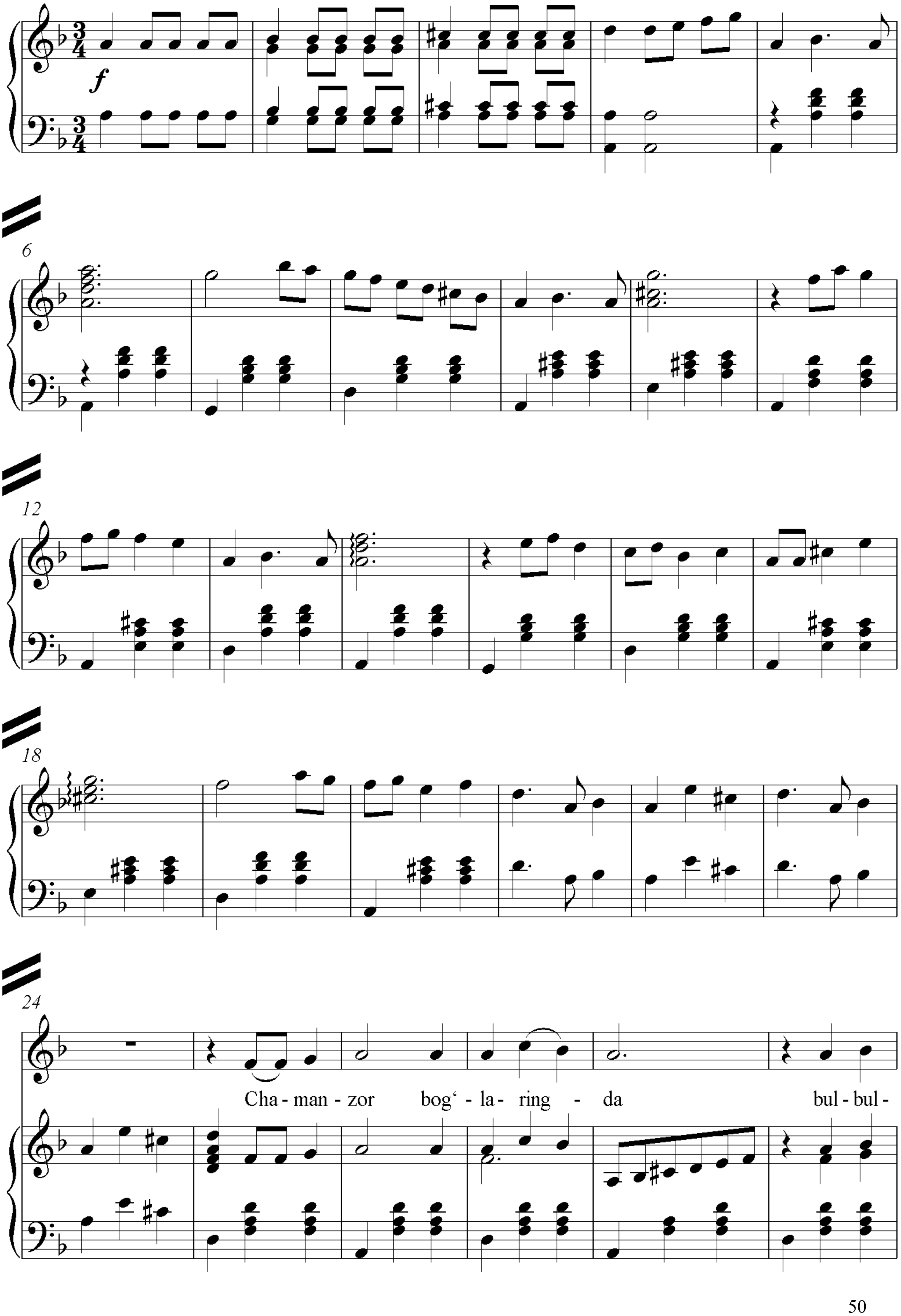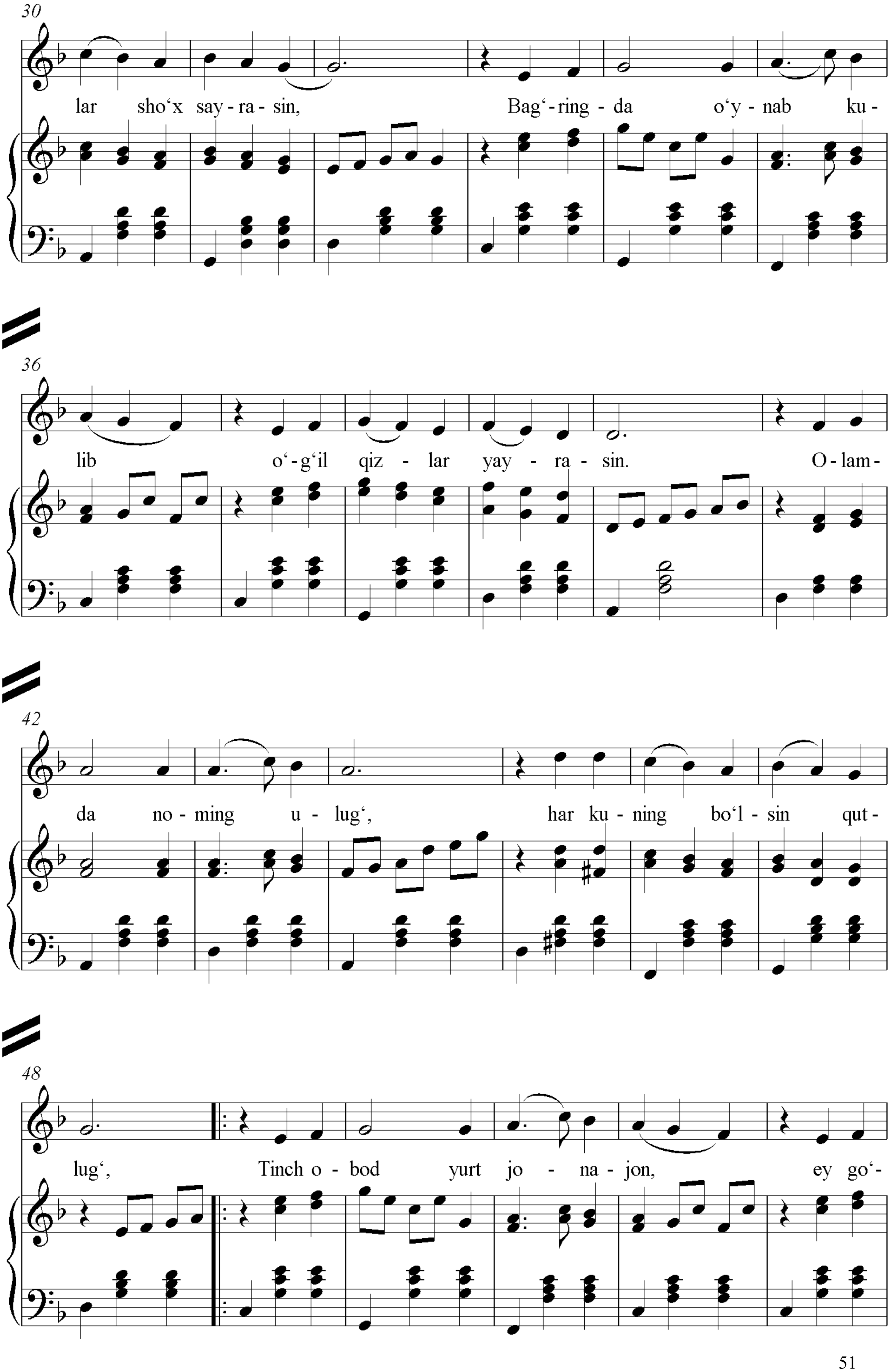
30
lar sho‘x say-ra-sin, Bag‘-ring-da o‘y-nab ku-
36
lib o‘-g‘il qiz - lar yay - ra - sin. O-lam-
42
da no-ming u - lug‘, har ku-ning bo‘l-sin qut-
48
lug‘, Tinch o - bod yurt jo - na-jon, ey go‘-
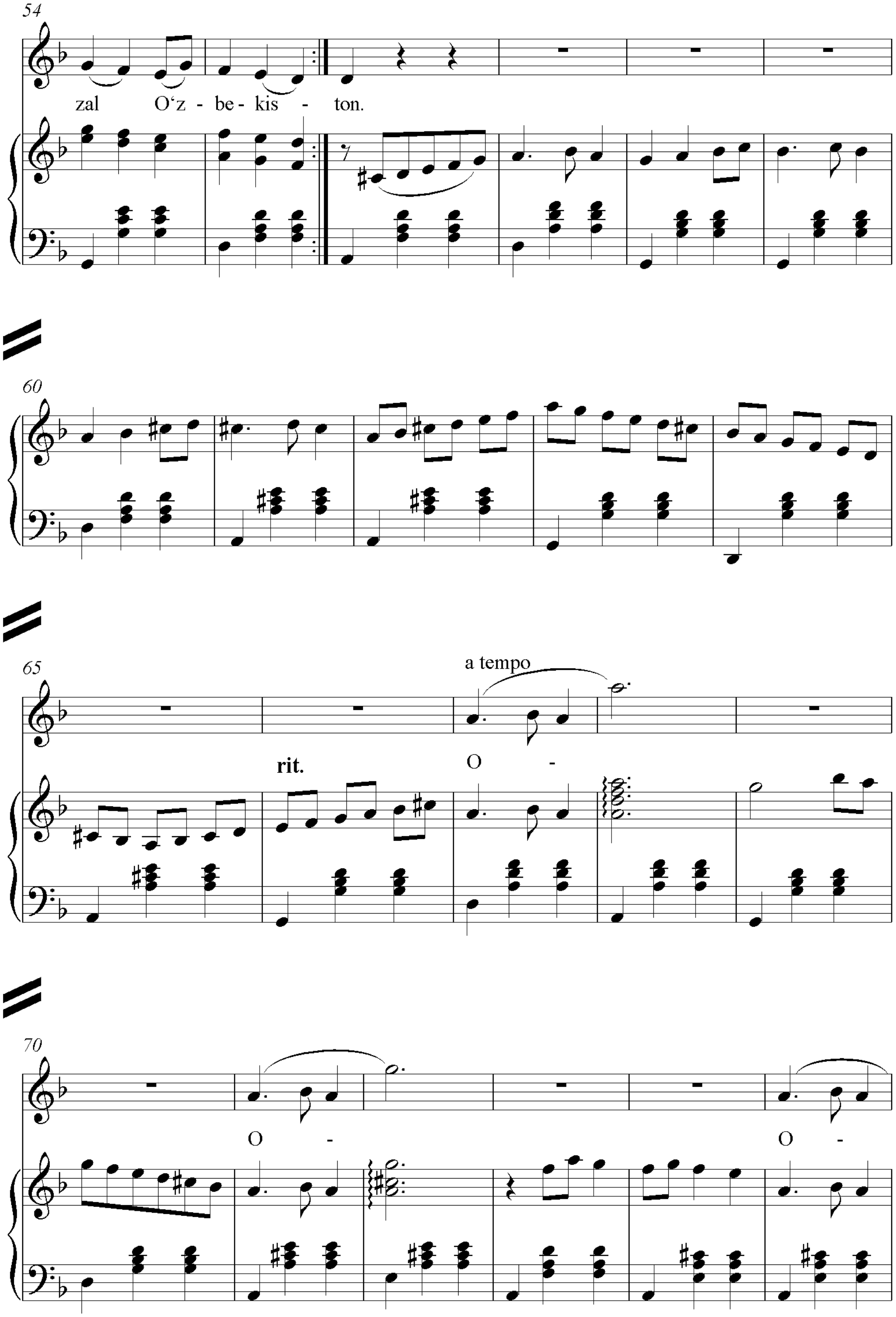
54
zal O‘z - be - kis - ton.
60
65
a tempo
rit.
O -
70
O -
O -
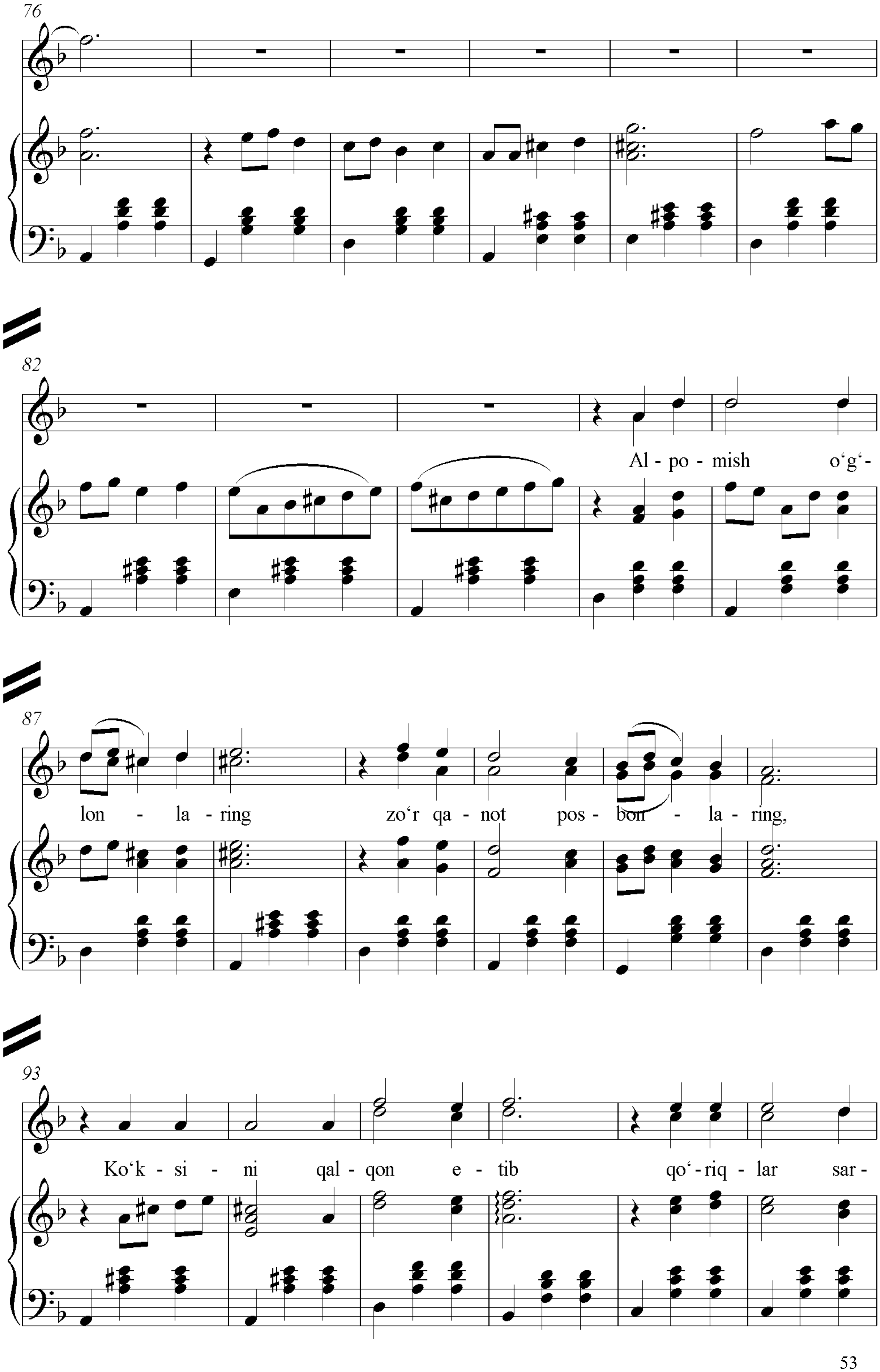
76
82
Al - po - mish o‘g‘-
87
lon - la - ring zo‘r qa - not pos - bon - la - ring,
93
Ko‘k - si - ni qal - qon e - tib qo‘ - riq - lar sar -
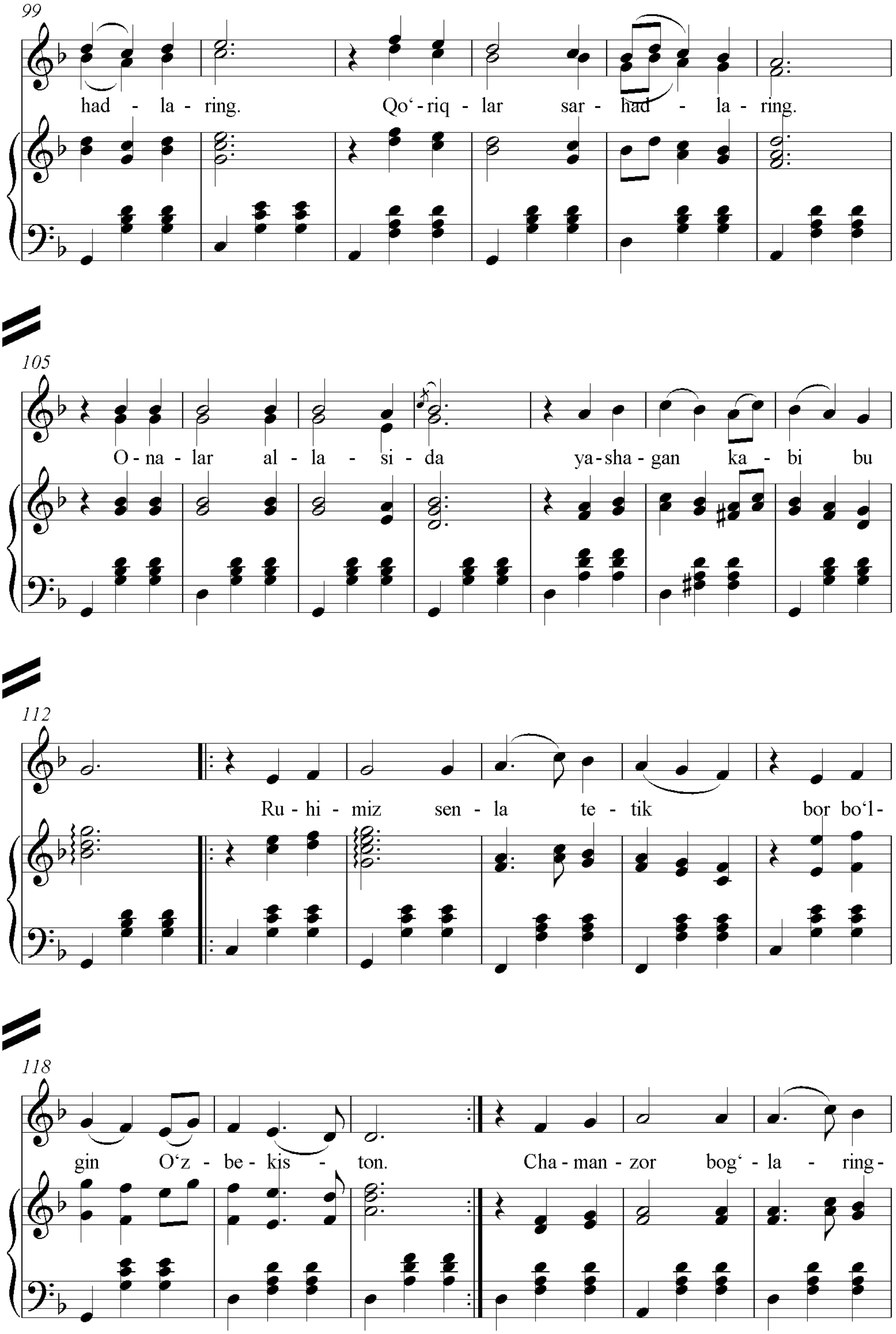
99
had - la - ring. Qo'-riq - lar sar - had - la - ring.
105
O - na - lar al - la - si - da ya - sha - gan ka - bi bu
112
Ru - hi - miz sen - la te - tik bor bo'l -
118
gin O'z - be - kis - ton. Cha - man - zor bog' - la - ring -
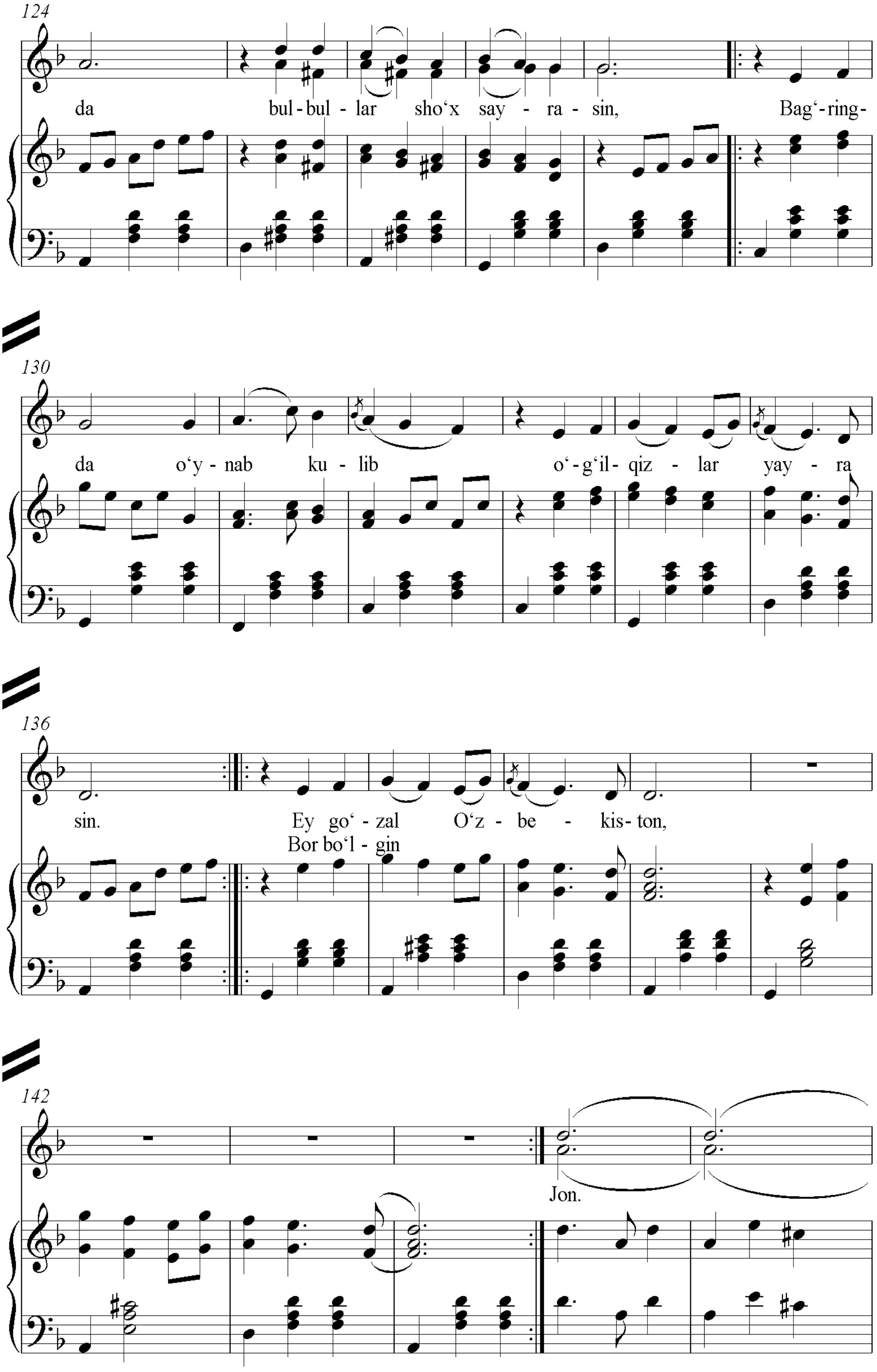
124
da bul-bul-lar sho‘x say-ra-sin, Bag‘-ring-
130
da o‘y-nab ku-lib o‘-g‘il-qiz-lar yay-ra
136
sin. Ey go‘-zal O‘z-be-kis-ton,
Bor bo‘l-gin
142
Jon.

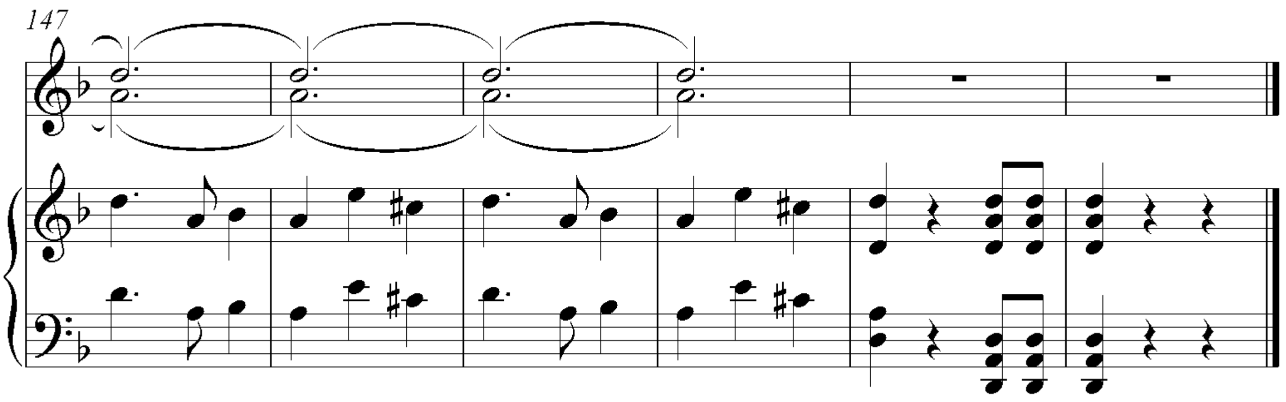

Chamanzor bog'laringda bulbullar sho'x sayrasin,
Bag'ringda o'ynab kulib o'g'il qizlar yayrasin.
Olamda noming ulug', har kuning bo'lsin qutlug',
Tinch obod yurt jonajon, ey go'zal O'zbekiston.

Alpomish o'g'lonlaring zo'qanot posbonlaring,
Ko'ksini qalqon etib qo'riqlar sarhadlaring.
Onalar allasida yashagan kabi bu shon,
Ruhimiz senga tetik bor bo'lgin O'zbekiston.

Chamanzor bog'laringda bulbullar sho'x sayrasin,
Bag'ringda o'ynab kulib o'g'il qizlar yayrasin.
Ey go'zal O'zbekiston, bor bo'lgin O'zbekiston.

VATAN BIZDADIR

(ovoz va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
B. Bobomurod she'ri
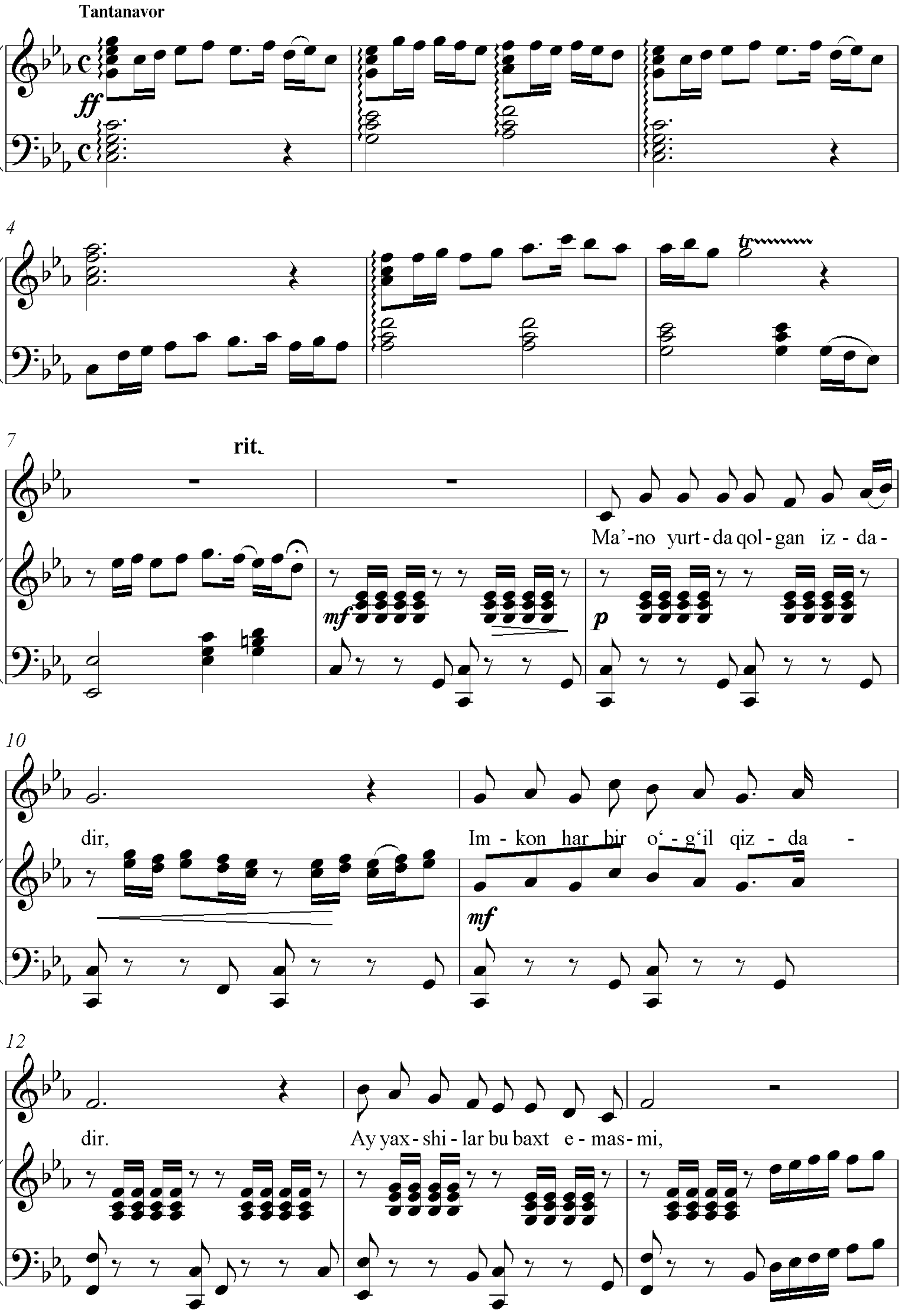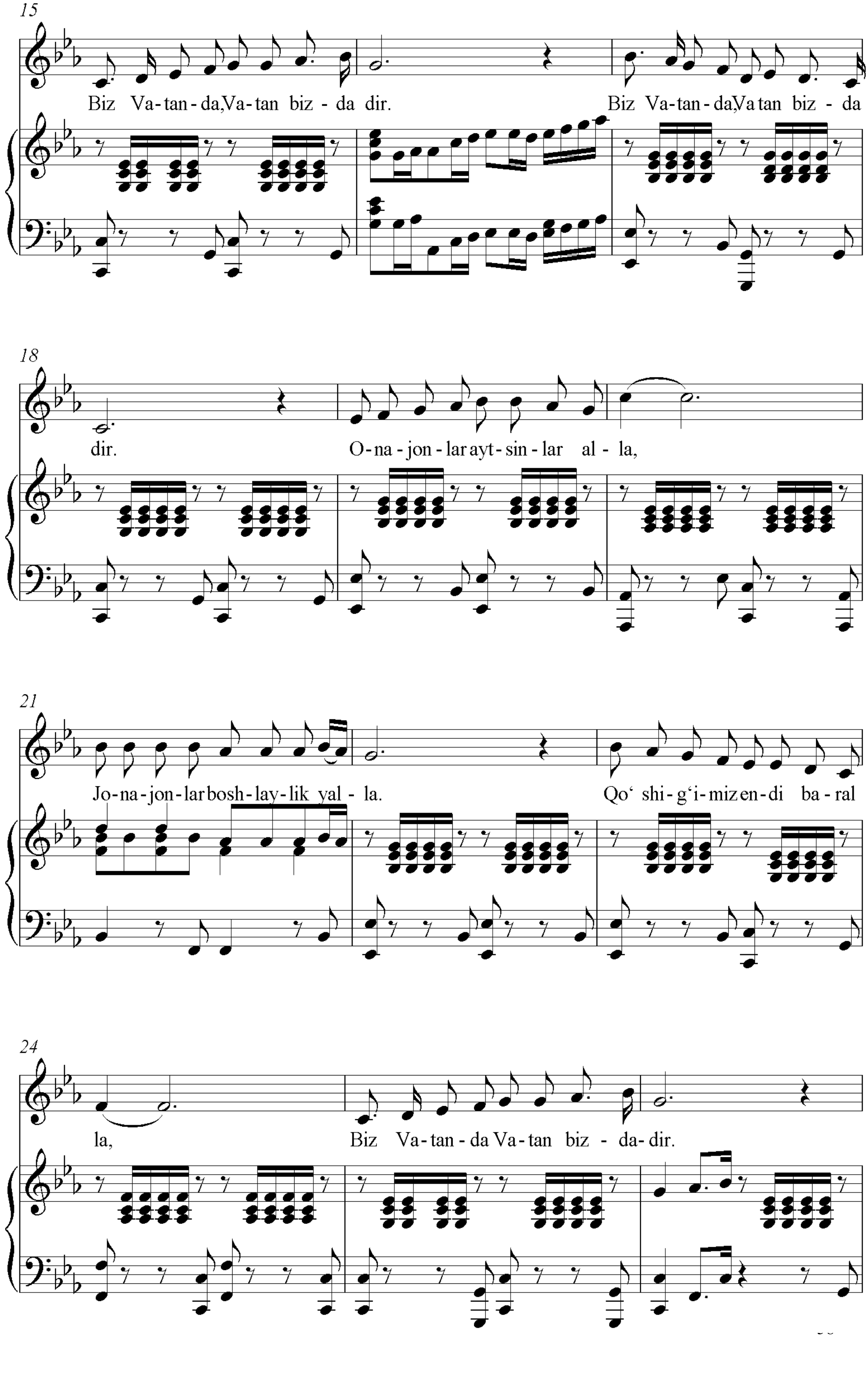
15
Biz Va-tan-da,Va-tan biz-da dir.
Biz Va-tan-da,Va tan biz-da
18
dir.
O-na-jon-lar ayt-sin-lar al-la,
21
Jo-na-jon-lar bosh-lay-lik yal-la.
Qo‘ shi-g‘i-miz en-di ba-ral
24
la,
Biz Va-tan-da Va-tan biz-da-dir.
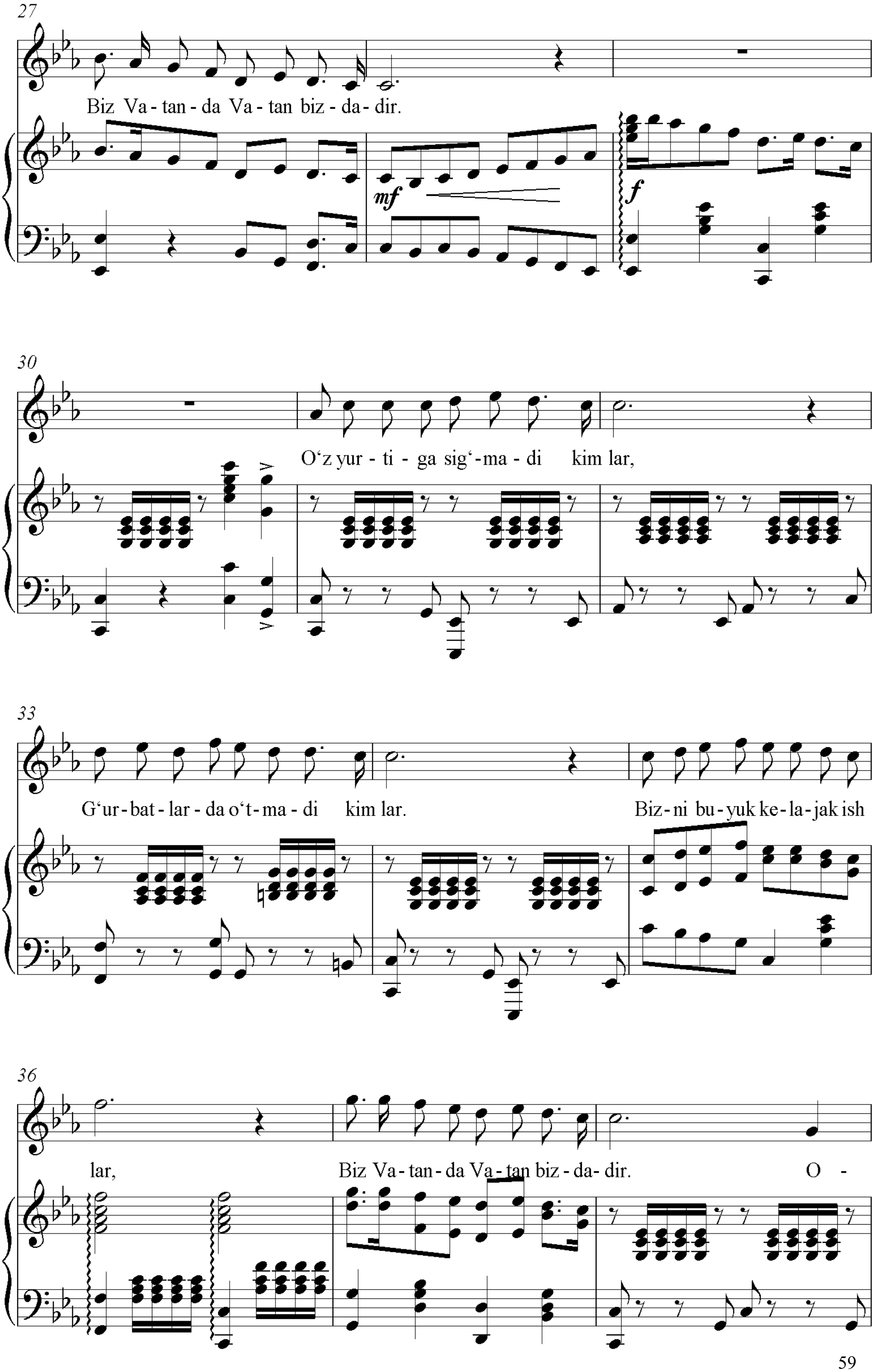
27
Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir.
mf
f
30
O‘z yur - ti - ga sig‘- ma - di kim lar,
33
G‘ur - bat - lar - da o‘t - ma - di kim lar.
Biz - ni bu - yuk ke - la - jak ish
36
lar,
Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir.
O -
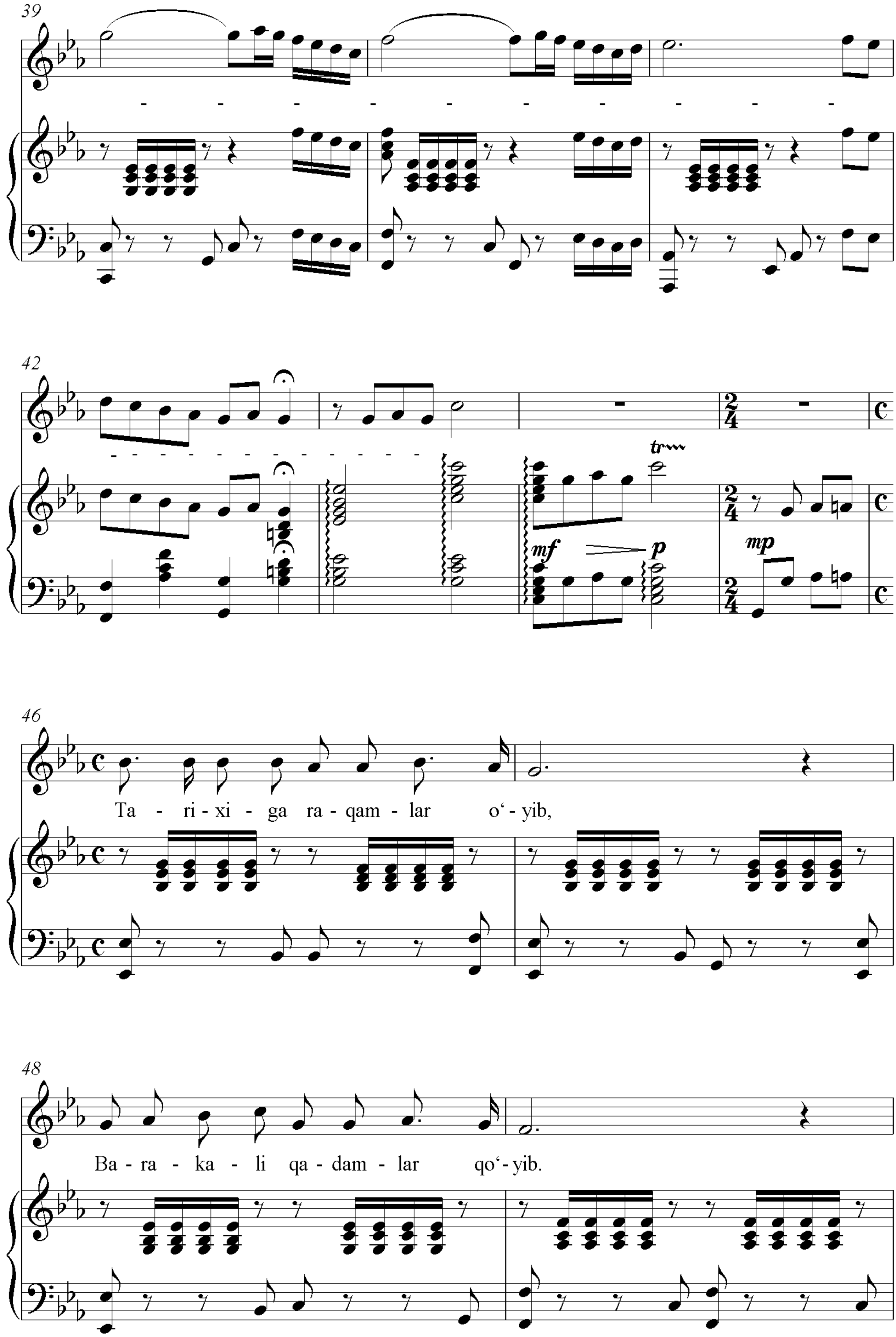
39
42
mf
p
tr
mp
46
Ta - ri - xi - ga ra - qam - lar o‘ - yib,
48
Ba - ra - ka - li qa - dam - lar qo‘ - yib.
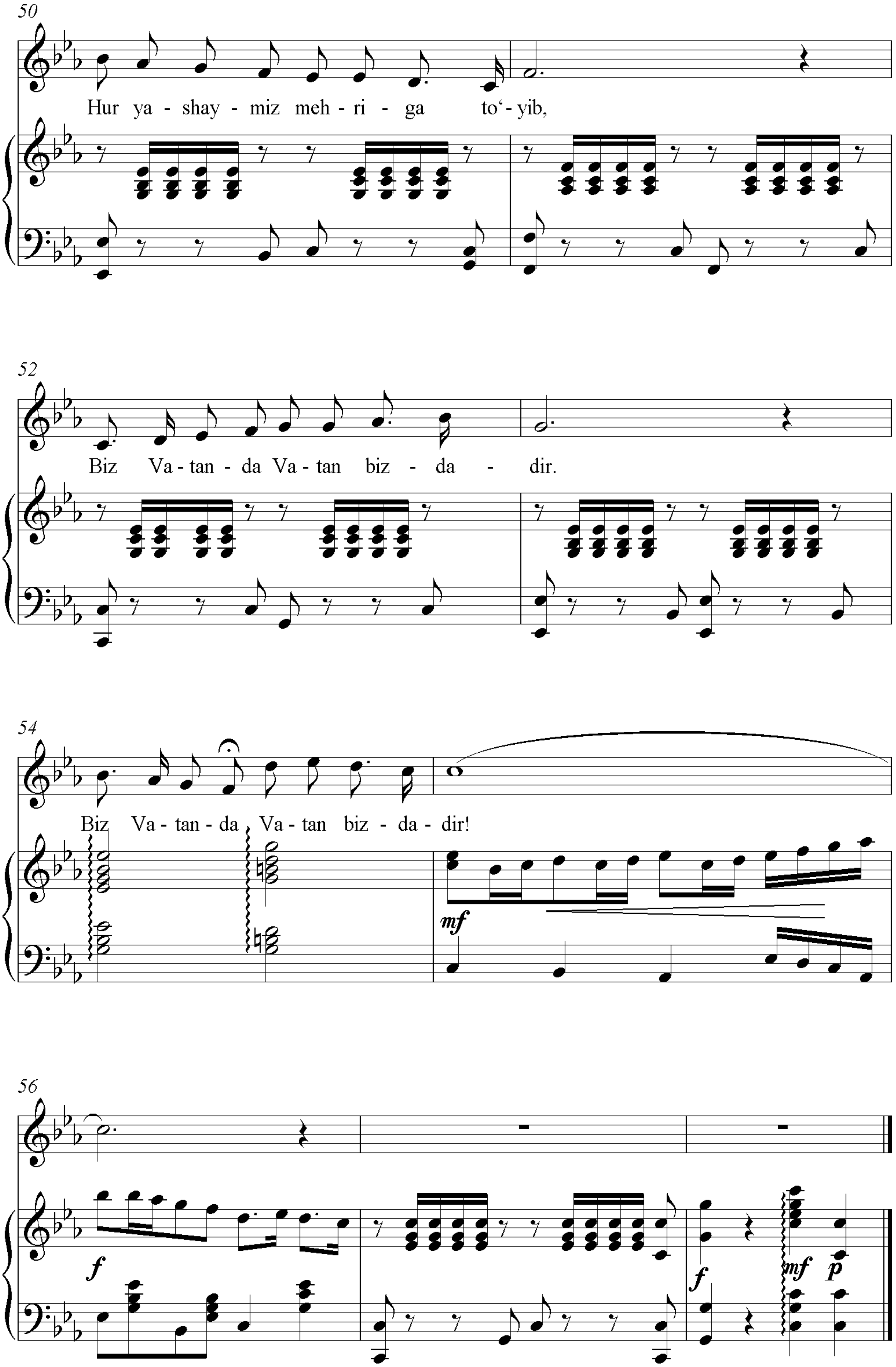
50
Hur ya - shay - miz meh - ri - ga to‘ - yib,
52
Biz Va - tan - da Va - tan biz - da - dir.
54
Biz Va - tan - da, Va - tan biz - da - dir!
mf
56
f
f
mf
p

VATANNI MUQADDAS BIL

(bariton, metstso soprano va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
J. Abduvohidov she'ri
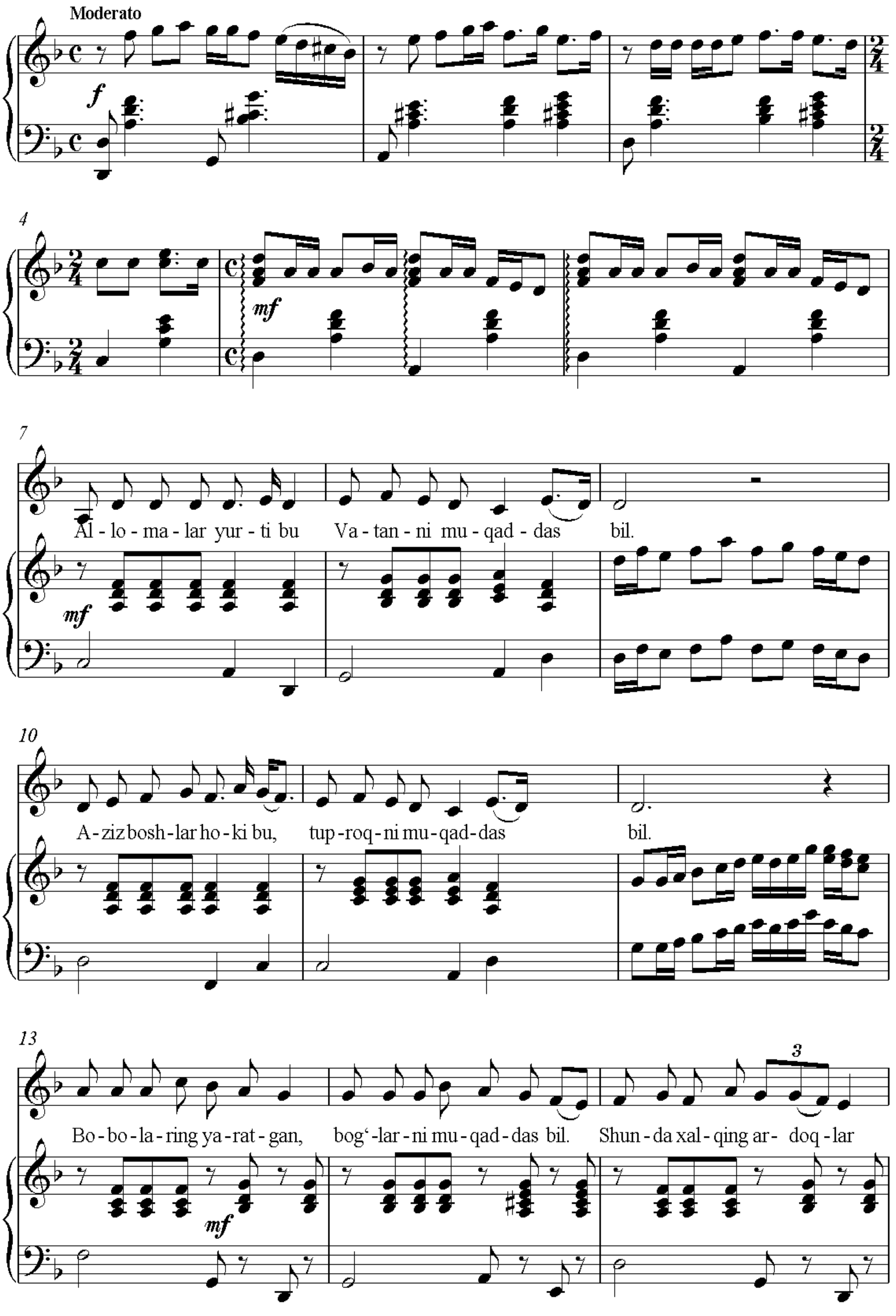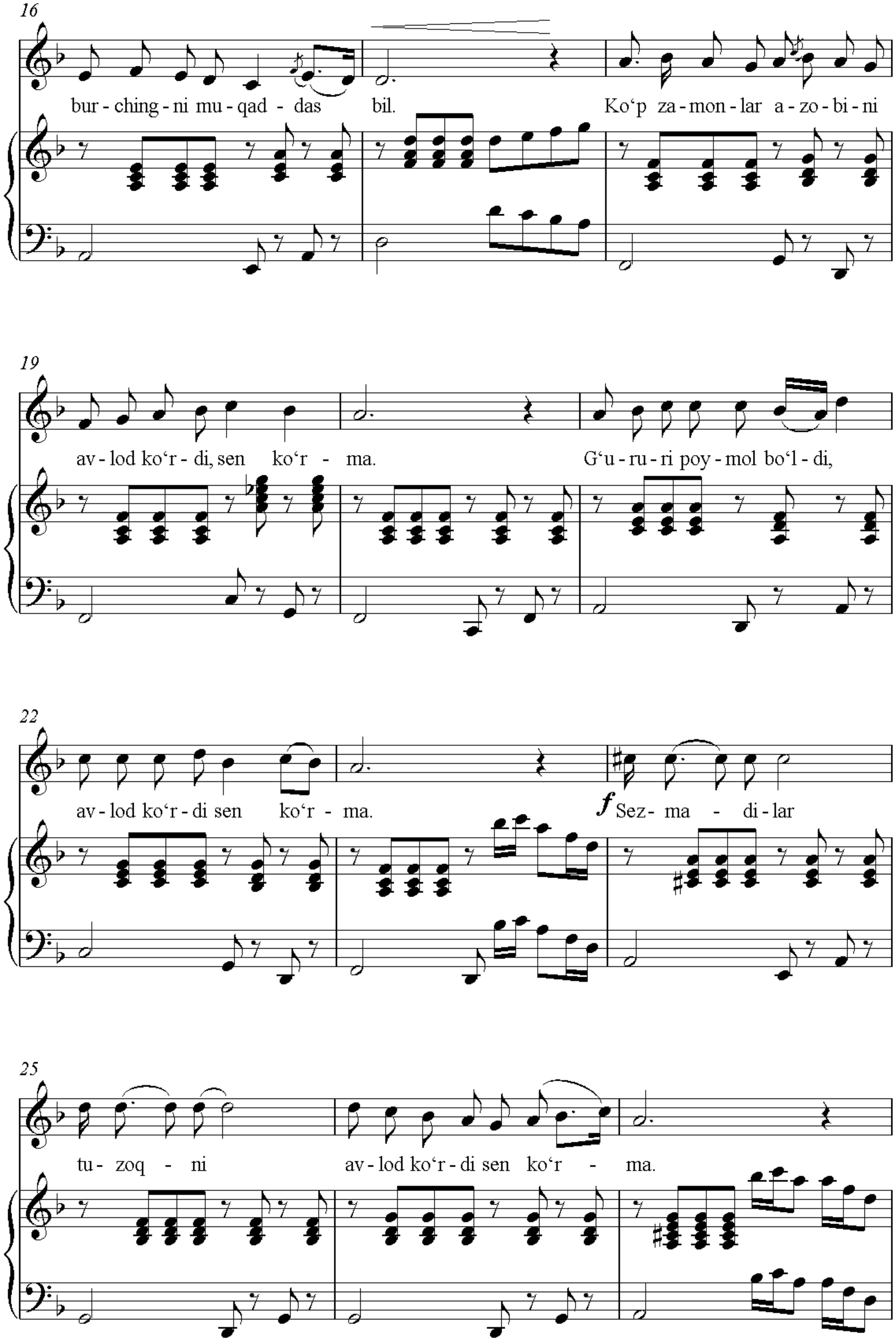
16
bur - ching - ni mu - qad - das bil.
Ko‘p za - mon - lar a - zo - bi - ni
19
av - lod ko‘r - di, sen ko‘r - ma.
G‘u - ru - ri poy - mol bo‘l - di,
22
av - lod ko‘r - di sen ko‘r - ma.
f
Sez - ma - di - lar
25
tu - zoq - ni
av - lod ko‘r - di sen ko‘r - ma.
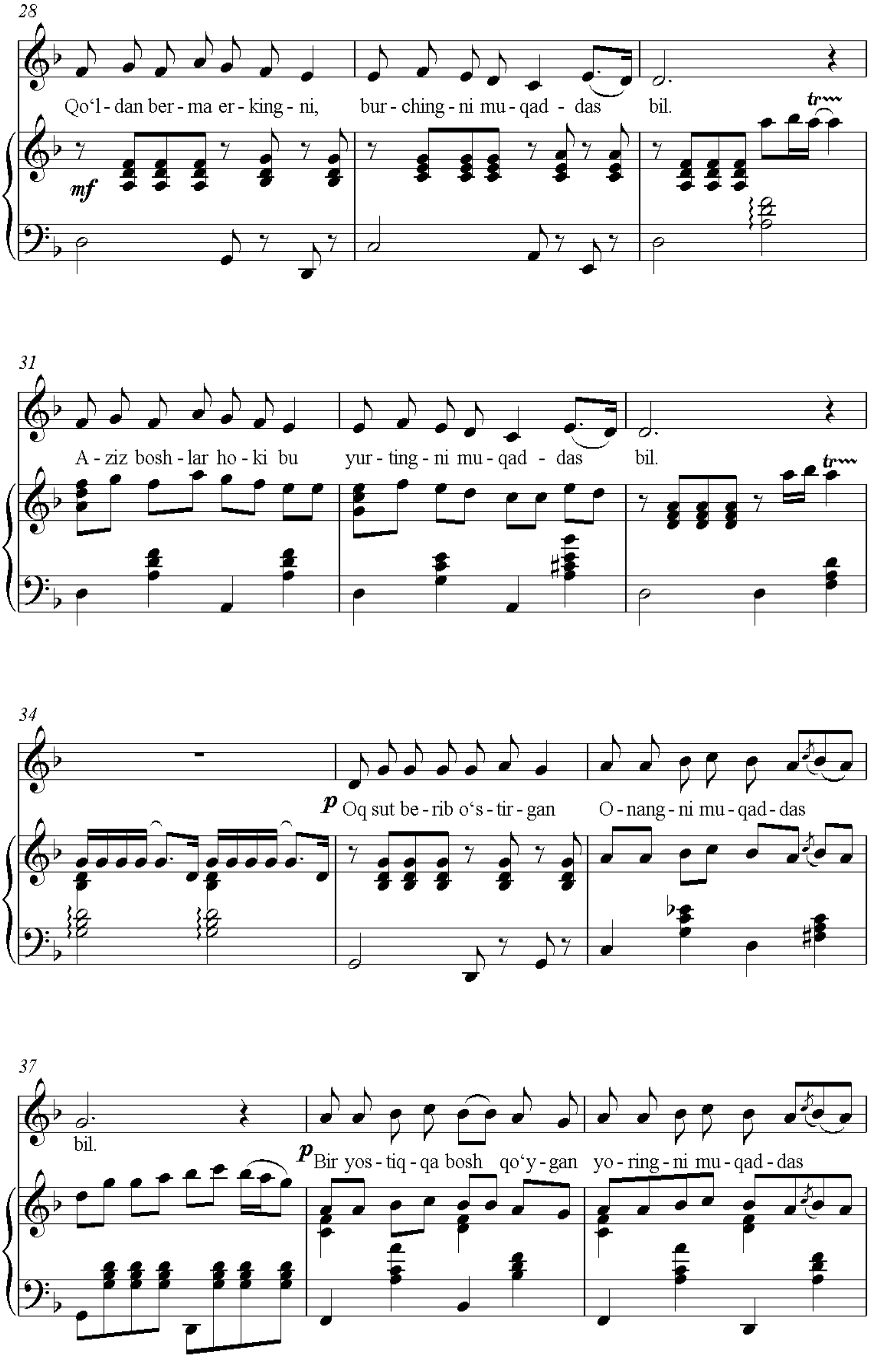
28
Qo‘l - dan ber - ma er - king - ni, bur - ching - ni mu - qad - das bil.
mf
31
A - ziz bosh - lar ho - ki bu yur - ting - ni mu - qad - das bil.
34
p Oq sut be - rib o‘s - tir - gan O - nang - ni mu - qad - das
37
bil.
p Bir yos - tiq - qa bosh qo‘y - gan yo - ring - ni mu - qad - das

4
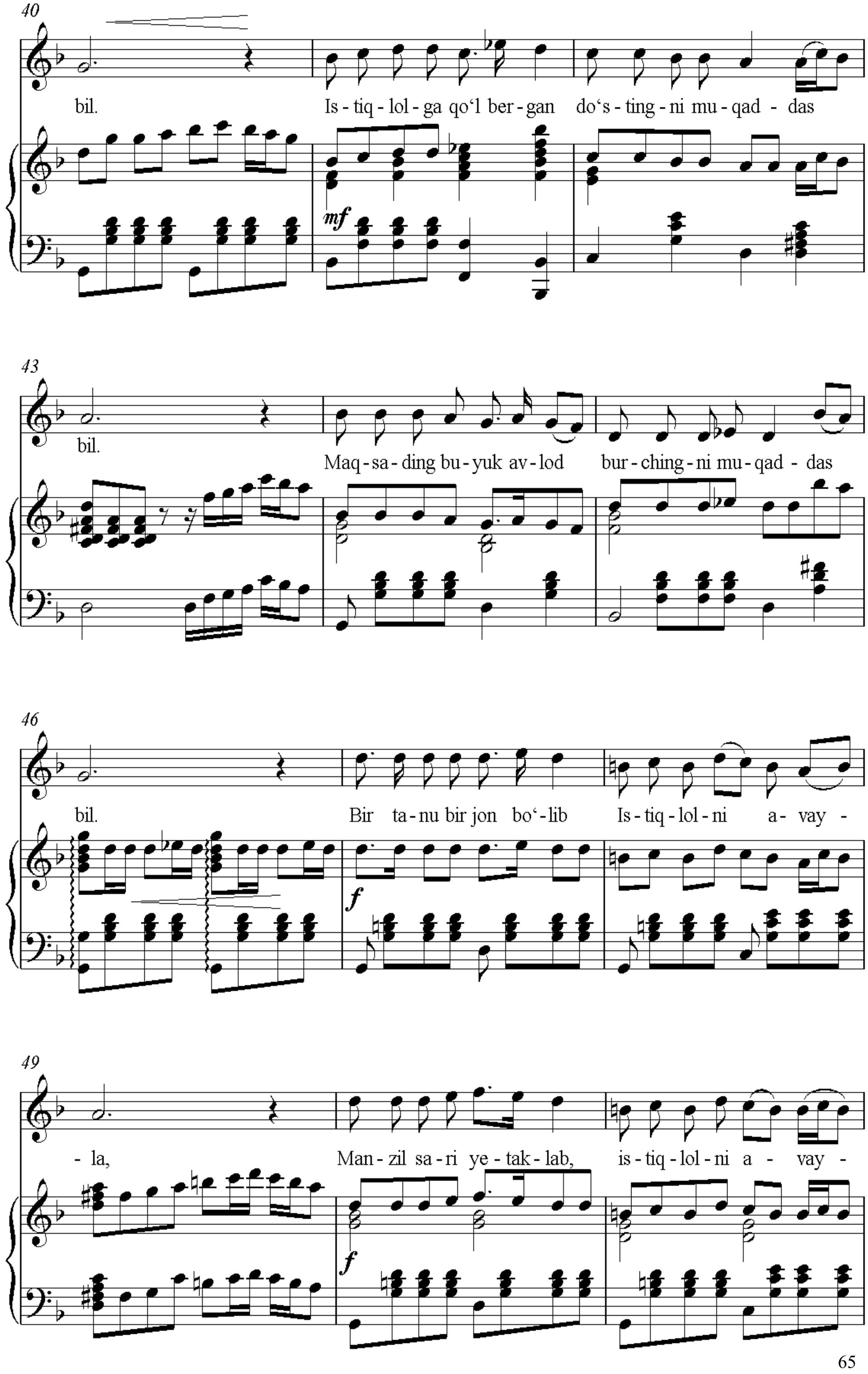
40
bil. Is - tiq - lol - ga qo‘l ber - gan do‘s - ting - ni mu - qad - das
mf
43
bil. Maq - sa - ding bu - yuk av - lod bur - ching - ni mu - qad - das
46
bil. Bir ta - nu bir jon bo‘ - lib Is - tiq - lol - ni a - vay -
f
49
- la, Man - zil sa - ri ye - tak - lab, is - tiq - lol - ni a - vay -
f
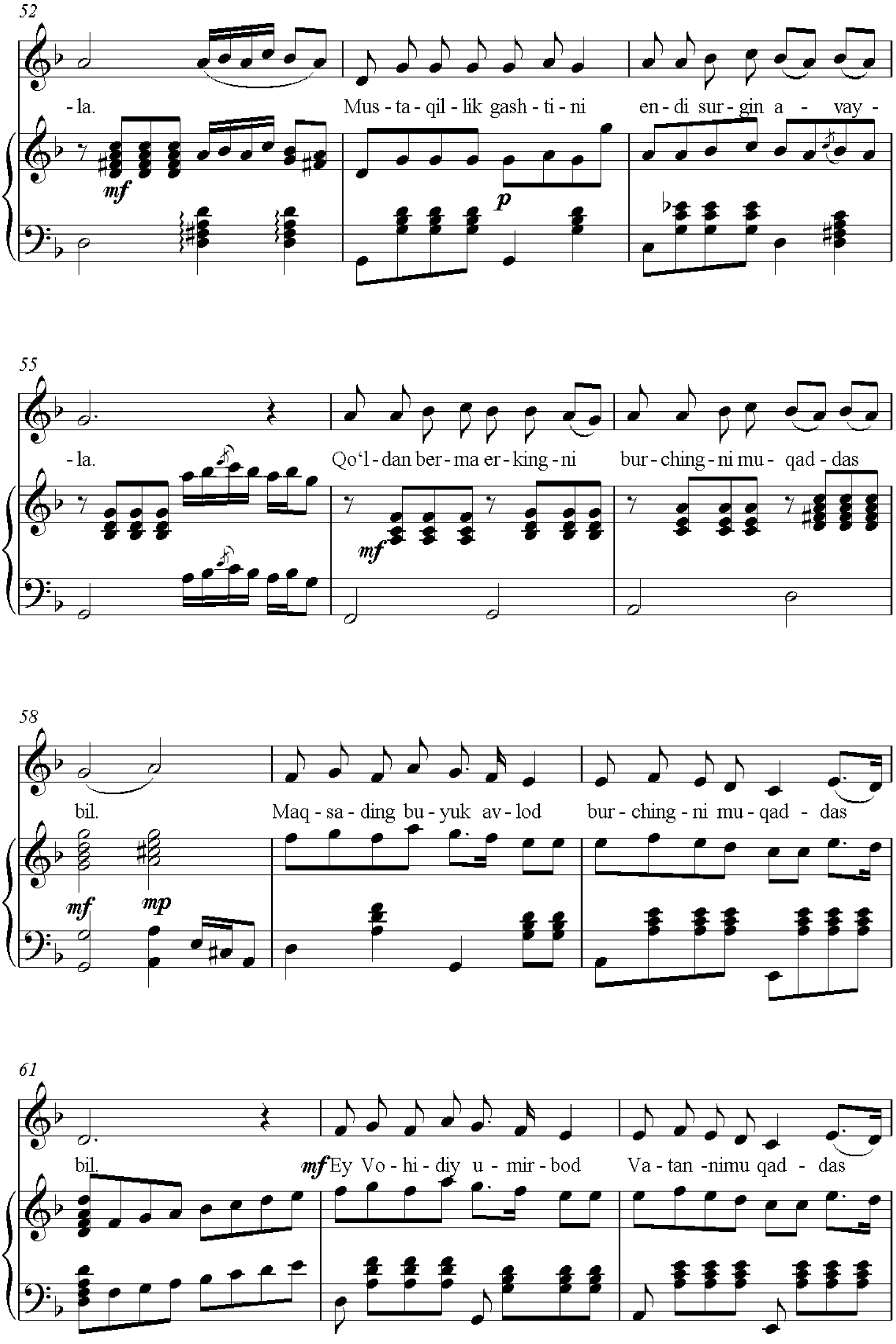
52
-la. Mus - ta - qil - lik gash - ti - ni en - di sur - gin a - vay -
mf
p
55
-la. Qo'l - dan ber - ma er - king - ni bur - ching - ni mu - qad - das
mf
58
bil. Maq - sa - ding bu - yuk av - lod bur - ching - ni mu - qad - das
mf
mp
61
bil. mf Ey Vo - hi - diy u - mir - bod Va - tan - nimu qad - das

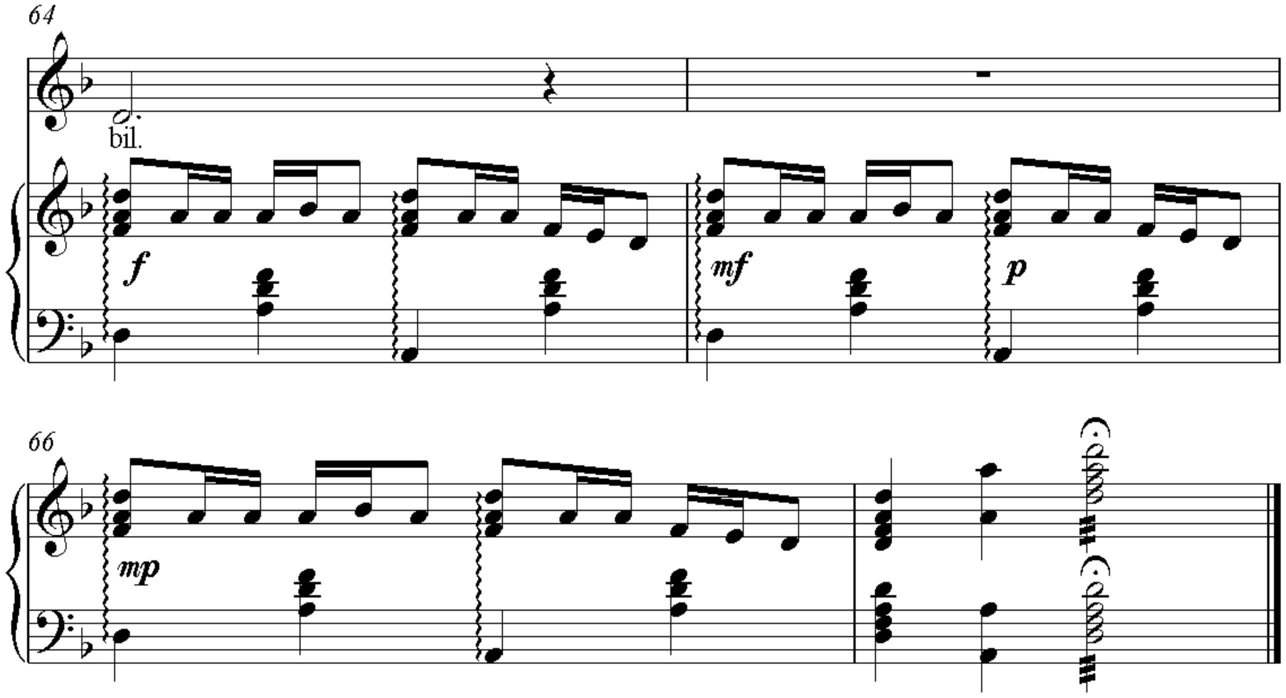

Allomalar yurti bu, Vatanni muqaddas bil,
Aziz boshlar hoki bu, tuproqni muqaddas bil.
Bobolaring yaratgan bog‘larni muqaddas bil,
Shunda xalqing ardoqlar burchingni muqaddas bil.

Ko‘p zamonlar azobini avlod ko‘rdi, sen ko‘rma,
G‘ururing poymol bo‘ldi, avlod ko‘rdi, sen ko‘rma.
Sezmadilar tuzoqni avlod ko‘rdi, sen ko‘rma,
Qo‘ldan berma erkingni, burchingni muqaddas bil,
Aziz boshlar hoki bu, tuproqni muqaddas bil.

Oq sut berib o‘stirgan onangni muqaddas bil,
Bir yostiqqa bosh qo‘ygan yoringni muqaddas bil.
Istiqlolga qo‘l bergan do‘stingni muqaddas bil,
Maqsading buyuk avlod burchingni muqaddas bil.

Bir tahu jon bo‘lib, istiqlolni avayla,
Manzil sari yetaklab, istiqlolni avayla.
Mustaqillik gashtini, endi surgin avayla,
Qo‘ldan berma erkingni, burchingni muqaddas bil,
Ey Vohidiy umrbod Vatanni muqaddas bil.

A. Mallaboyev musiqasi
Hazarmat she'ri

ONA EL MADHI

(bariton ovozi, xor va fortepiano uchun)
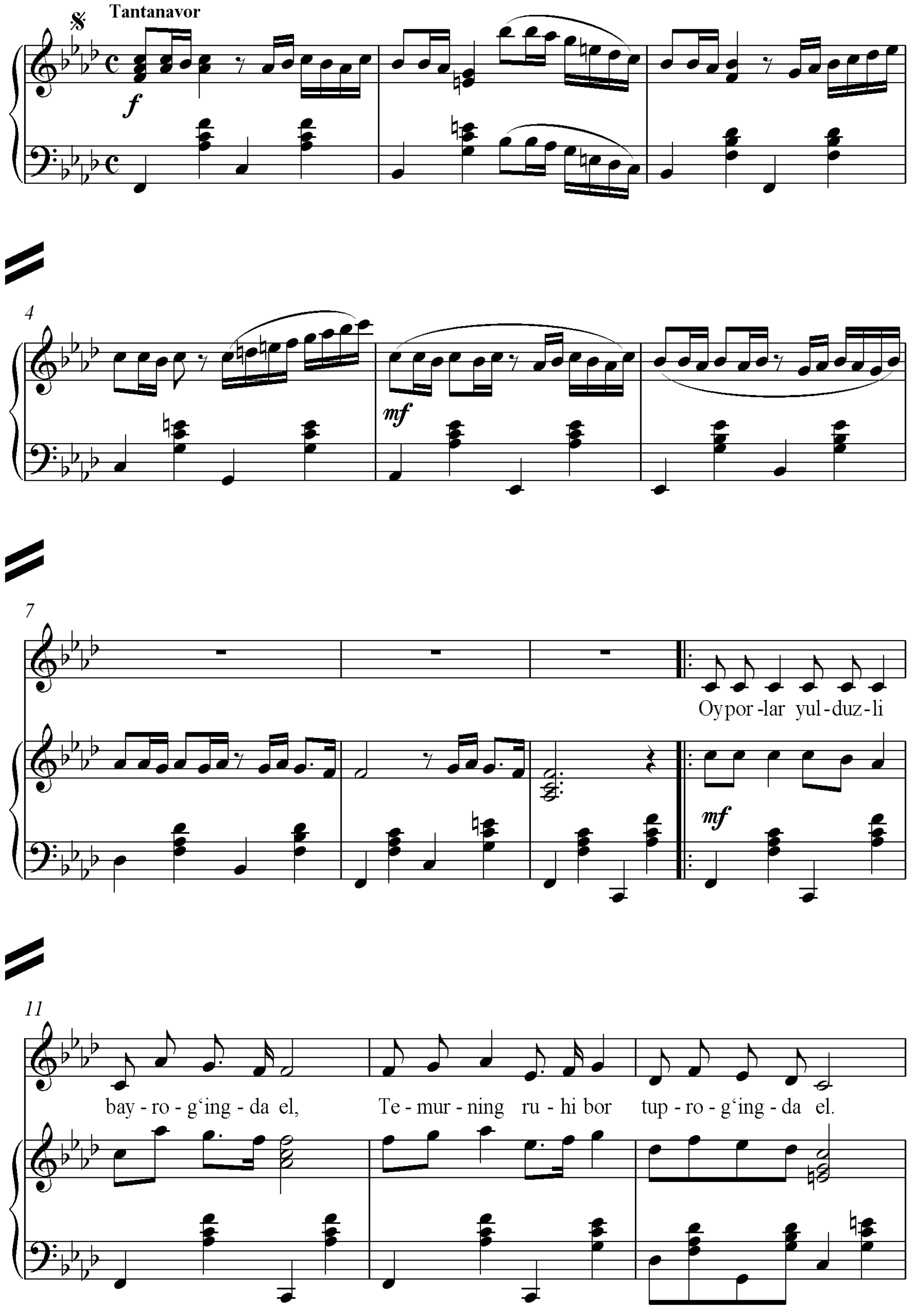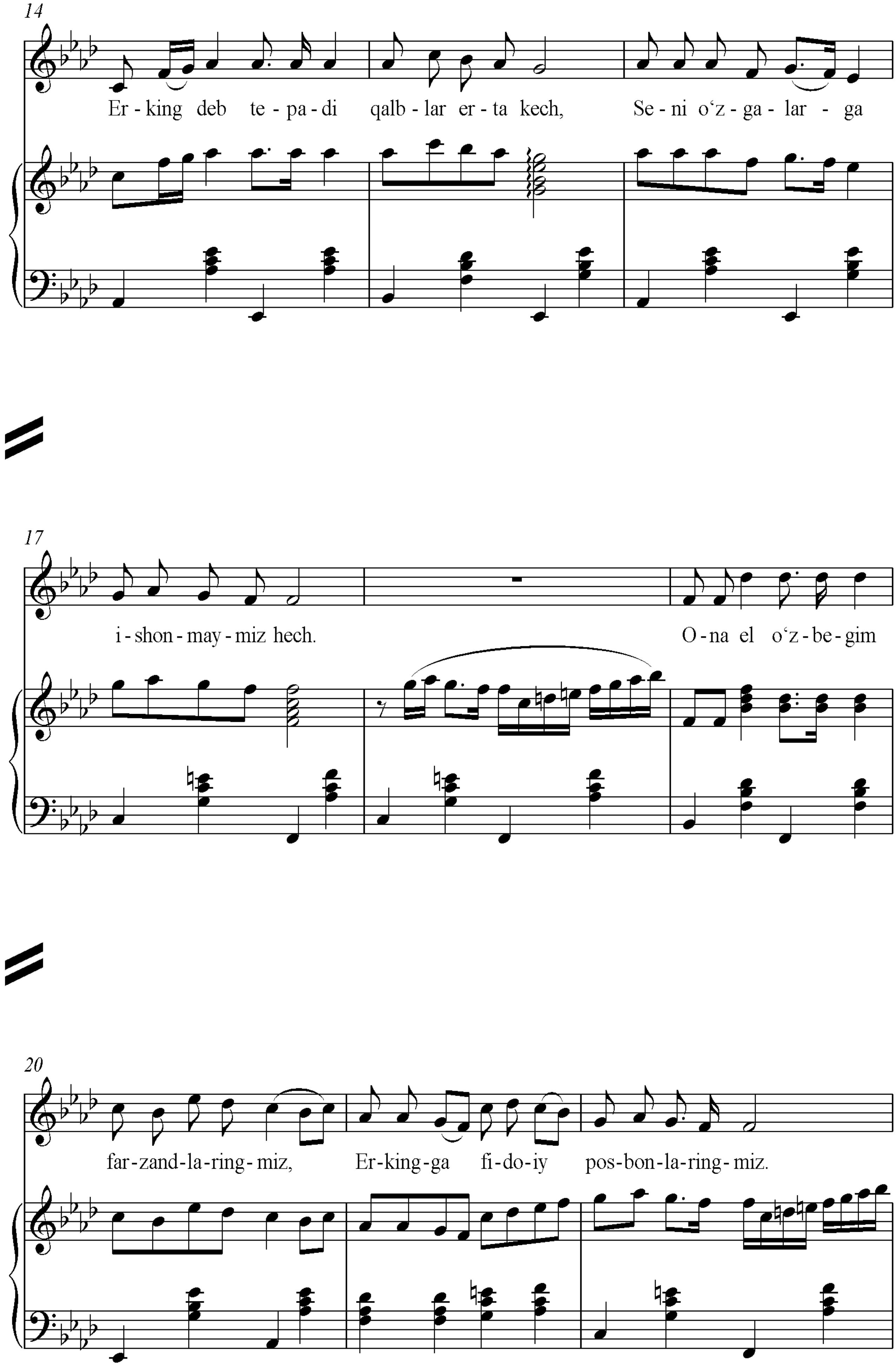
14
Er - king deb te - pa - di qalb - lar er - ta kech, Se - ni o‘z - ga - lar - ga
17
i - shon - may - miz hech. O - na el o‘z - be - gim
20
far-zand-la-ring- miz, Er-king-ga fi-do-iy pos-bon-la-ring- miz.
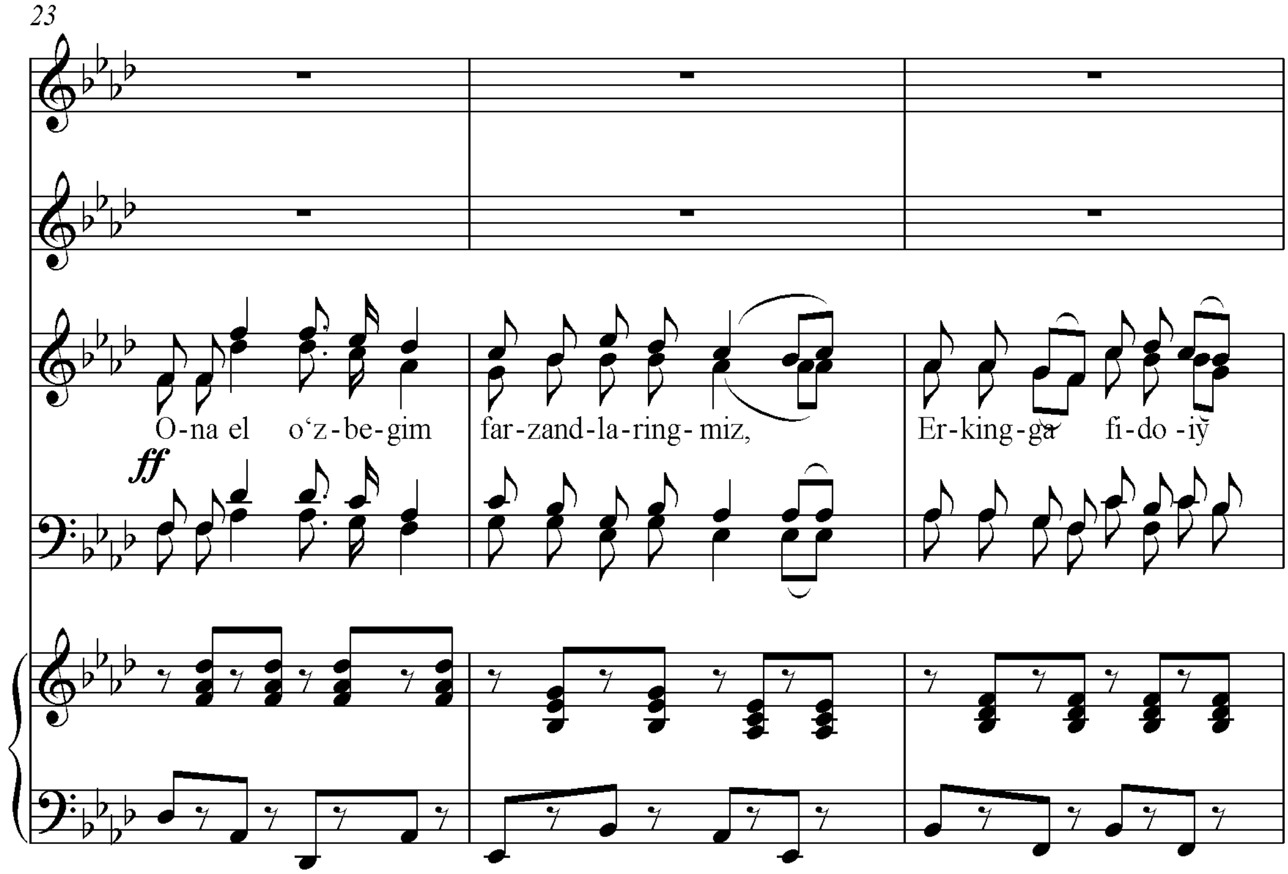
23
O-na el o‘z-be-gim far-zand-la-ring-miz, Er-king-ga fi-do-iy
ff
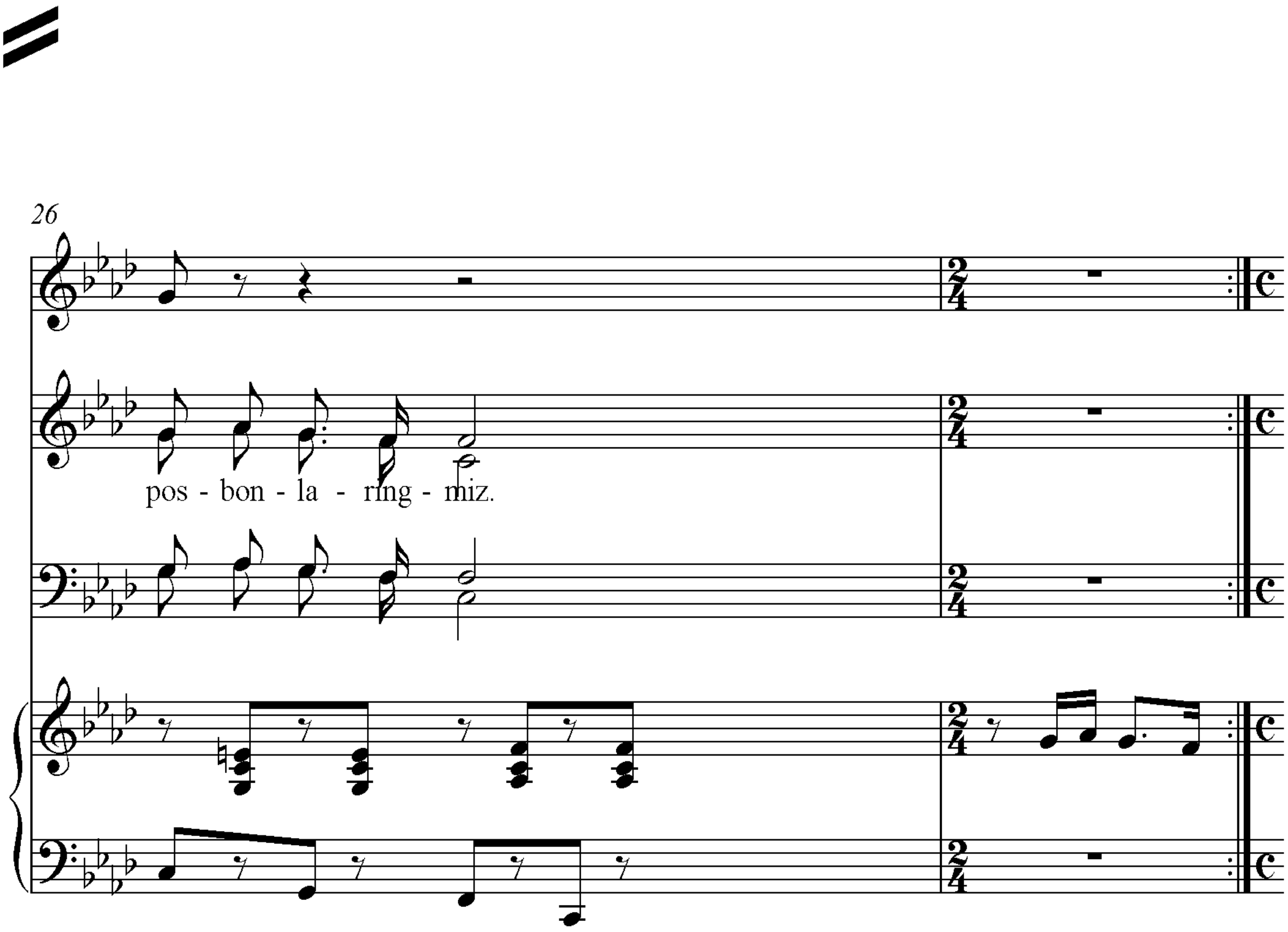
26
pos - bon - la - ring - miz.

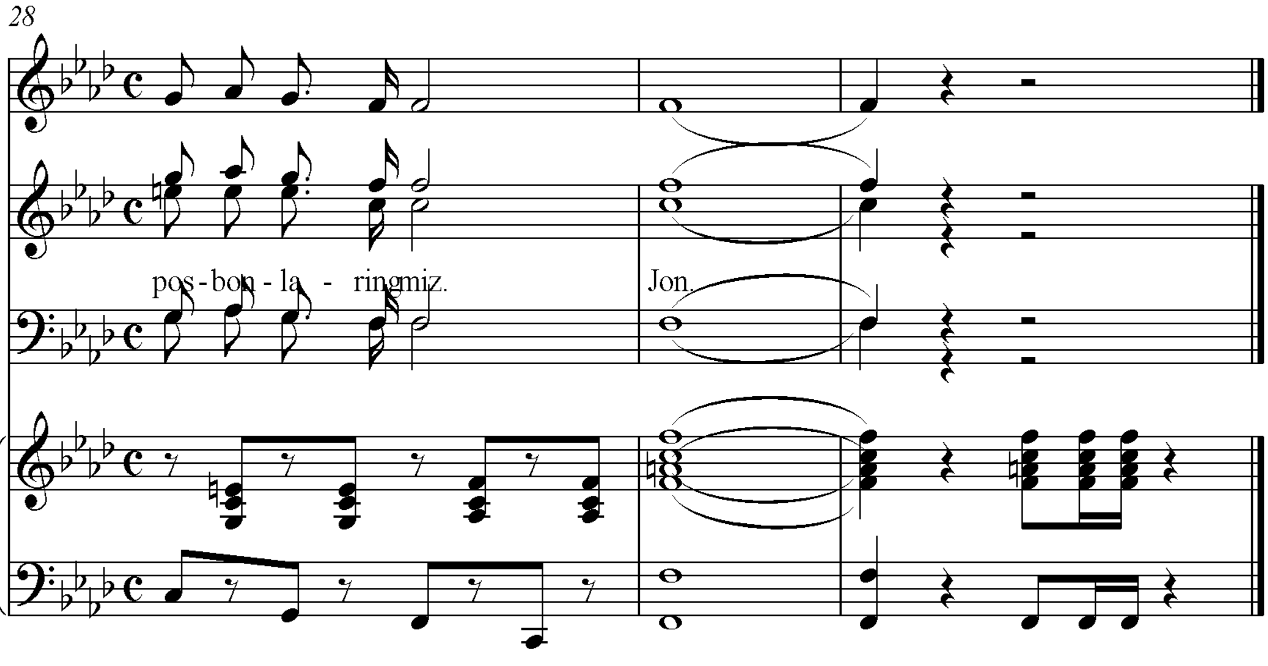
28
pos - bon - la - ringmiz.
Jon.

ONA YURT TARONASI

(xor, solist va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
I. Rahmon she'ri
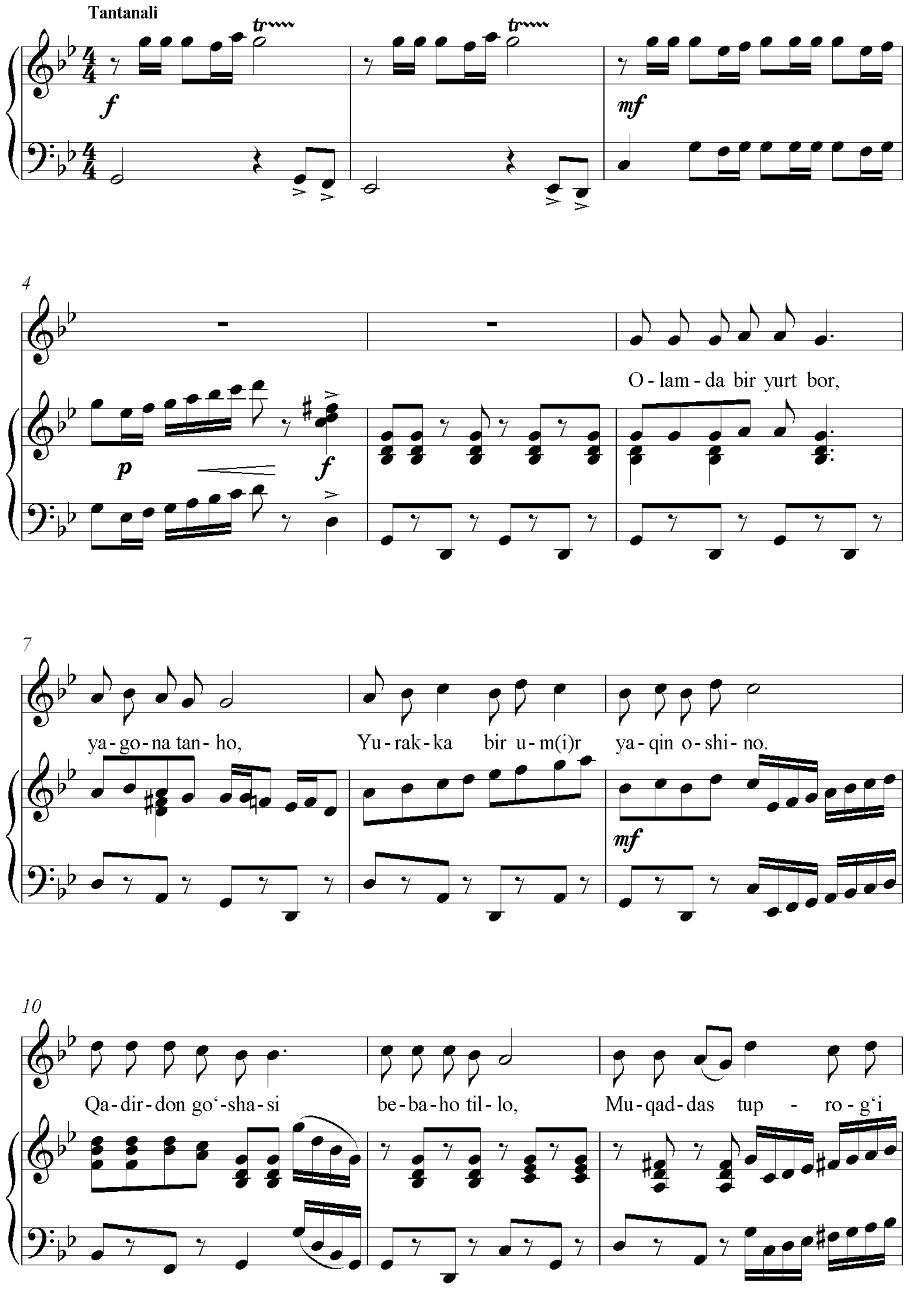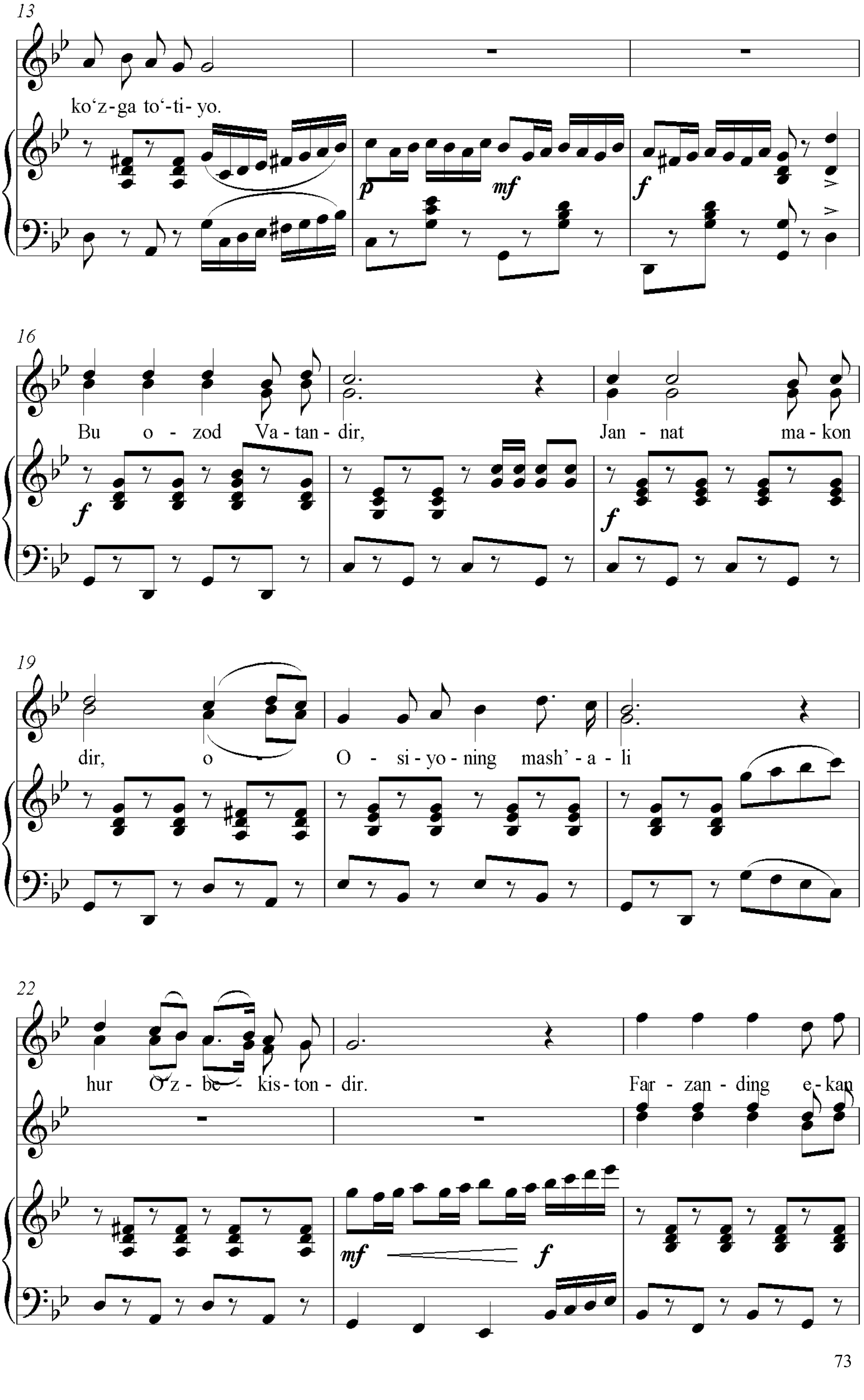
13
ko‘z-ga to‘-ti-yo.
16
Bu o - zod Va-tan-dir, Jan - nat ma-kon
19
dir, o O - si-yo-ning mash’-a-li
22
hur O‘z-be - kis-ton-dir. Far - zan-ding e-kan
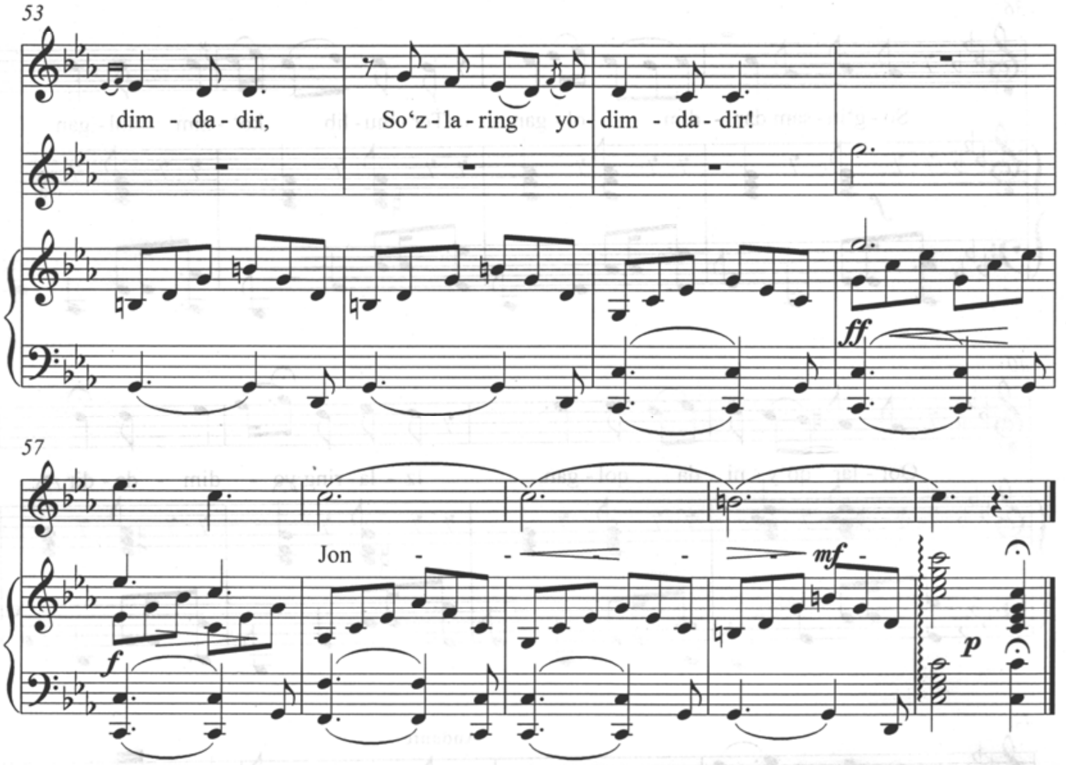
Boqqanda bag‘rim o‘ygan,
Cho‘g‘idan kuygan ko‘ksim,
Jonimni olib qo‘ygan,
Ko‘zlaring yodimdadir,
Ko‘zlaring yodimdadir!

Oyni ham shaydo etgan,
Shohni ham gado etgan,
Kulgichi ado etgan,
Yuzlaring yodimdadir,
Yuzlaring yodimdadir!

Sog‘insam dardim olgan,
Termulib ko‘zim tolgan,
Qorlar qo‘ynida qolgan,
Izlaring yodimdadir,
Izlaring yodimdadir!

Muhabbat og‘u ekan,
Qo‘l yetmas ohu ekan,
"Sevaman jonim" degan
So‘zlaring yodimdadir,
So‘zlaring yodimdadir!

QARAQALPAQSTAN BUL

(tenor va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
T. Qabulov she'ri
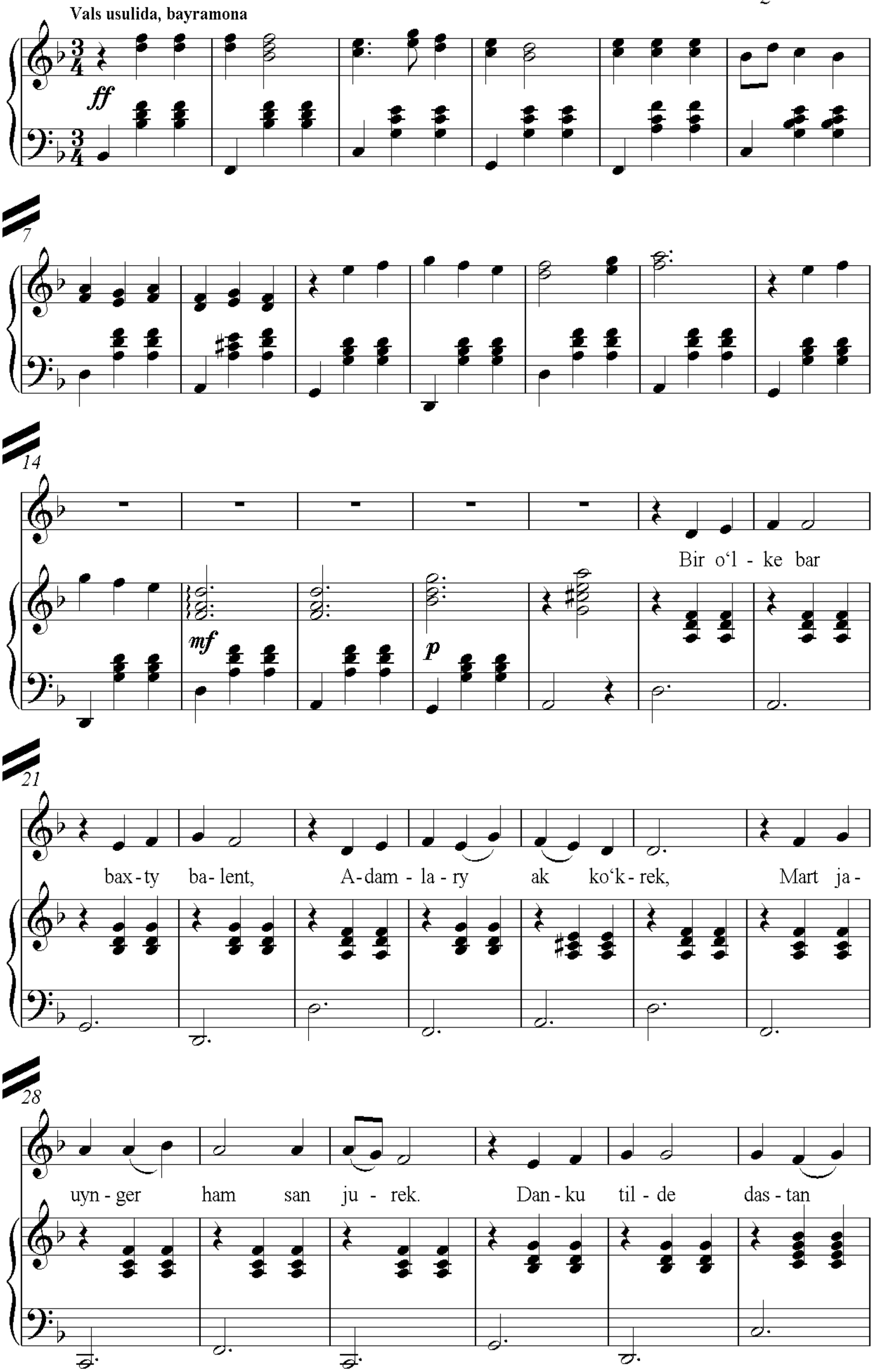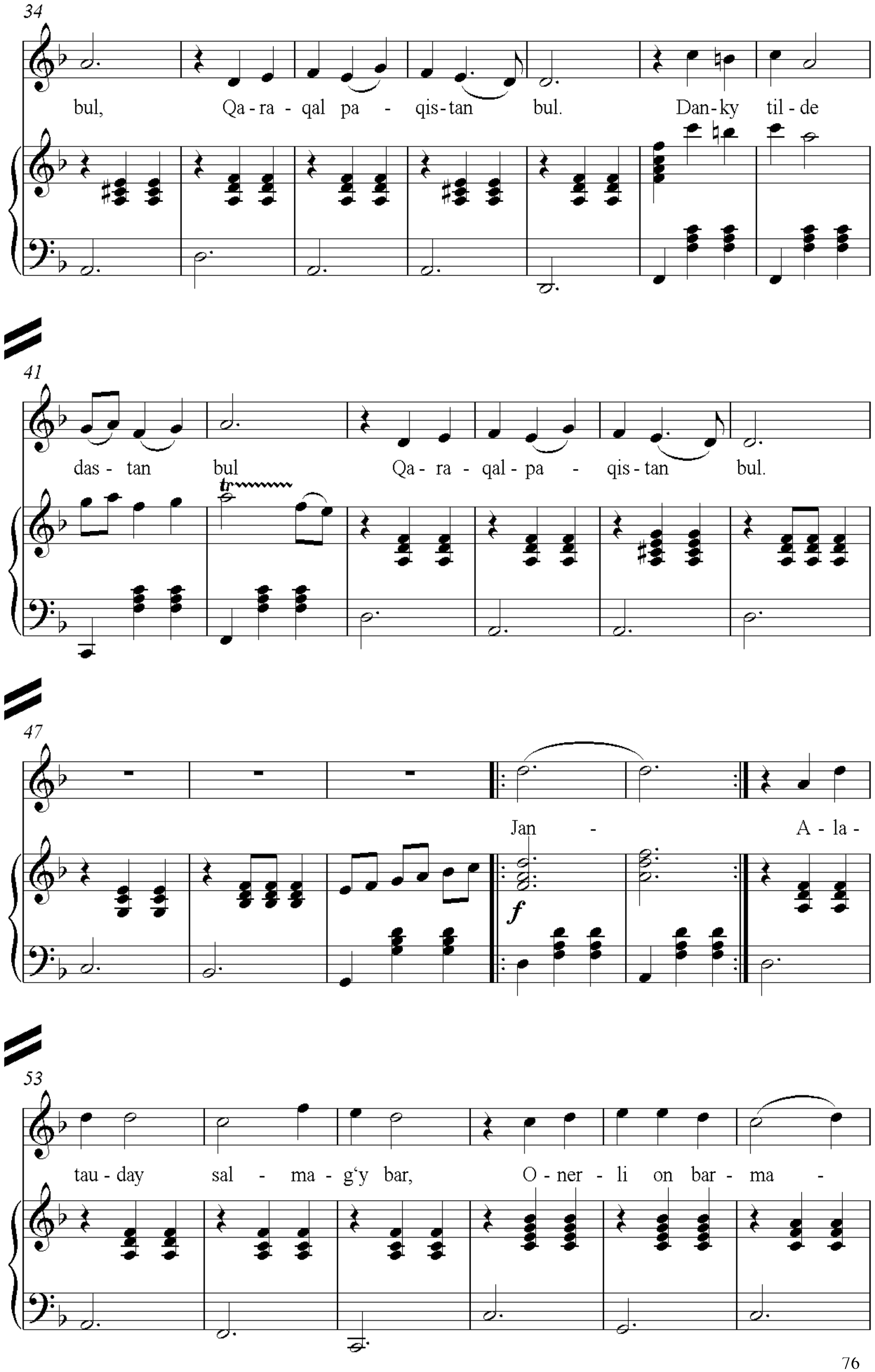
34
bul, Qa - ra - qal pa - qis - tan bul. Dan - ky til - de
41
das - tan bul Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul.
tr
47
Jan - A - la -
f
53
tau - day sal - ma - g‘y bar, O - ner - li on bar - ma -
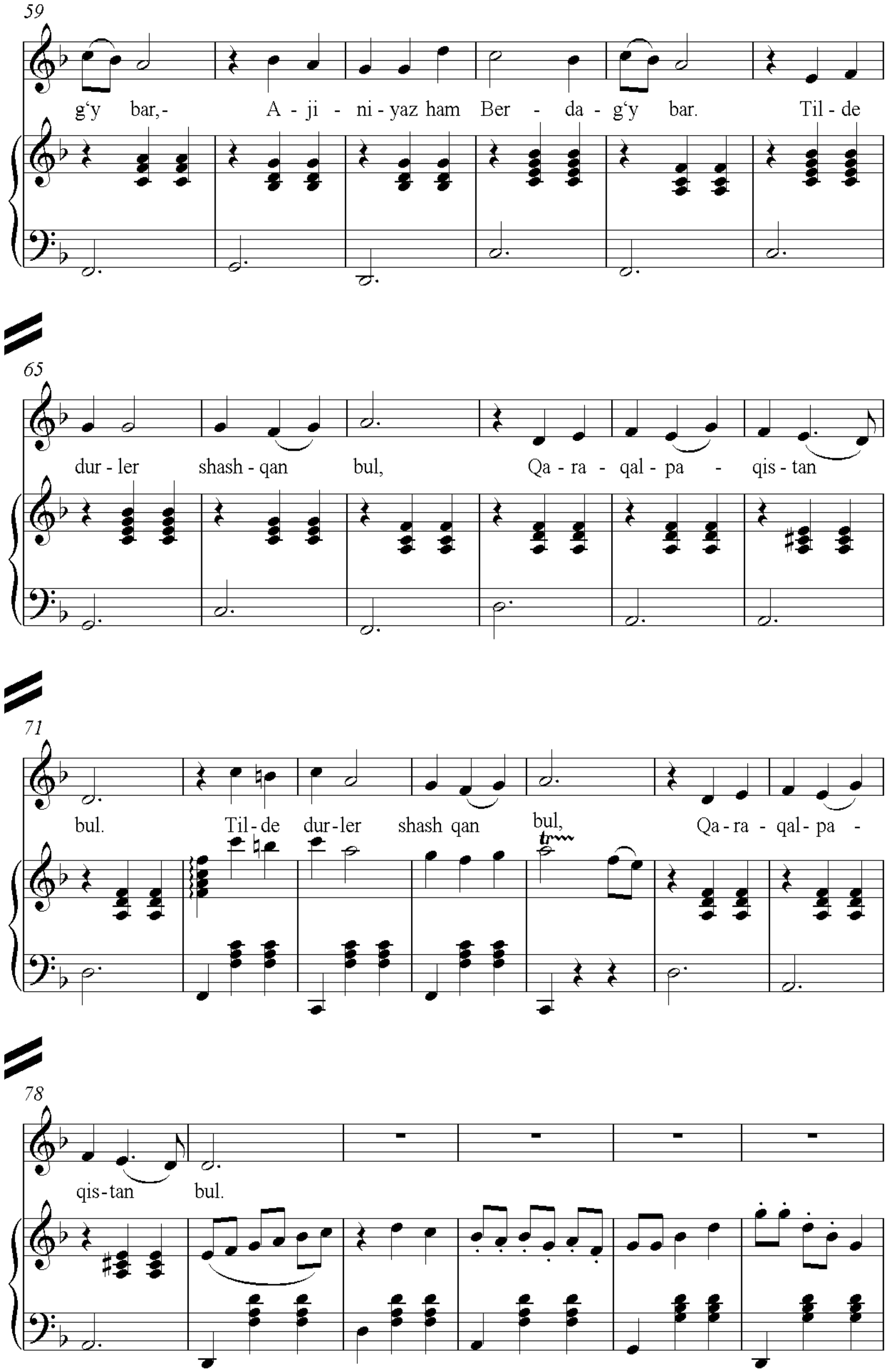
59
g‘y bar,- A - ji - ni - yaz ham Ber - da - g‘y bar. Til - de
65
dur - ler shash - qan bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan
71
bul. Til - de dur - ler shash qan bul, Qa - ra - qal - pa -
tr
78
qis - tan bul.
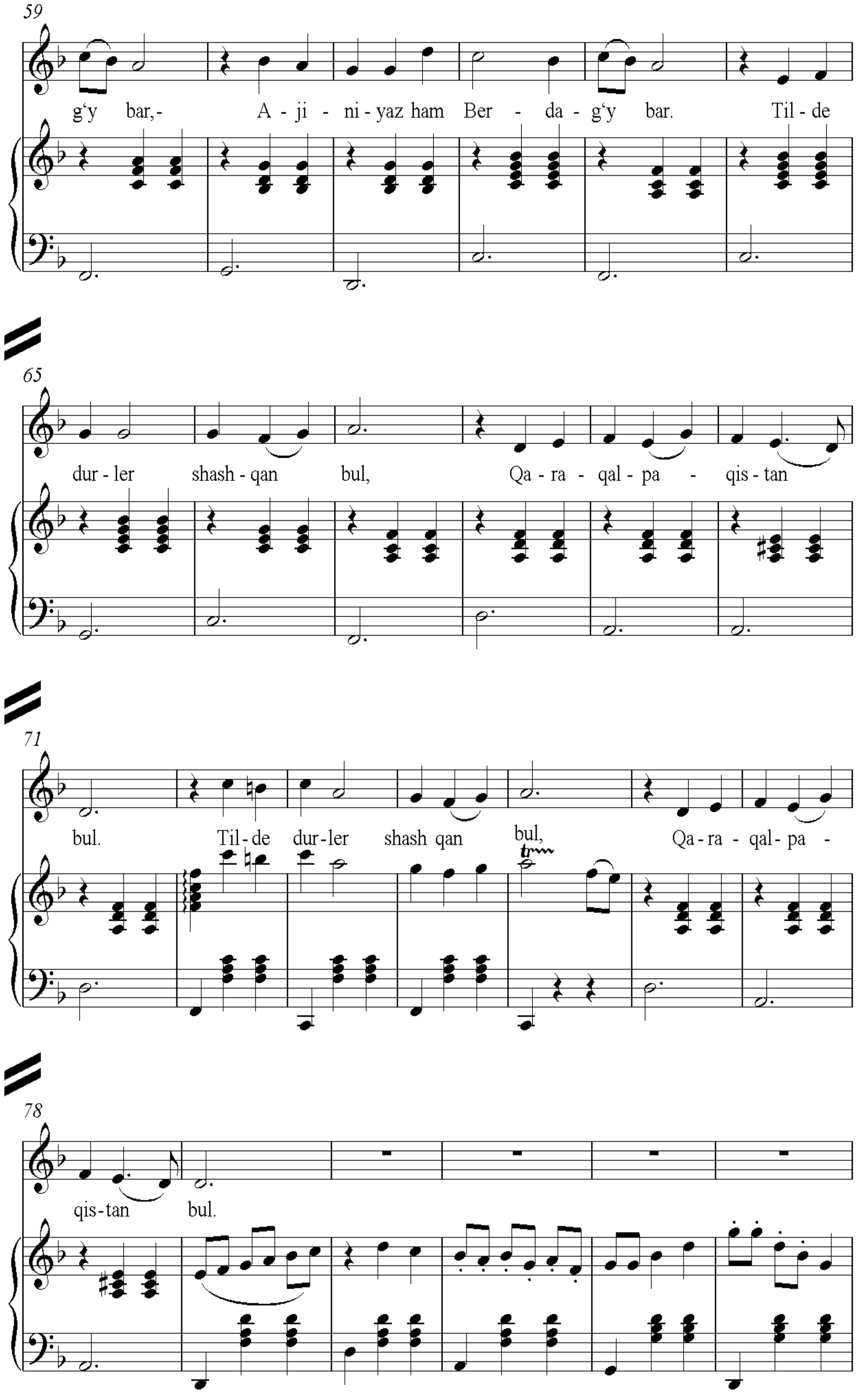
59
g‘y bar,- A - ji - ni - yaz ham Ber - da - g‘y bar. Til - de
65
dur - ler shash - qan bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan
71
bul. Til - de dur - ler shash qan bul, Qa - ra - qal - pa -
tr
78
qis - tan bul.
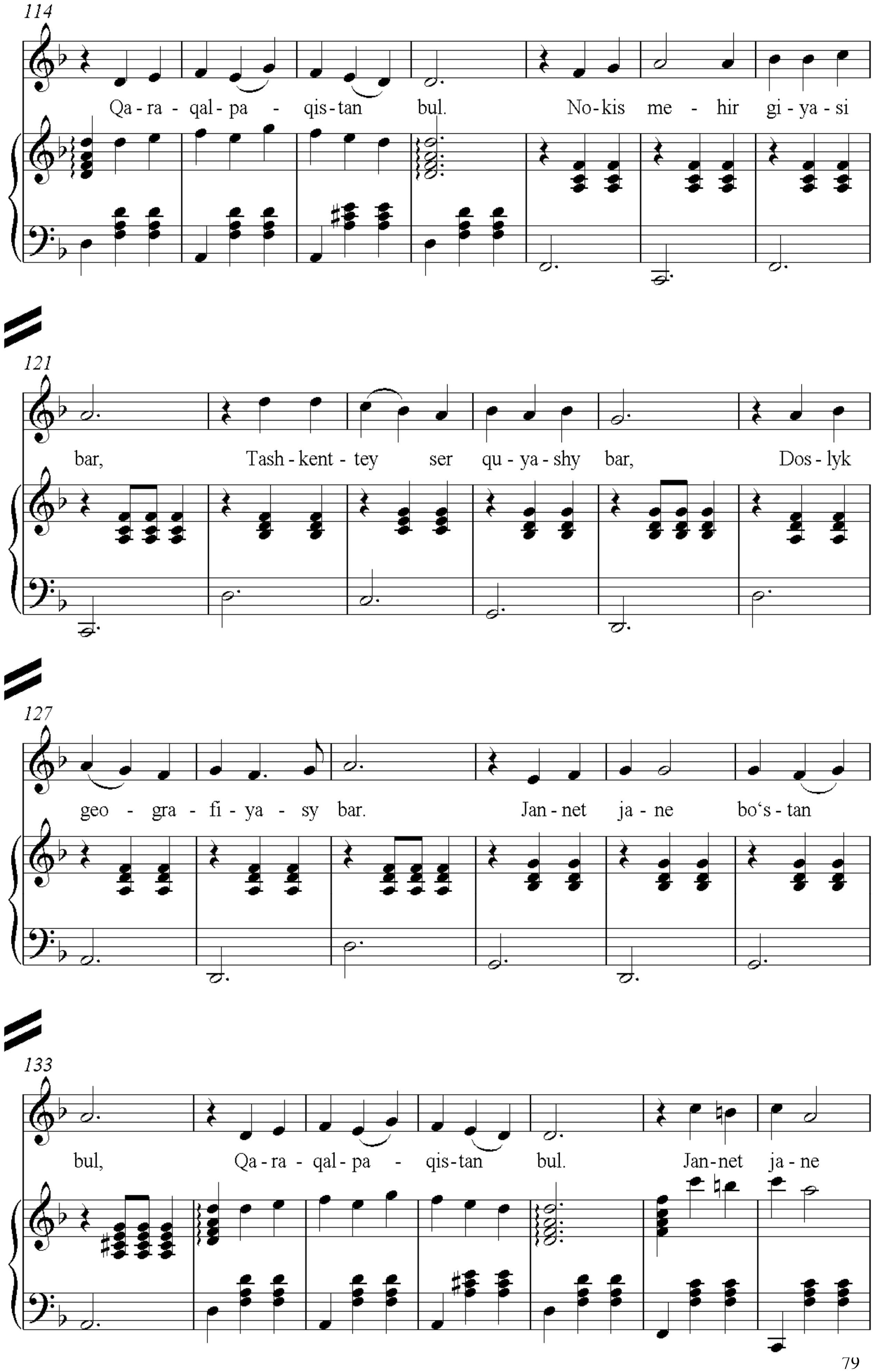
114
Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul. No - kis me - hir gi - ya - si
121
bar, Tash - kent - tey ser qu - ya - shy bar, Dos - lyk
127
geo - gra - fi - ya - sy bar. Jan - net ja - ne bo‘s - tan
133
bul, Qa - ra - qal - pa - qis - tan bul. Jan - net ja - ne
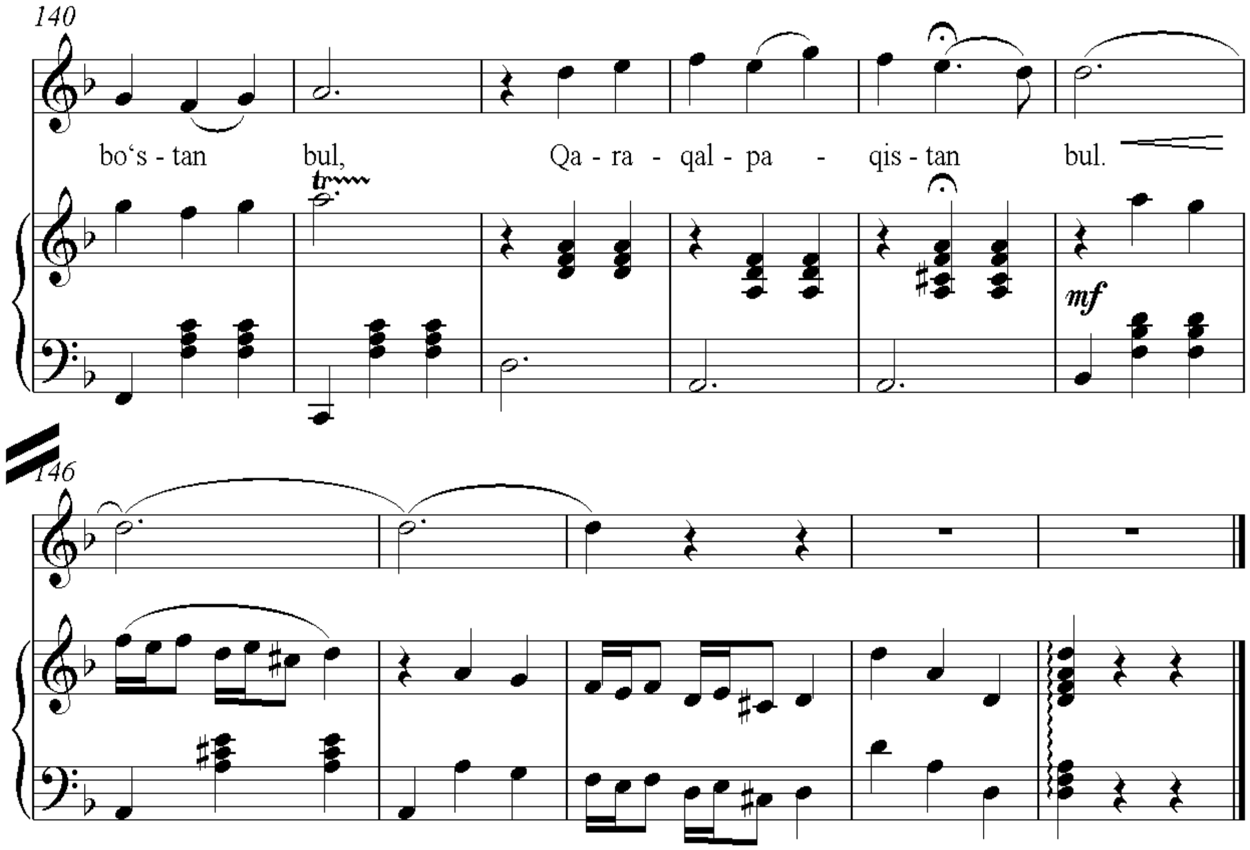
Bir o‘lke bar baxty balent,
Adamlari ak ko‘krek,
Mart jauynger ham san jurek.
Danky tilde dastan bul,
Qaraqalpaqstan bul.

Alatauday salmag‘y bar,
Onerli on barmag‘y bar,
Ajiniyaz ham Berdag‘y bar.
Tilde durler shashkan bul,
Qaraqalpaqstan bul.

O‘zbek oning o‘z ag‘asy,
Altyn gumis bosag‘asy,
Kunnen kunge jasarady.
Guneshadan gil shashkan bul,
Qaraqalpaqstan bul.

Nokis mehir g‘iyasy bar,
Tashkenttey ser quyashy bar,
Dosluk geografiyasiy bar.
Jannet jane bo‘stan bul,
Qaraqalpaqstan bul.

SADOQAT MARSHI

(ovoz va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
I. Rahmon she'ri
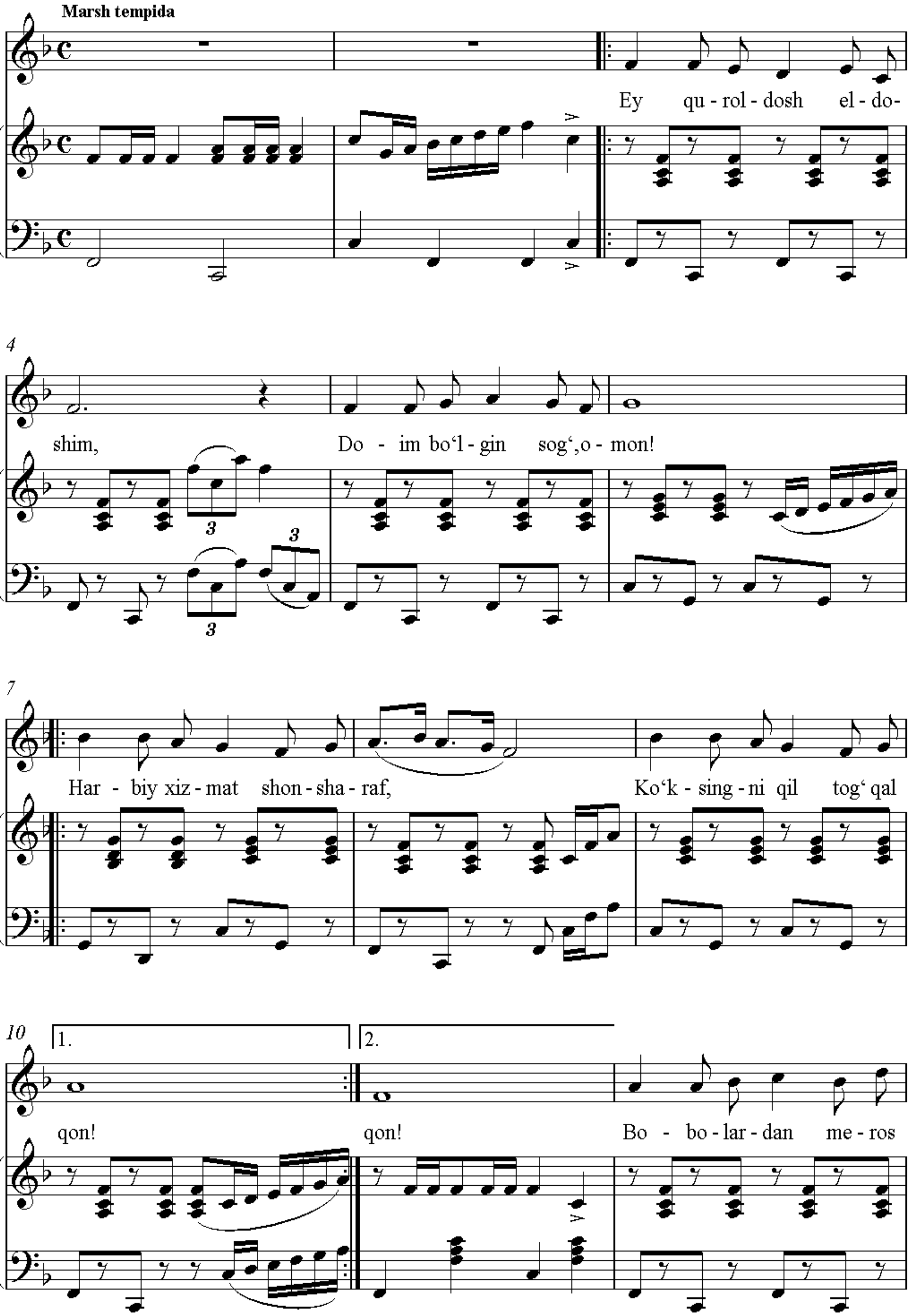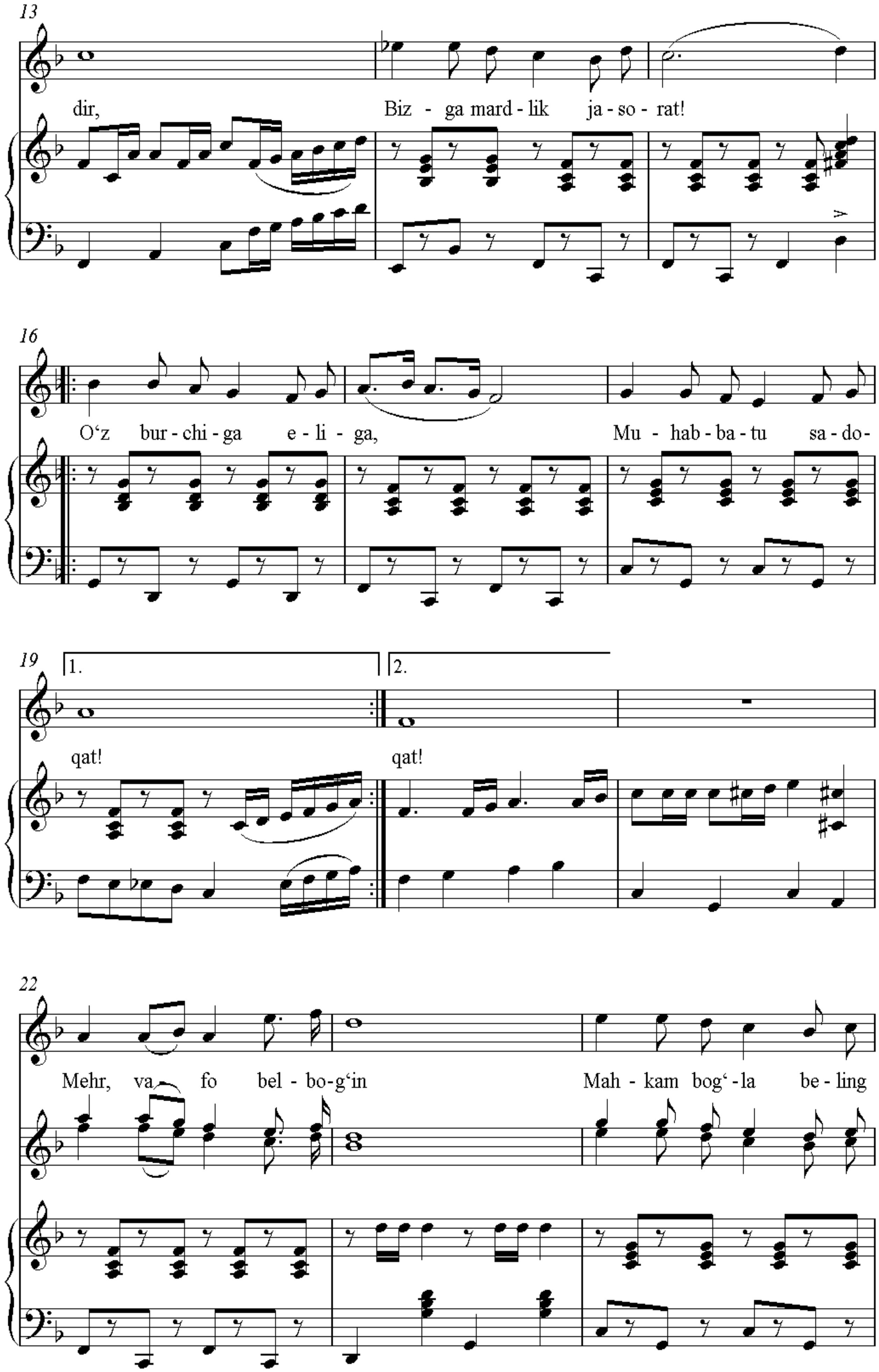
13
dir, Biz - ga mard - lik ja - so - rat!
16
O'z bur - chi - ga e - li - ga, Mu - hab - ba - tu sa - do-
19
1.
2.
qat! qat!
22
Mehr, va - fo bel - bo - g'in Mah - kam bog' - la be - ling
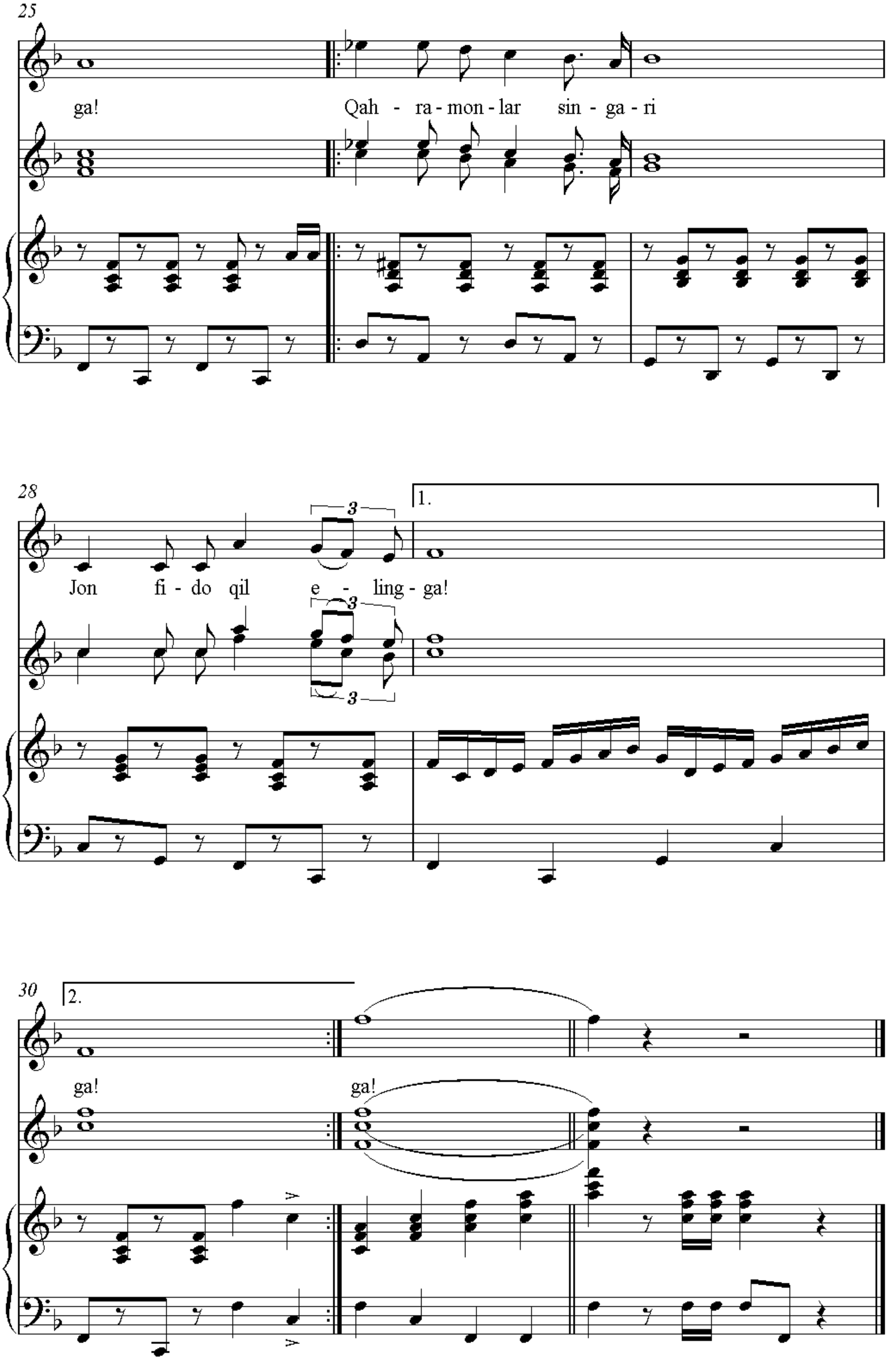
25
ga!
Qah - ra - mon - lar sin - ga - ri
28
1.
Jon fi - do qil e - ling - ga!
30
2.
ga!
ga!

O‘ZBEKISTON

(tenor, soprano ovozi va fortepiano uchun)

A. Mallaboyev musiqasi
X. Nuriddinov so‘zi

Sho‘xchan
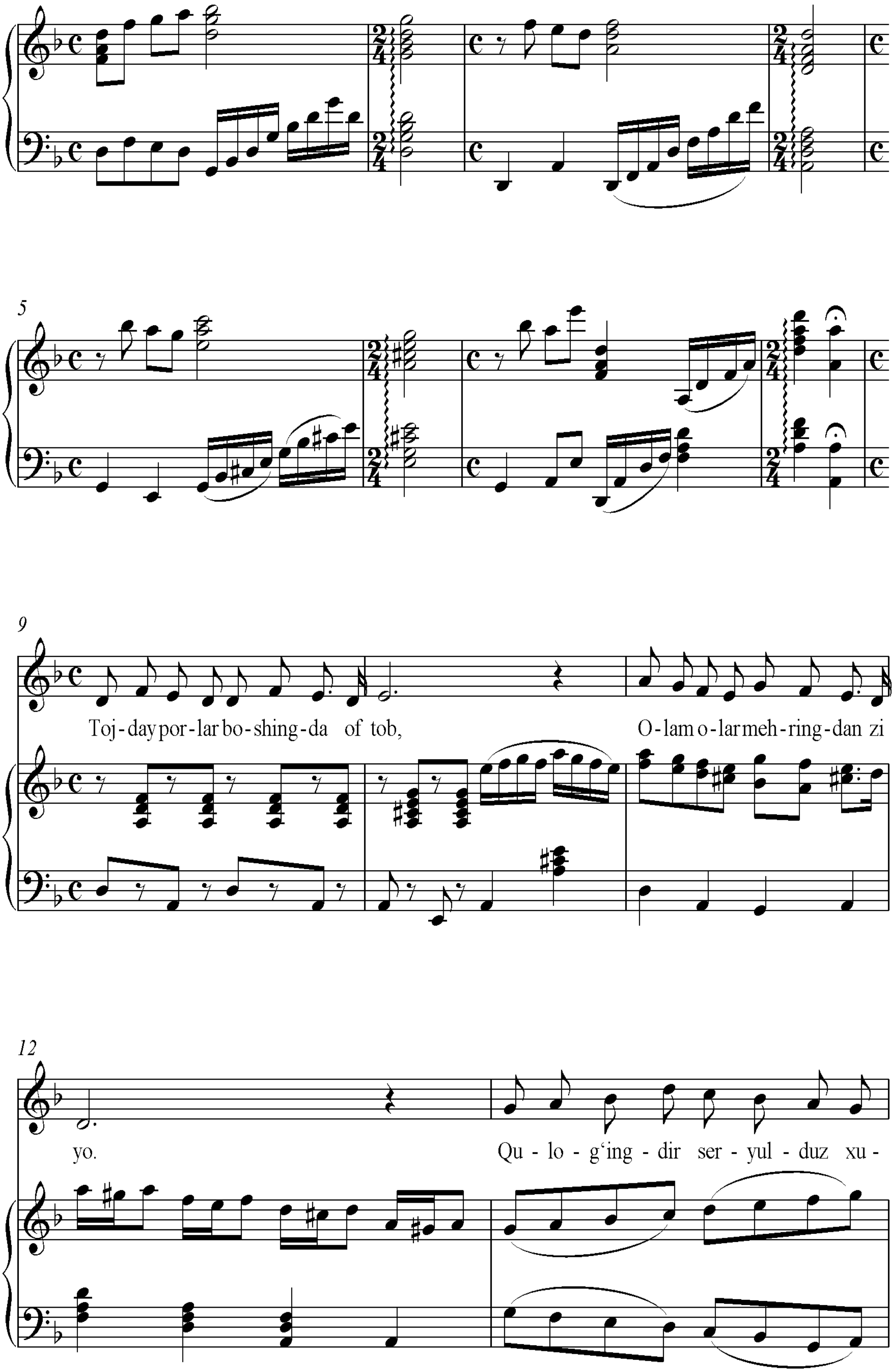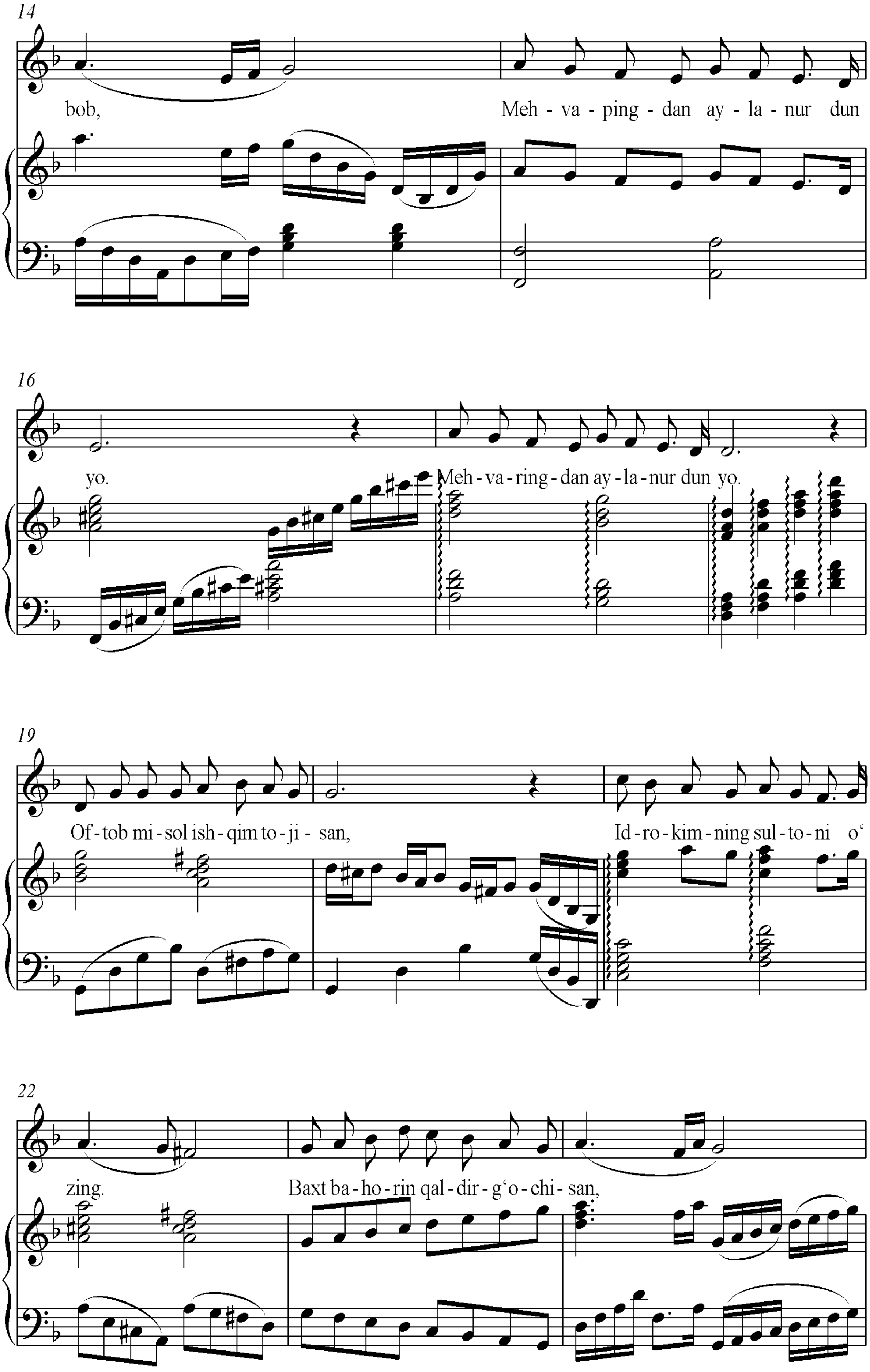
14
bob, Meh - va - ping - dan ay - la - nur dun
16
yo. Meh - va - ring - dan ay - la - nur dun yo.
19
Of - tob mi - sol ish - qim to - ji - san, Id - ro - kim - ning sul - to - ni o‘
22
zing. Baxt ba - ho - rin qal - dir - g‘o - chi - san,
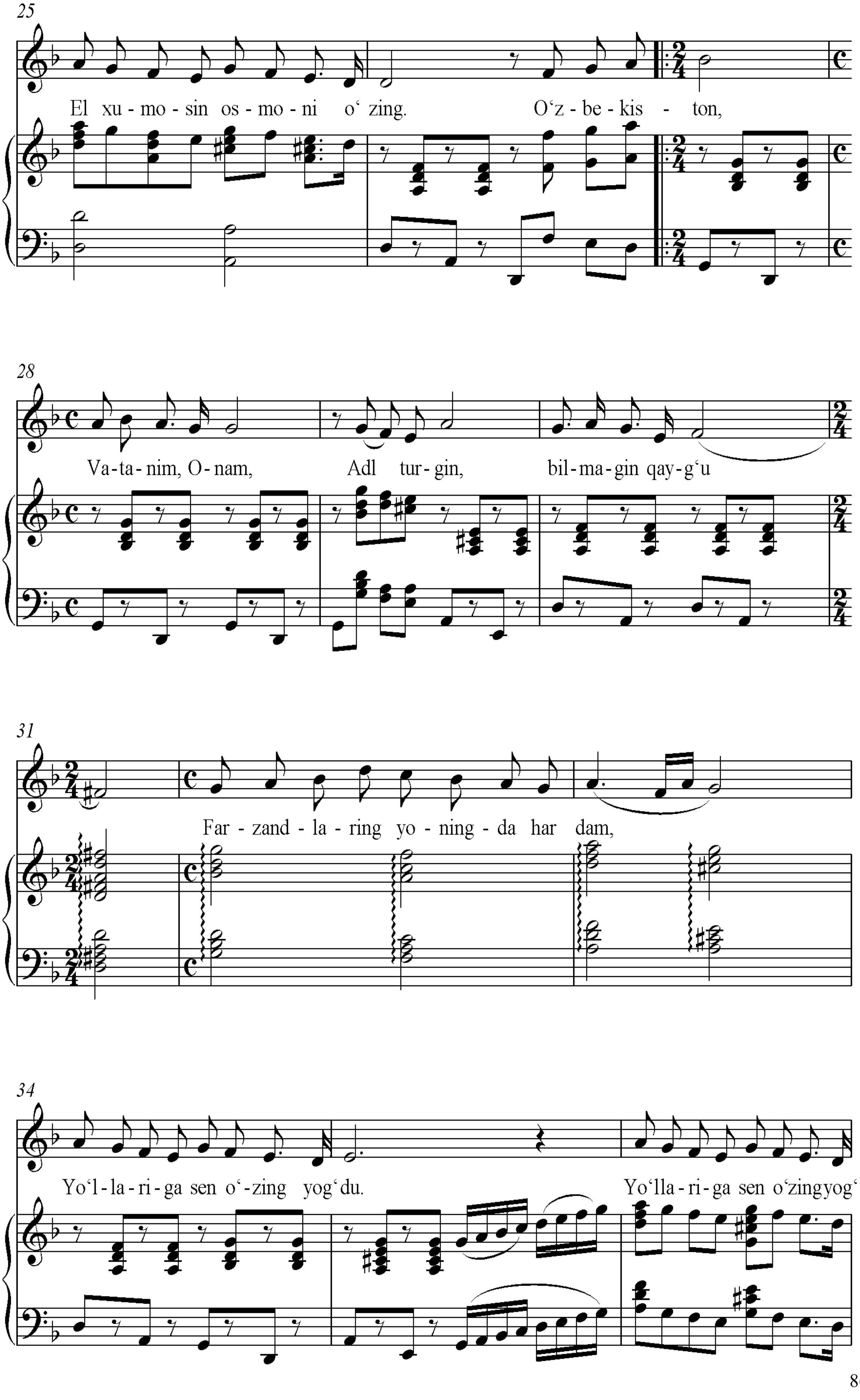
25
El xu - mo - sin os - mo - ni o‘ zing. O‘z - be - kis - ton,
28
Va-ta-nim, O-nam, Adl tur-gin, bil-ma-gin qay-g‘u
31
Far - zand - la - ring yo - ning - da har dam,
34
Yo‘l-la-ri-ga sen o‘-zing yog‘du. Yo‘lla-ri-ga sen o‘zingyog‘

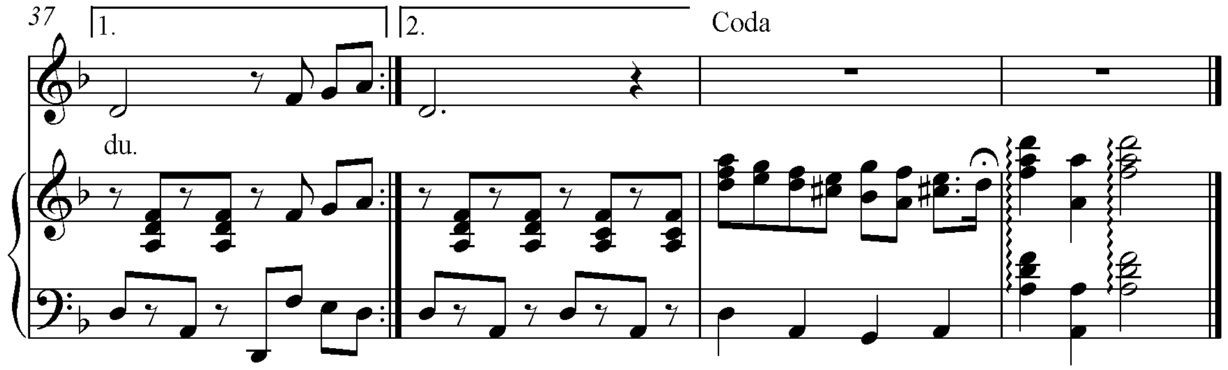

Tojday porlar boshingda oftob,
Olam olar mehringdan ziyo.
Qulog'ingdir seryulduz xubob,
Mehvaringdan aylanur dunyo.
Oftob misol ishqim tojisan,
Idrokimning sultoni o'zing.
Baxt bahorim qaldirg'ochisan,
El xumosin osmoni o'zing.

Naqarot:
O'zbekiston, Vatanim, onam,
Adl turgin, bilmagin qayg'u.
Farzandlaring yoningda har dam,
Yo'llariga sen o'zing yog'du.

Har mushkulga topilgay iloj,
Gar borlik bor, yo'qlik yo'li berk.
Mustaqillik kiydirgan gultoj,
Iforidan barq urgaydir erk.

Tojday porlar boshingda oftob,
Olam olar mehringdan ziyo.
Qulog'ingdir seryulduz xubob,
Mehvaringdan aylanur dunyo.

Naqarot.

Dakang xo'roz

P.Mo'min she'ri
A.Mansurov musiqasi
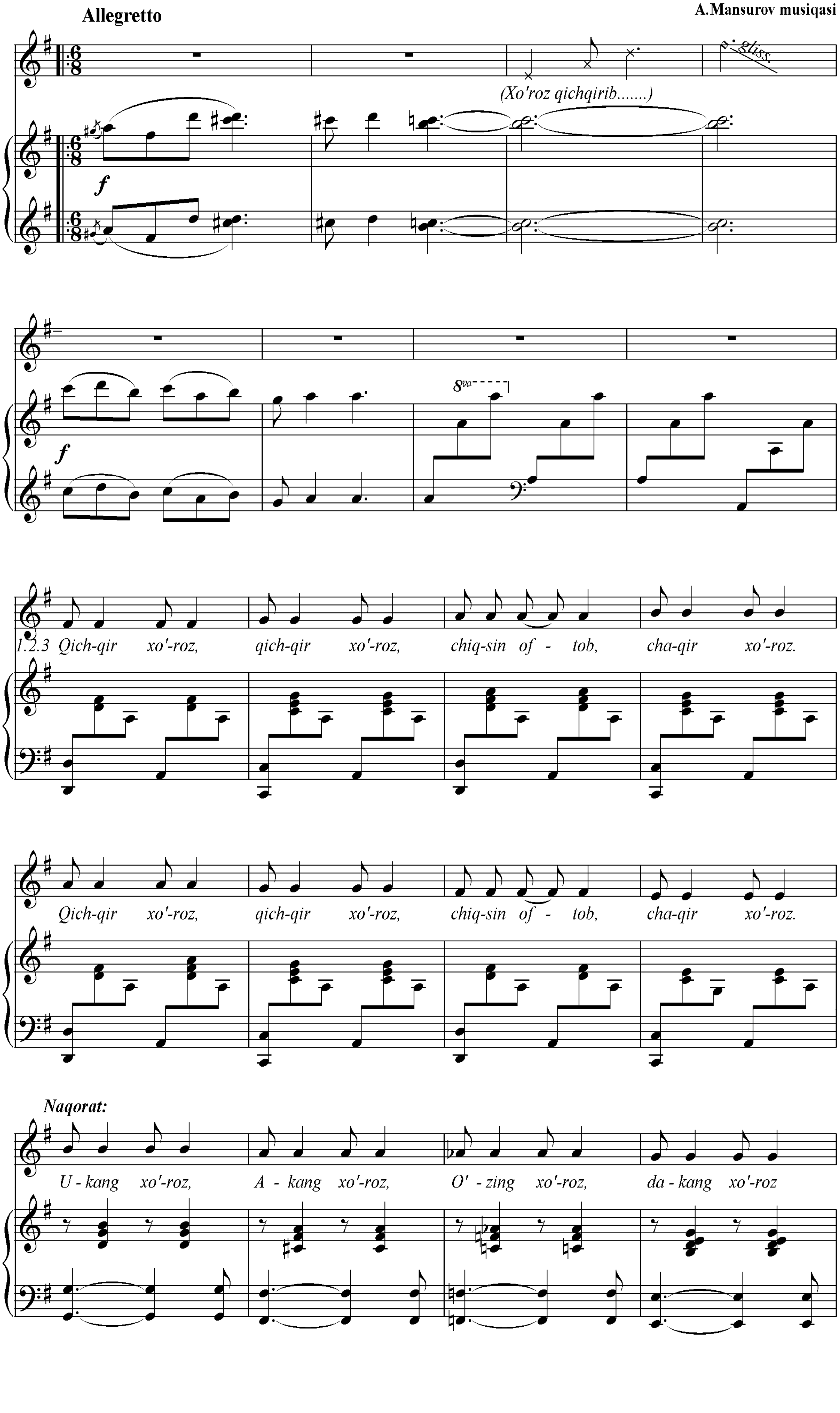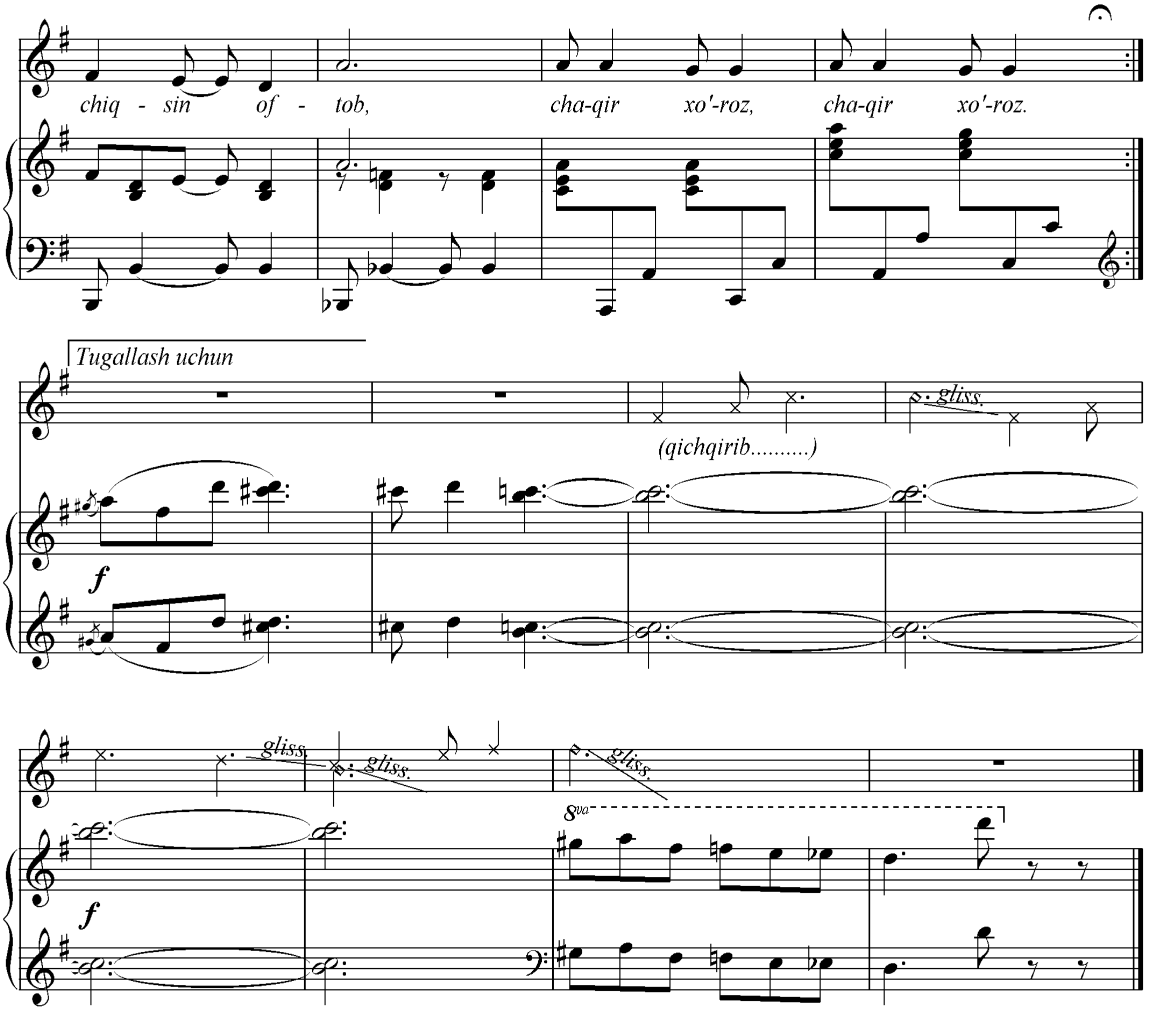
chiq - sin of - tob, cha-qir xo'-roz, cha-qir xo'-roz.
Tugallash uchun
(qichqirib..........)
gliss.
8va

Quyon

O'zbek xalq ohangi asosida
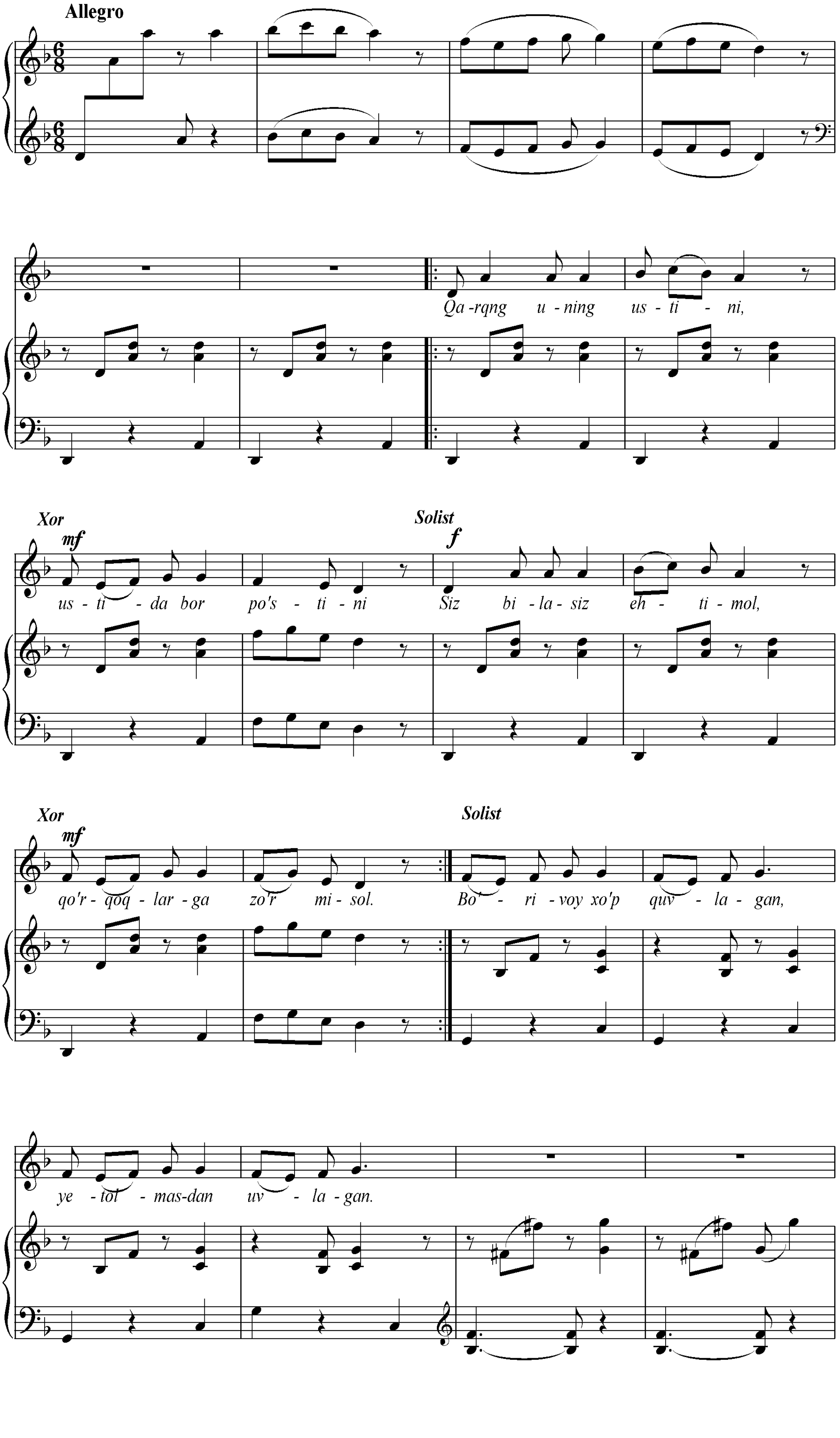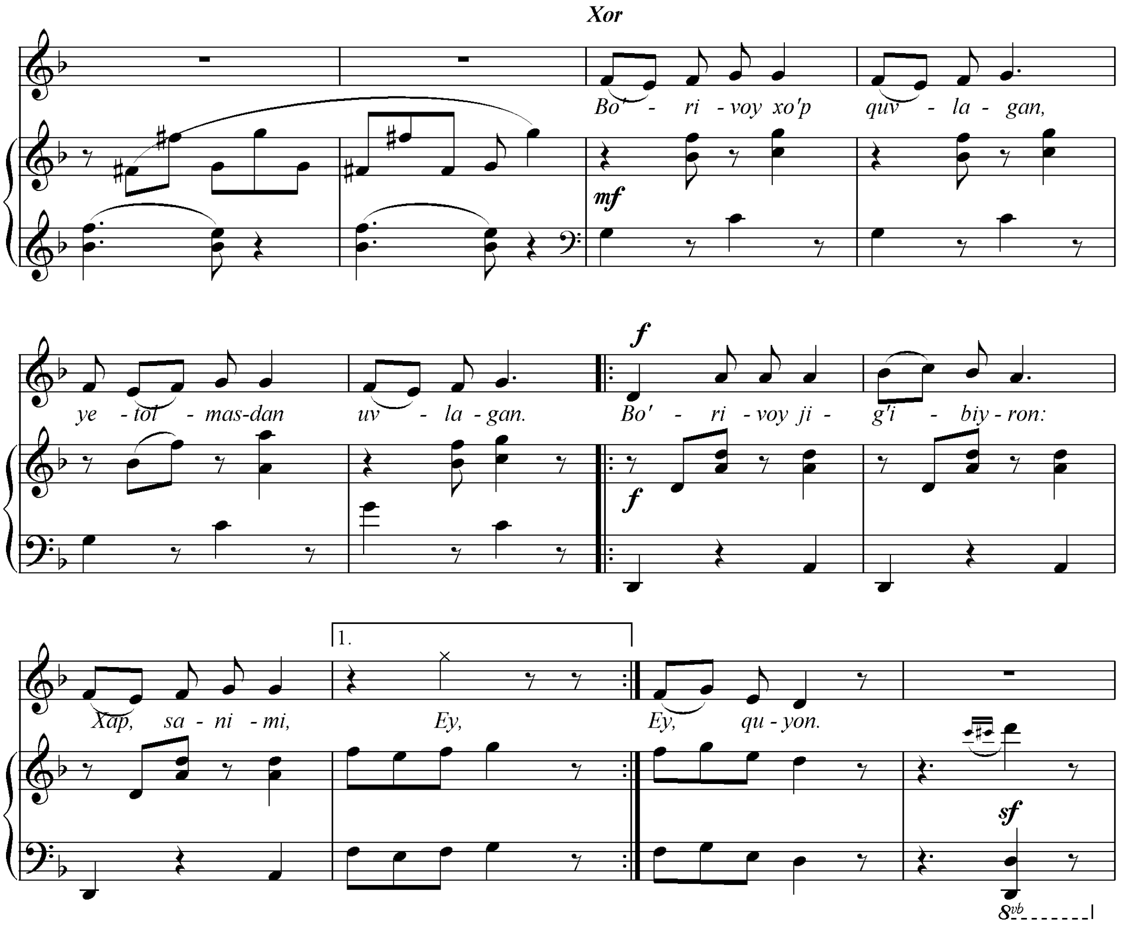
Xor
Bo' - ri - voy xo'p quv - la - gan,
ye - tol - mas-dan uv - la - gan.
Bo' - ri - voy ji - g'i - biy - ron:
Xap, sa - ni - mi, Ey, Ey, qu - yon.
mf
f
sf
1.
8vb

Muzqaymoq

Bolalar uchun qo'shiq

X.Qayumov she'ri
A.Mansurov musiqasi
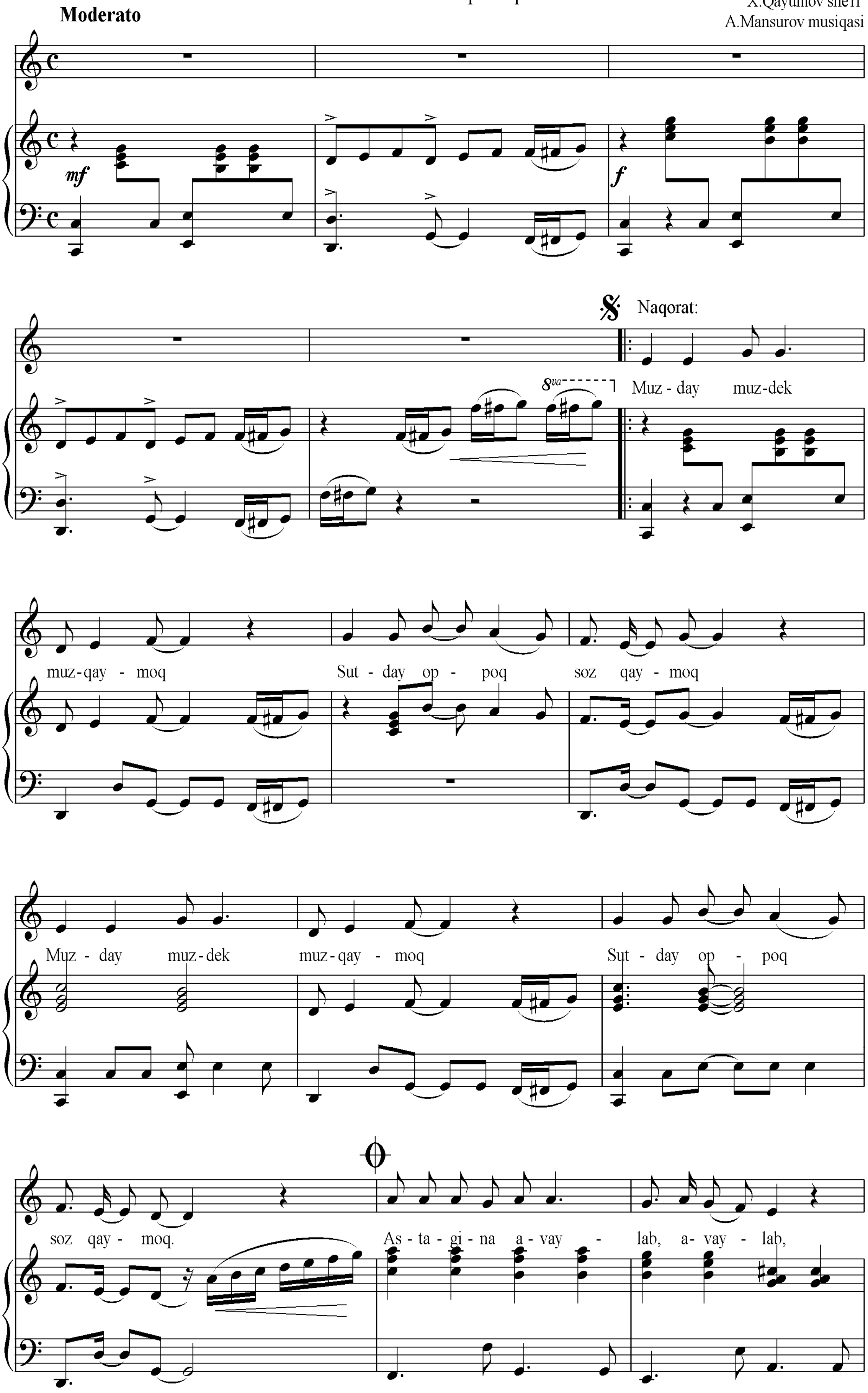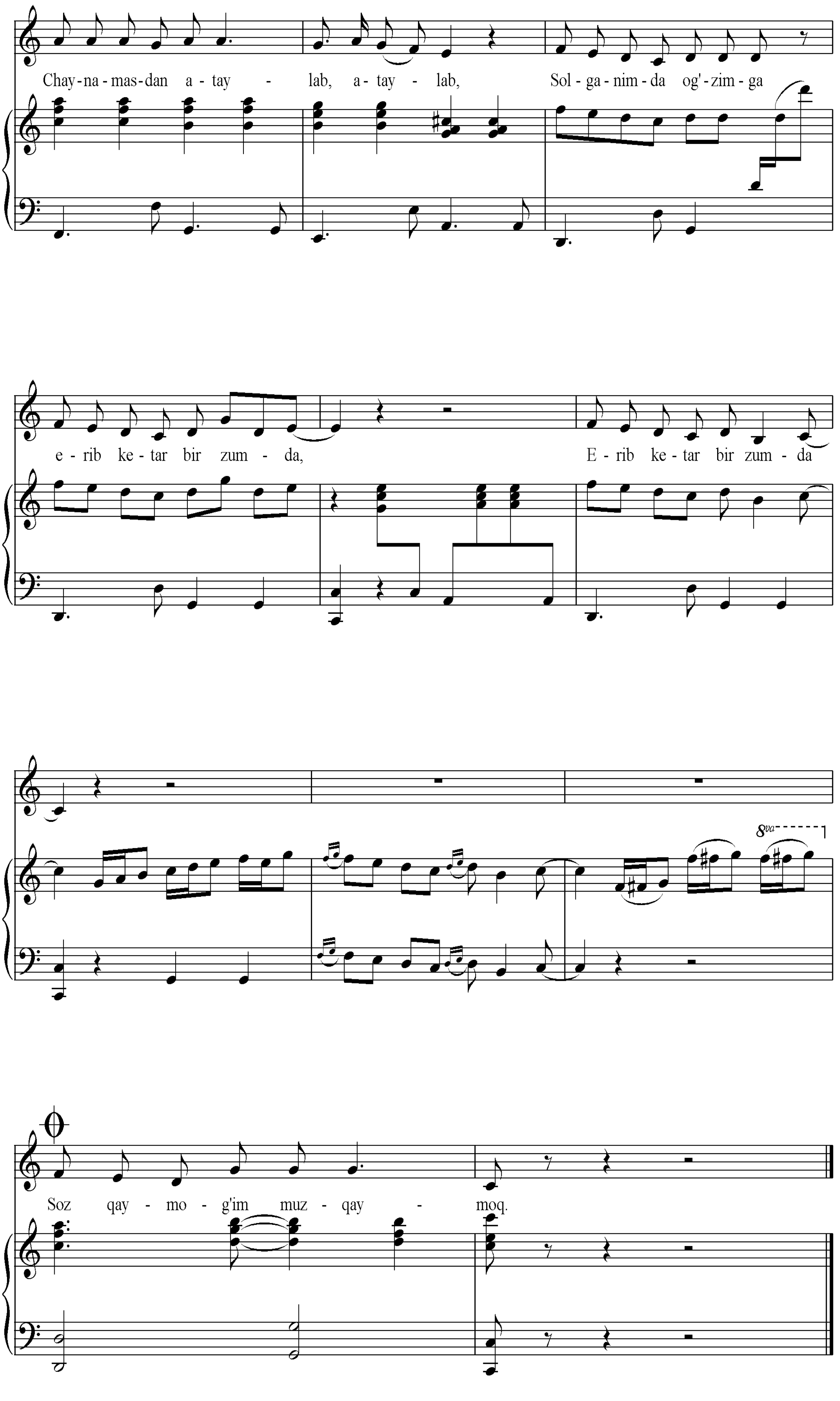
Chay-na-mas-dan a-tay - lab, a-tay - lab, Sol-ga-nim-da og'-zim-ga
e-rib ke-tar bir zum - da, E-rib ke-tar bir zum - da
Soz qay - mo - g'im muz - qay - moq.
8va

Ozoda qiz

M.Abdushukurova she'ri
A.Berlin musiqasi
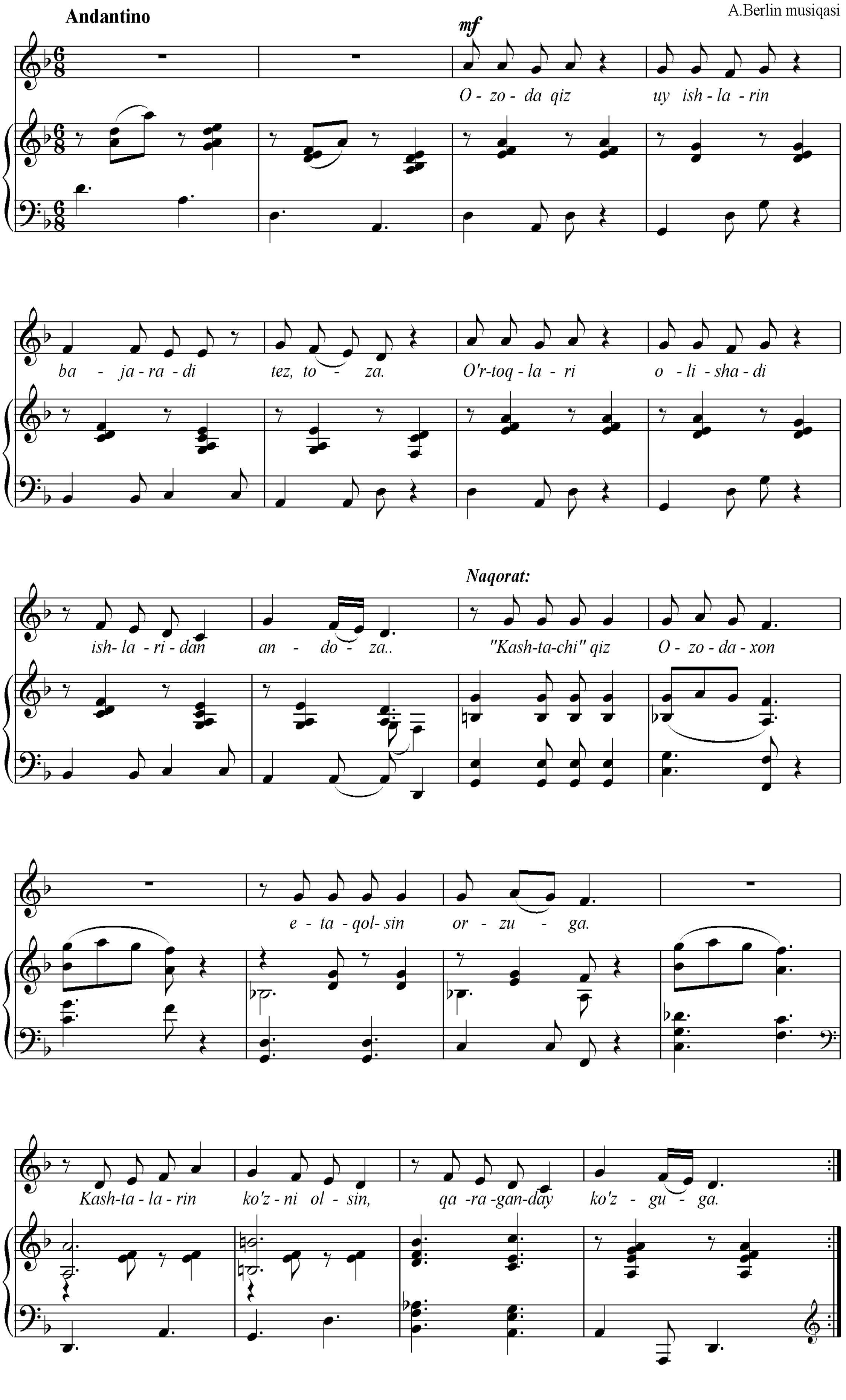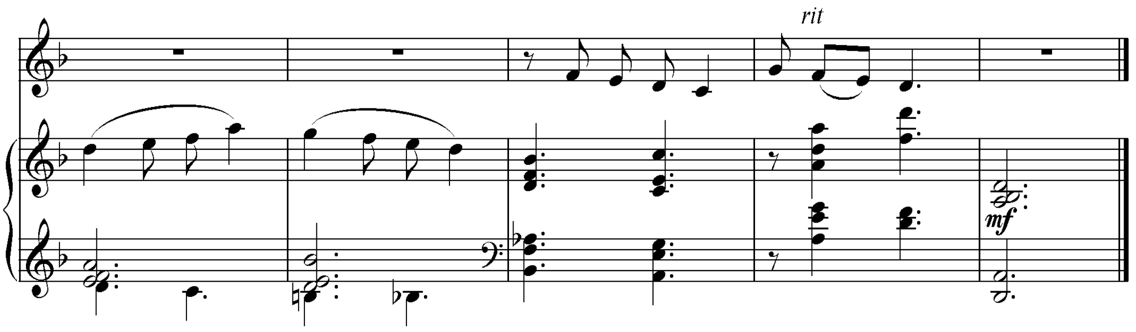
Ozoda qiz uy ishlarin
Bajaradi tez, toza
O‘rtoqlari olishadi
Ishlaridan andoza.

Naqorat:

“Kashtachi” qiz Ozodaxon
Yetaqolsin orzusiga.
Kashtalari ko‘zni olsin,
Qaraganday ko‘zguga.

Ozoda qiz maktabda ham
Baholari to‘rtu-besh,
Muallima opasi ham
Maqtar uni dam-badam .

Naqorat:

Ozodaxon qiz rejalik,
Ishpechi bor – chevar u.
Kashtasiga turli-tuman
Gul solishni sevaru.

Eng, maza, eh, maza

N.Norxo'jayev musiqasi
P.Mo'min sheri
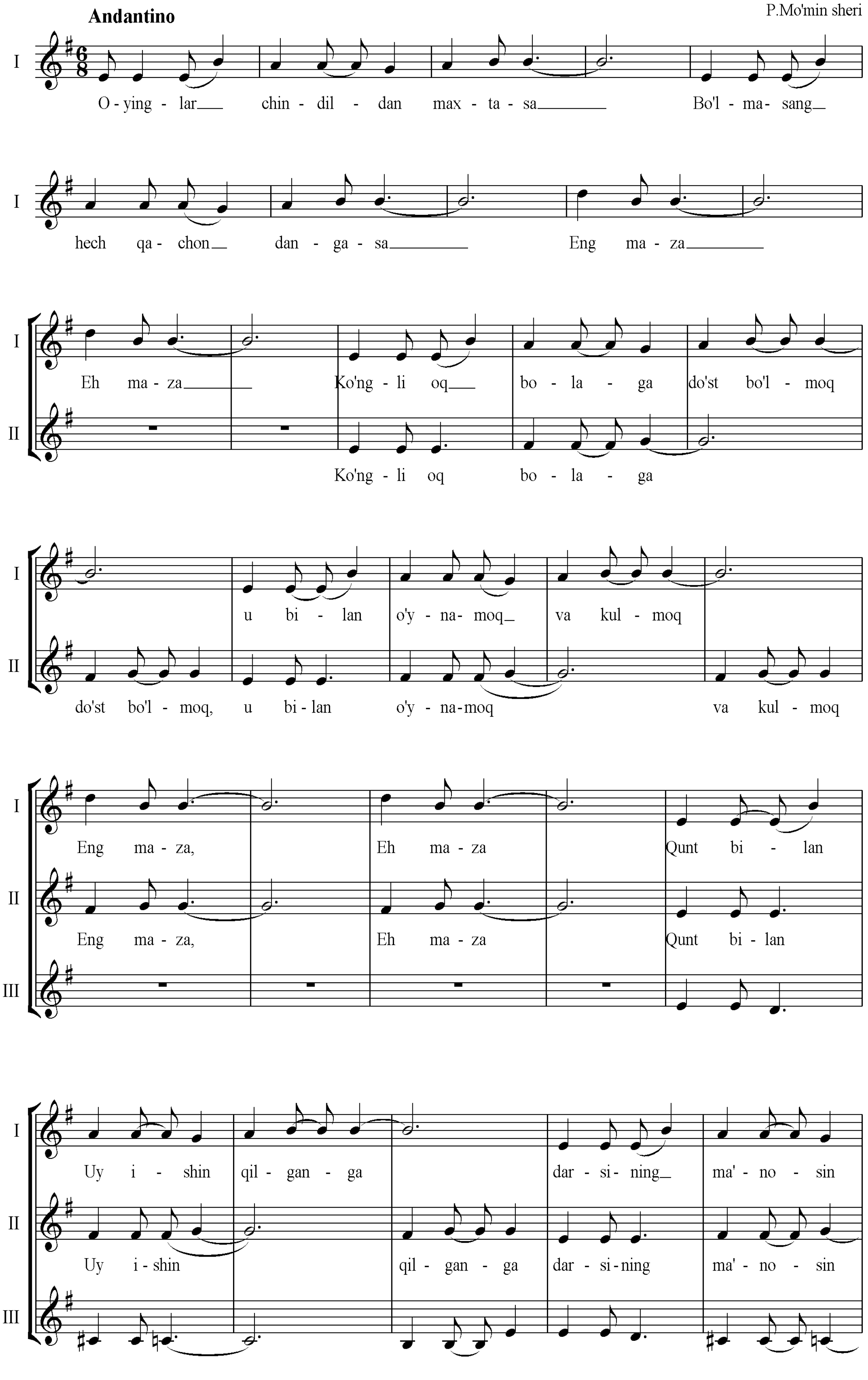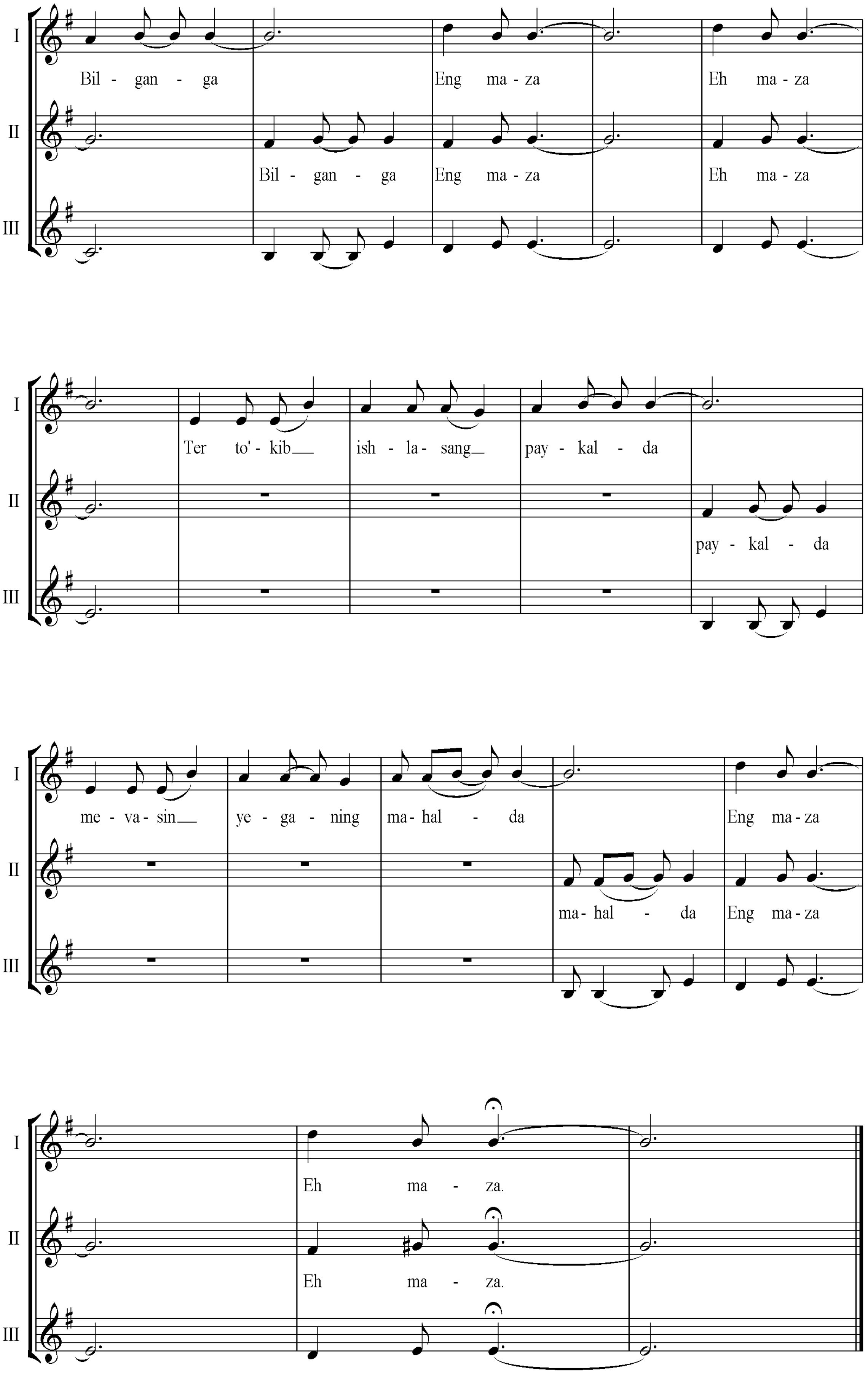
I
II
III
Bil - gan - ga
Eng ma - za
Eh ma - za
Bil - gan - ga
Eng ma - za
Eh ma - za
Ter to' - kib
ish - la - sang
pay - kal - da
pay - kal - da
me - va - sin
ye - ga - ning
ma - hal - da
Eng ma - za
ma - hal - da
Eng ma - za
Eh ma - za.
Eh ma - za.

Vatanjonim - vatanim

Dilorom Omonullayeva musiqasi
Po'lat Mo'min she'ri
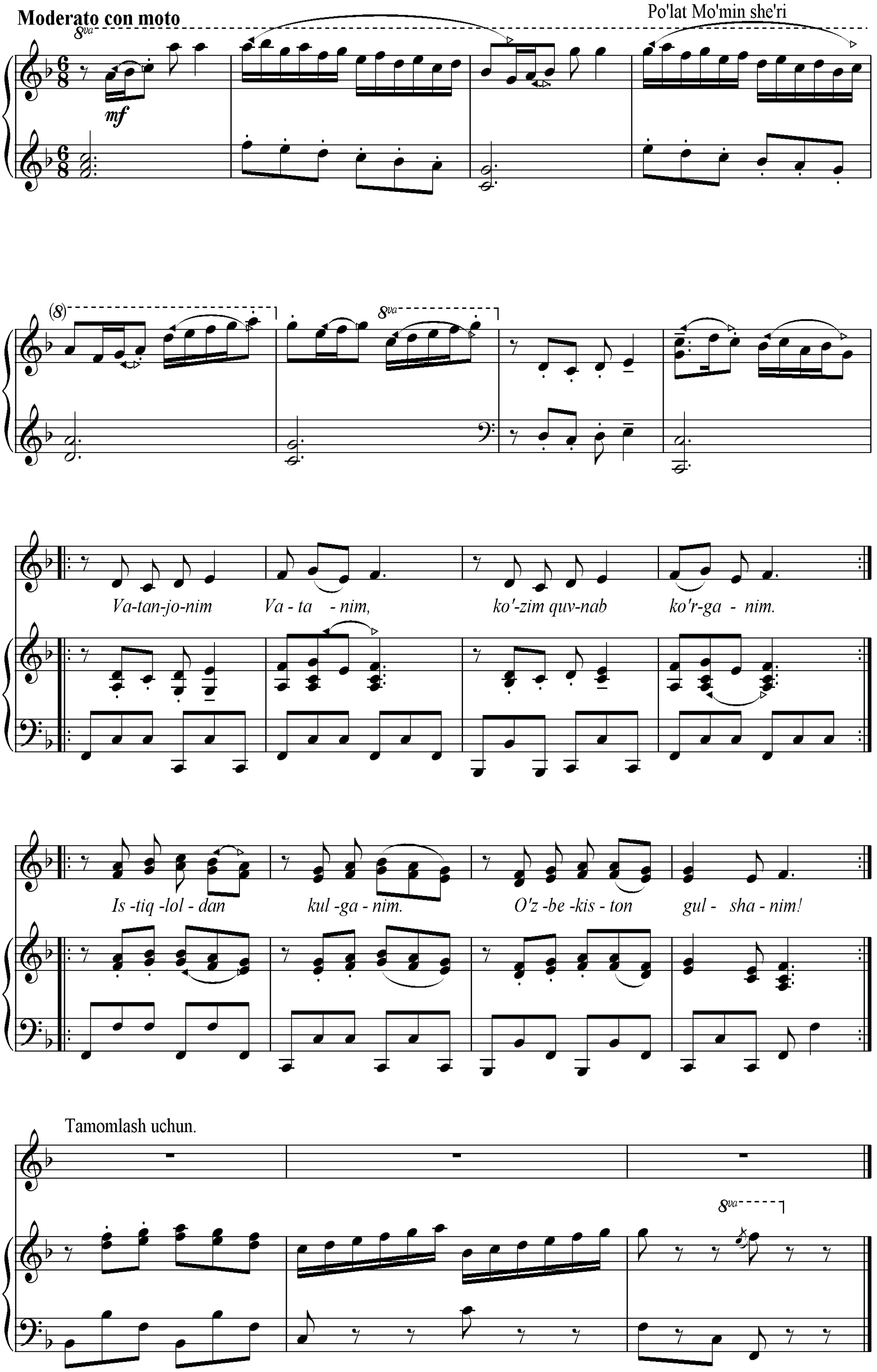
Vatanjonim-vatanim,
Ko‘zim quvnab ko‘rganim.
Istiqloldan kulganim,
O‘zbekiston-gulshanim!

Bahor olib bag‘ringdan,
Ulg‘ayaman mehringdan,
Vatanjonim-vatanim,
O‘zbekiston-gulshanim!

Sen o‘xshaysan onamga,
Maqtay butun olamga
Vatanjonim-vatanim,
O‘zbekiston-gulshanim!

Sariq jo'jalarim

O.Po'latov she'ri
Farhod Alimov musiqasi

Allegretto
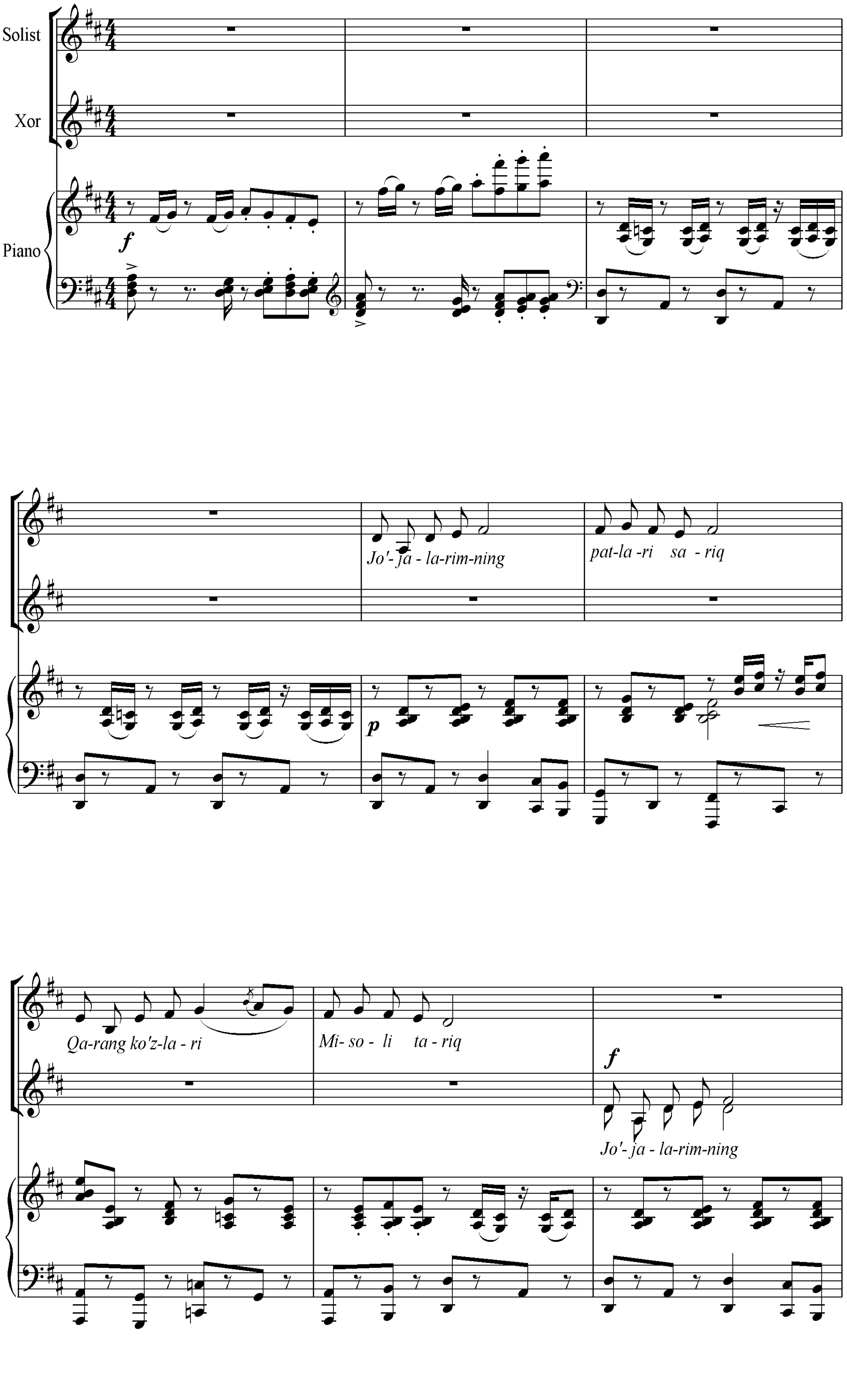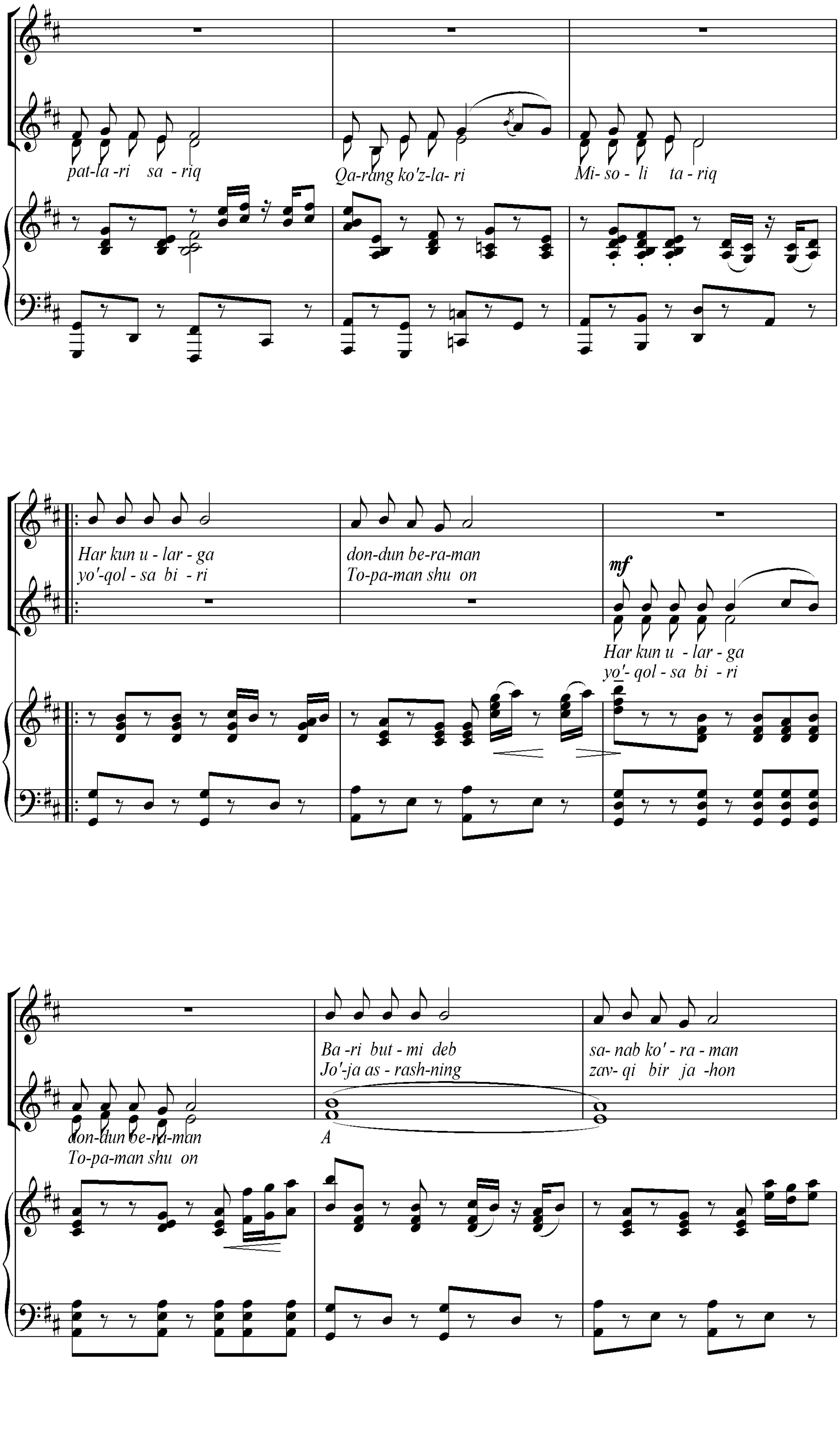
pat-la -ri sa - riq
Qa-rang ko'z-la- ri
Mi- so - li ta - riq
Har kun u - lar - ga
yo'-qol - sa bi - ri
don-dun be-ra-man
To-pa-man shu on
mf
Har kun u - lar - ga
yo'- qol - sa bi - ri
don-dun be-ra-man
To-pa-man shu on
Ba -ri but - mi deb
Jo'-ja as - rash-ning
A
sa- nab ko' - ra - man
zav- qi bir ja -hon
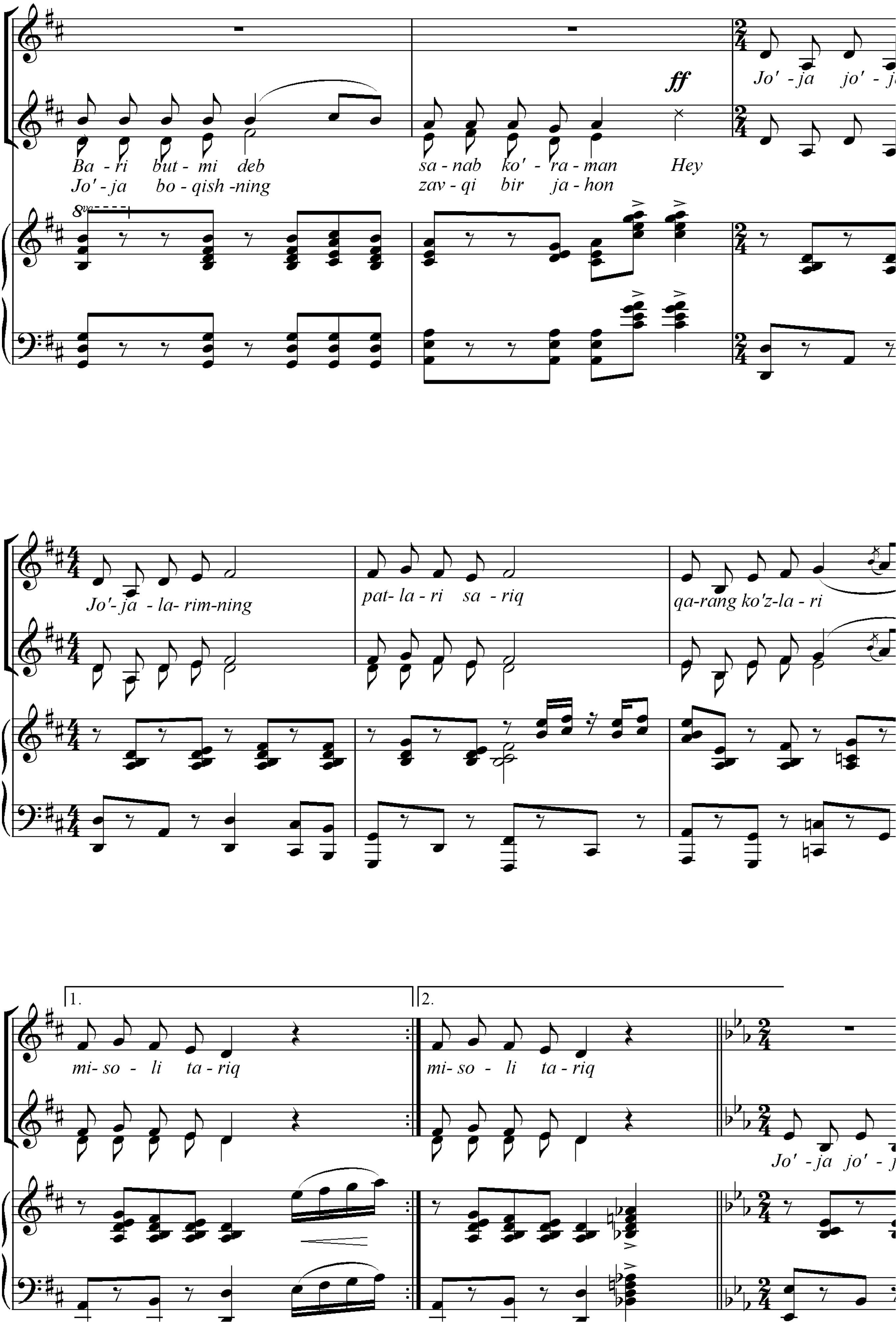
ff
Jo' - ja jo' - j
Ba - ri but - mi deb
Jo' - ja bo - qish -ning
sa - nab ko' - ra - man Hey
zav - qi bir ja - hon
8va
Jo'- ja - la- rim-ning
pat- la - ri sa - riq
qa-rang ko'z-la - ri
1.
2.
mi- so - li ta - riq
mi- so - li ta - riq
Jo' - ja jo' - j
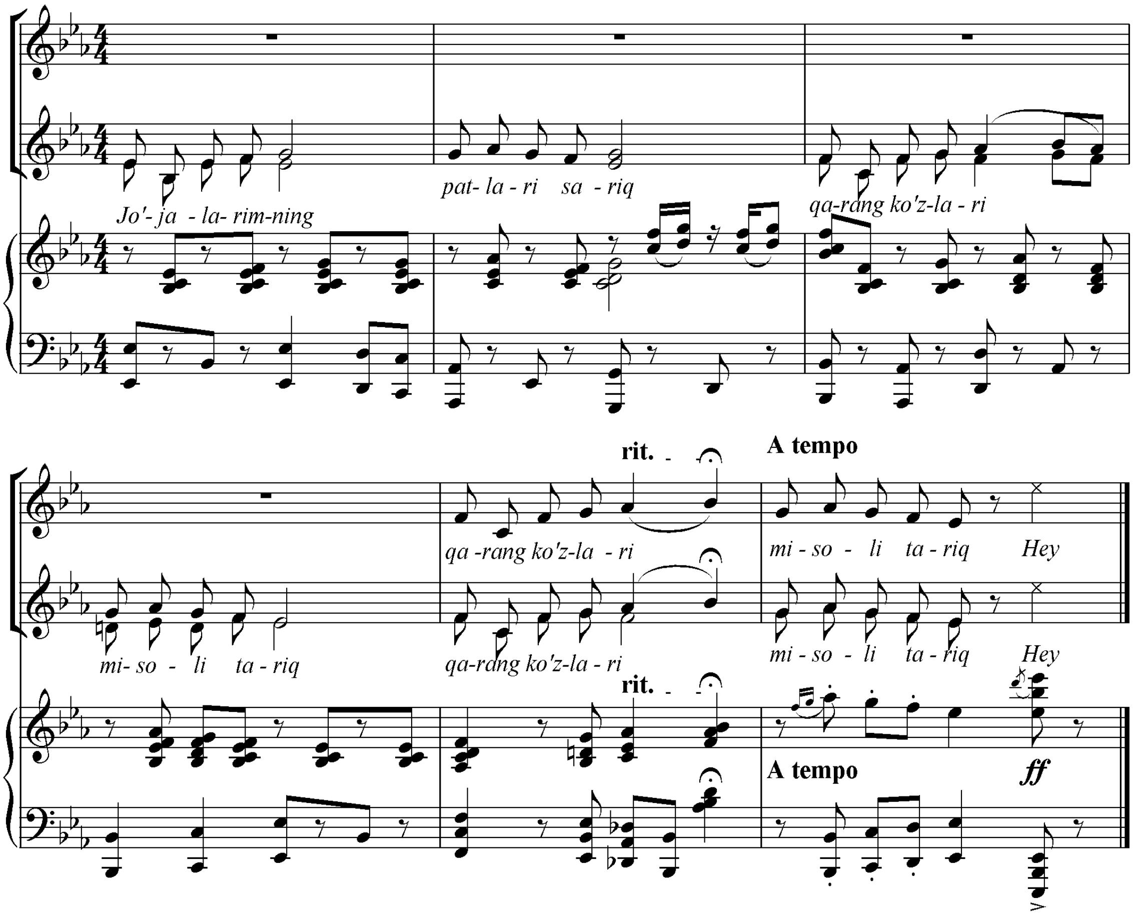
Jo'- ja - la- rim-ning
pat- la - ri sa - riq
qa-rang ko'z-la - ri
rit.
A tempo
qa -rang ko'z-la - ri
mi - so - li ta - riq Hey
mi- so - li ta - riq
qa-rang ko'z-la - ri
mi - so - li ta - riq Hey
rit.
A tempo
ff

Hakkalar

Narimon Orifjon sh'eri
N.Norxo'jayev musiqasi
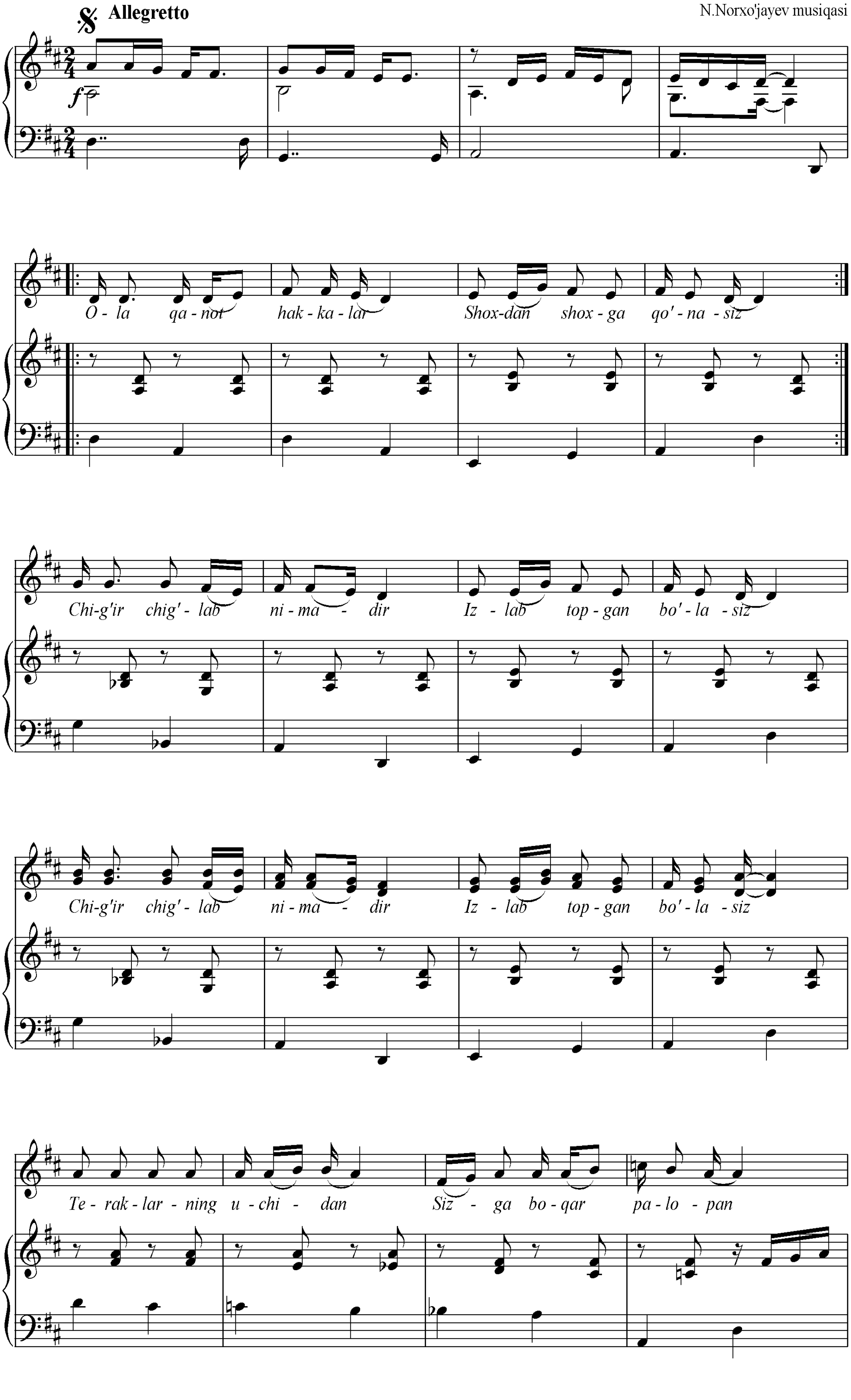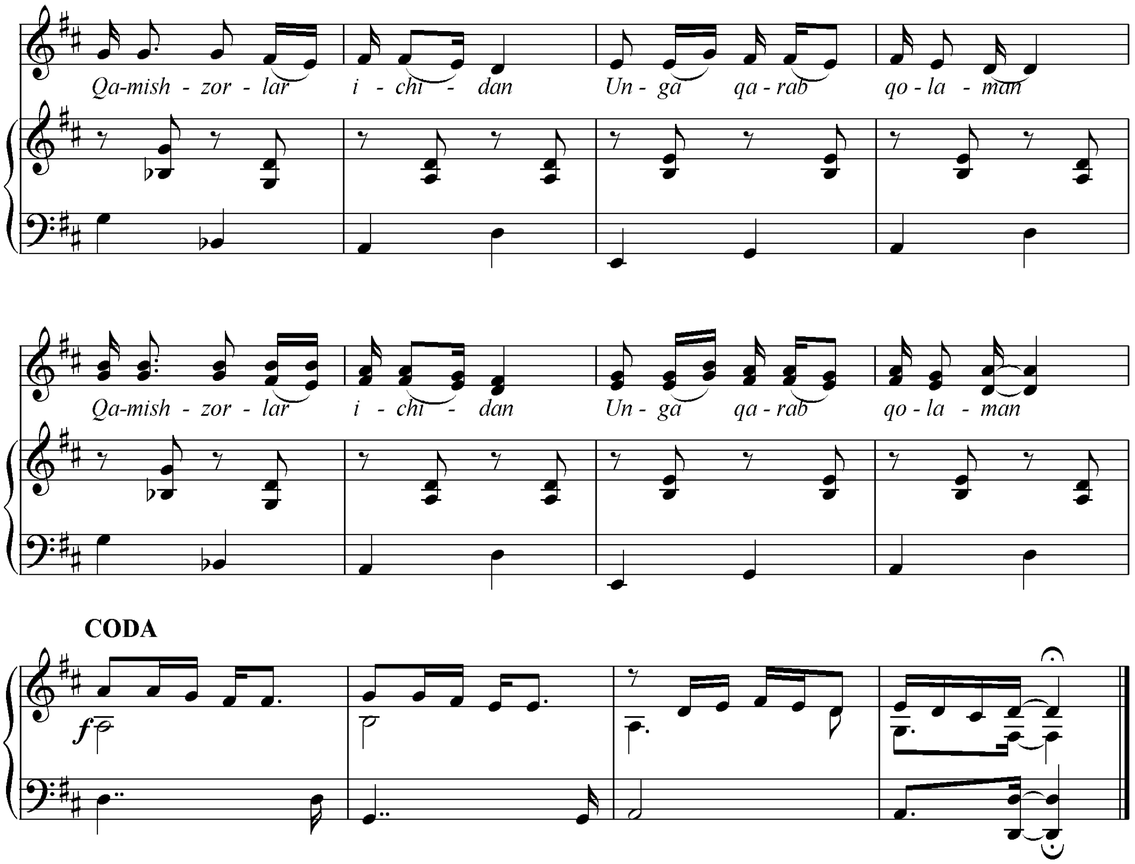
Ola qanot hakkalar,
Shoxdan-shoxga qo‘nasiz.
Chig‘ir-chig‘lab nimadir,
Izlab topgan bo‘lasiz.

Teraklarning uchidan,
Sizga boqar polopon.
Qamishzorlar ichidan,
Unga qarab qolaman.

Shoshqaloqlab tumshug‘in
Sizga tomonga tutadi
Hali yosh yo‘l-yo‘rig‘in
Topmay najot kutadi.

Uni boqish farzingiz
Yurmang buncha hakkalab
Boshqalardan farqingiz
Yengiltaksiz hakkalar.

Kel, baxt kuyin kuylaylik!

G'iyos Komilov she'ri
Avaz Mansurov musiqasi
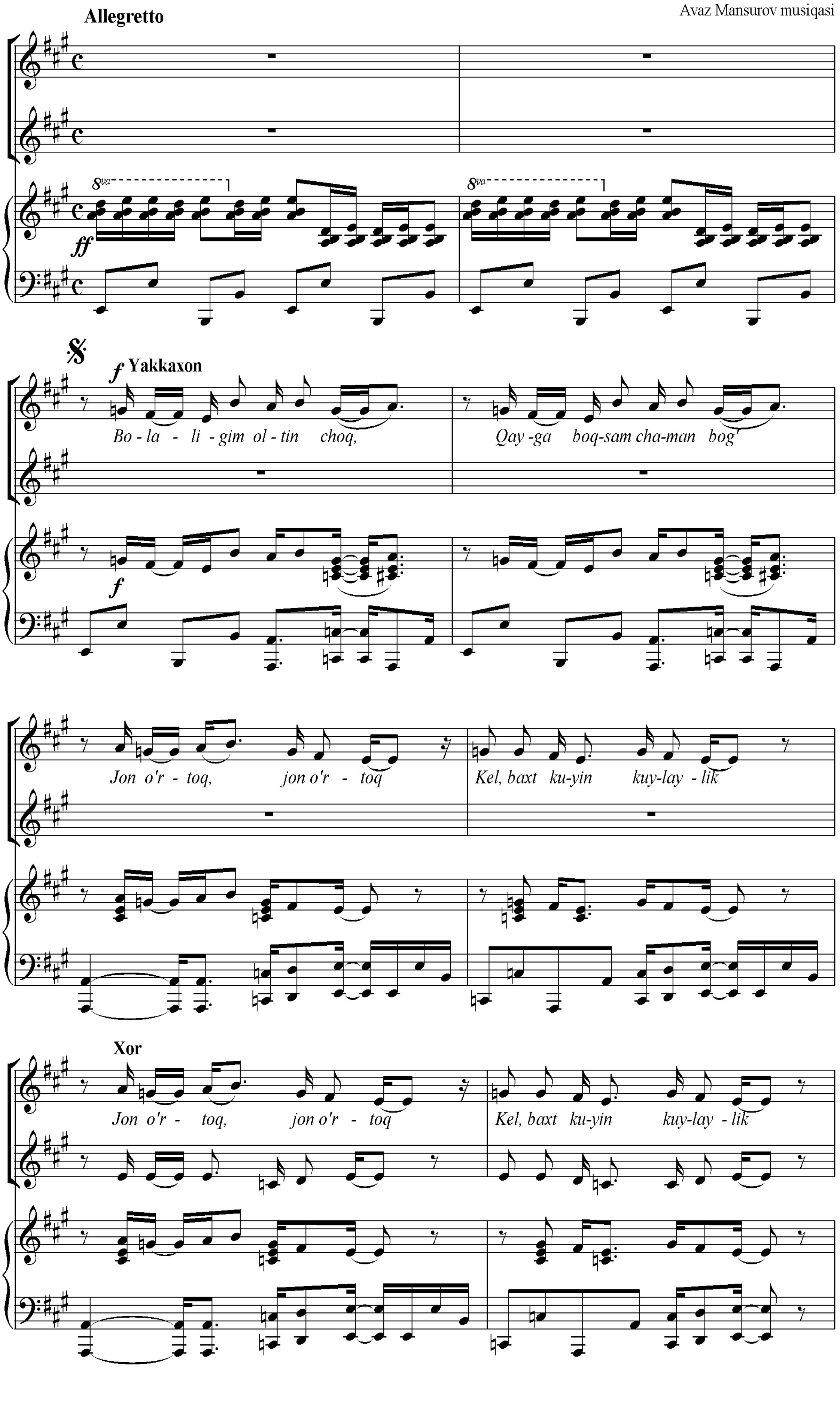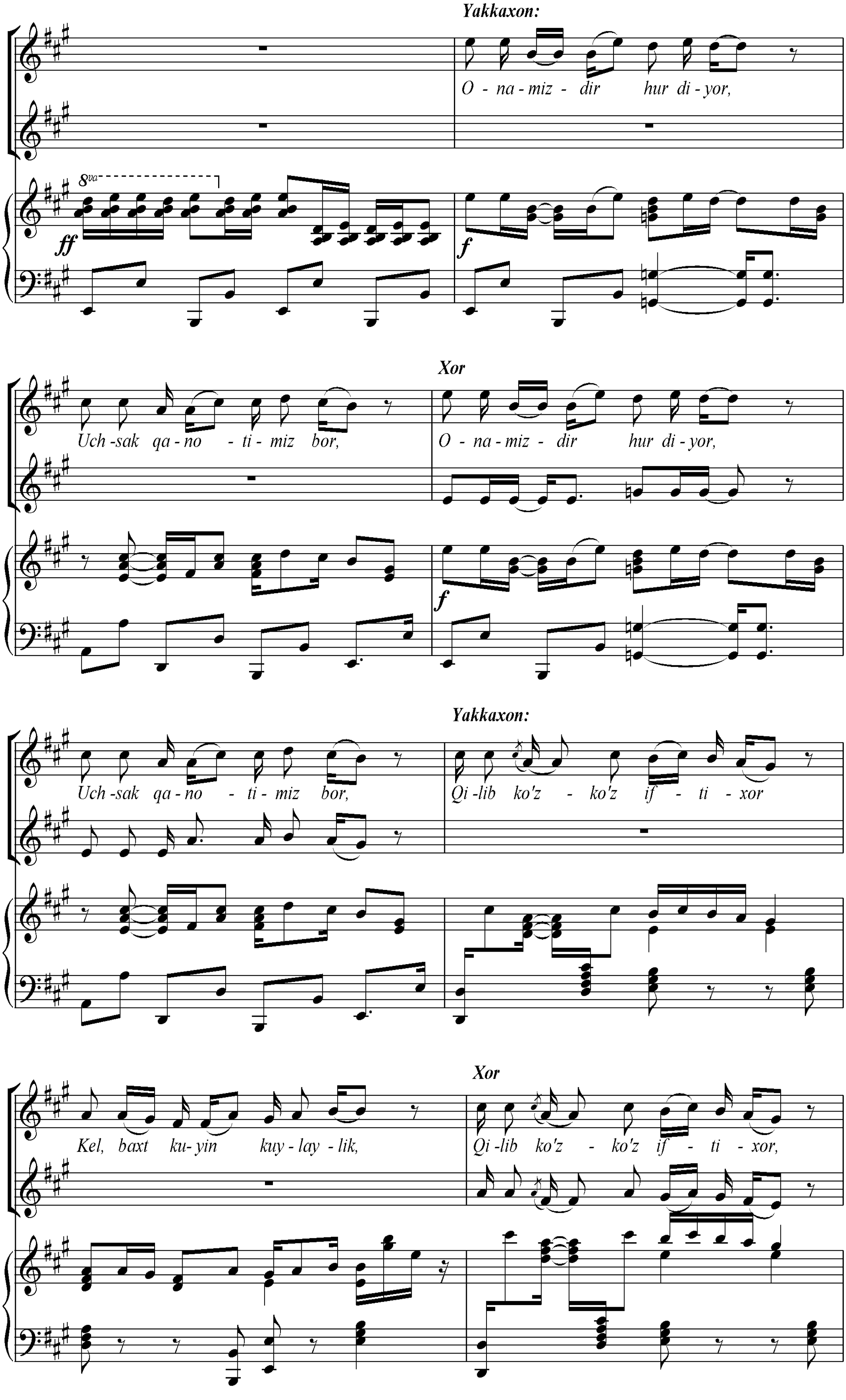
Yakkaxon:
O - na - miz - dir hur di - yor,
8va
ff
f
Xor
Uch - sak qa - no - ti - miz bor,
O - na - miz - dir hur di - yor,
f
Yakkaxon:
Uch - sak qa - no - ti - miz bor,
Qi - lib ko'z - ko'z if - ti - xor
Xor
Kel, baxt ku - yin kuy - lay - lik,
Qi - lib ko'z - ko'z if - ti - xor,
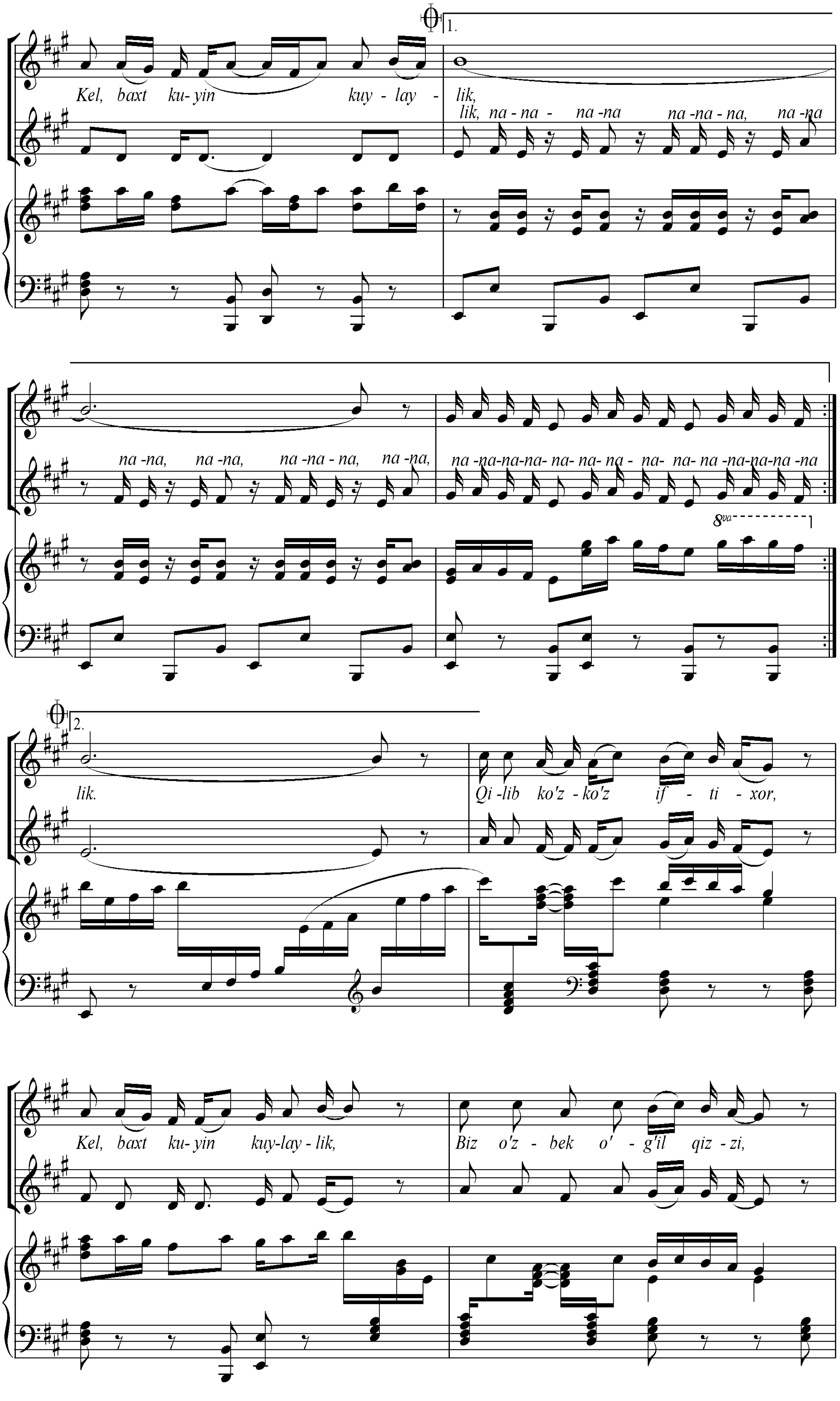
1.
Kel, baxt ku-yin kuy - lay - lik,
lik, na - na - na -na na -na - na, na -na
na -na, na -na, na -na - na, na -na,
na -na-na-na- na- na- na - na- na- na -na-na-na -na
8va
2.
lik.
Qi -lib ko'z - ko'z if - ti - xor,
Kel, baxt ku- yin kuy-lay - lik,
Biz o'z - bek o' - g'il qiz - zi,
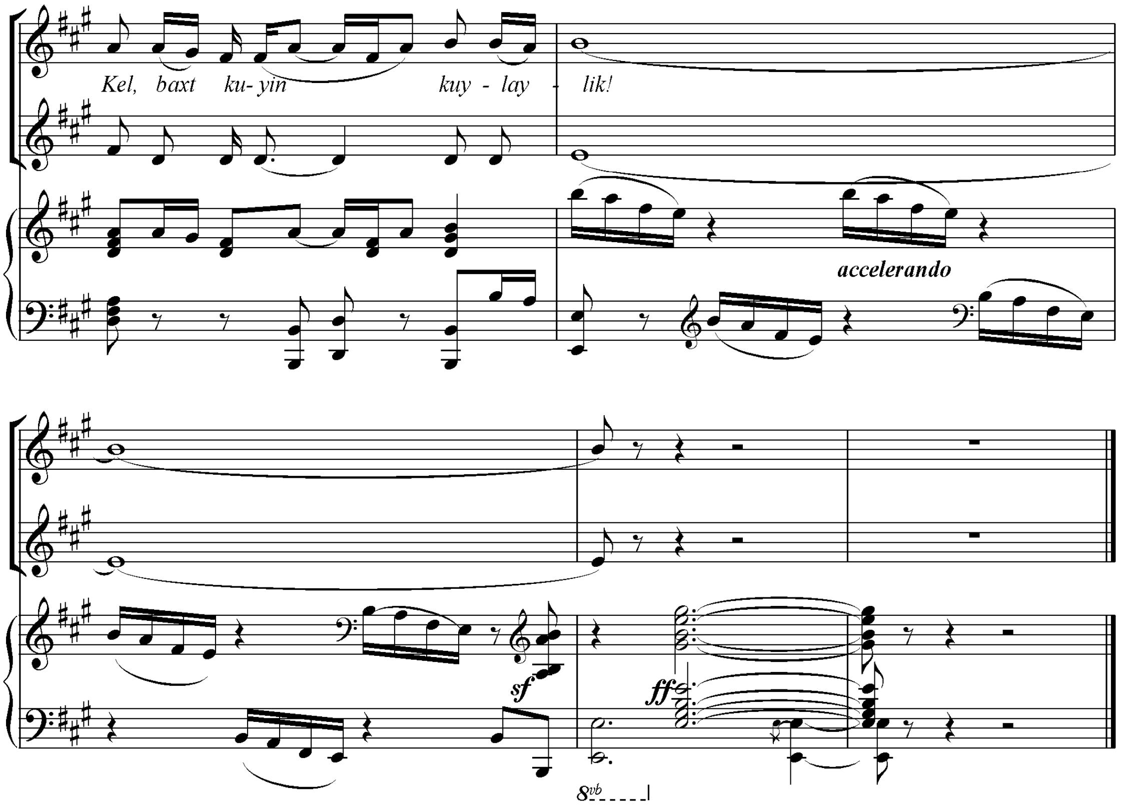
Bolaligim oltin choq
Qayga boqsam chaman bog‘.
Jon o‘rtoq, jon o‘rtoq
Kel, baxt kuyin kuylaylik.

Onamizdir-hur diyor,
Uchsak qanotimiz bor,
Qilib ko‘z-ko‘z iftixor,
Kel, baxt kuyin kuylaylik.

Bizniki tonggi shu’la,
Bizniki kuy, ashula.
Yoshlik shodlikka to‘la,
Kel, baxt kuyin kuylaylik.

Dilda Navoiy so‘zi,
Yashar qalblarda o‘zi,
Biz o‘zbek o‘g‘il-qizi,
Kel, baxt kuyin kuylaylik.

O'zbekiston - vatanim manim

J.Jabborov she'ri
D.Omonullayeva musiqasi

Moderato con moto
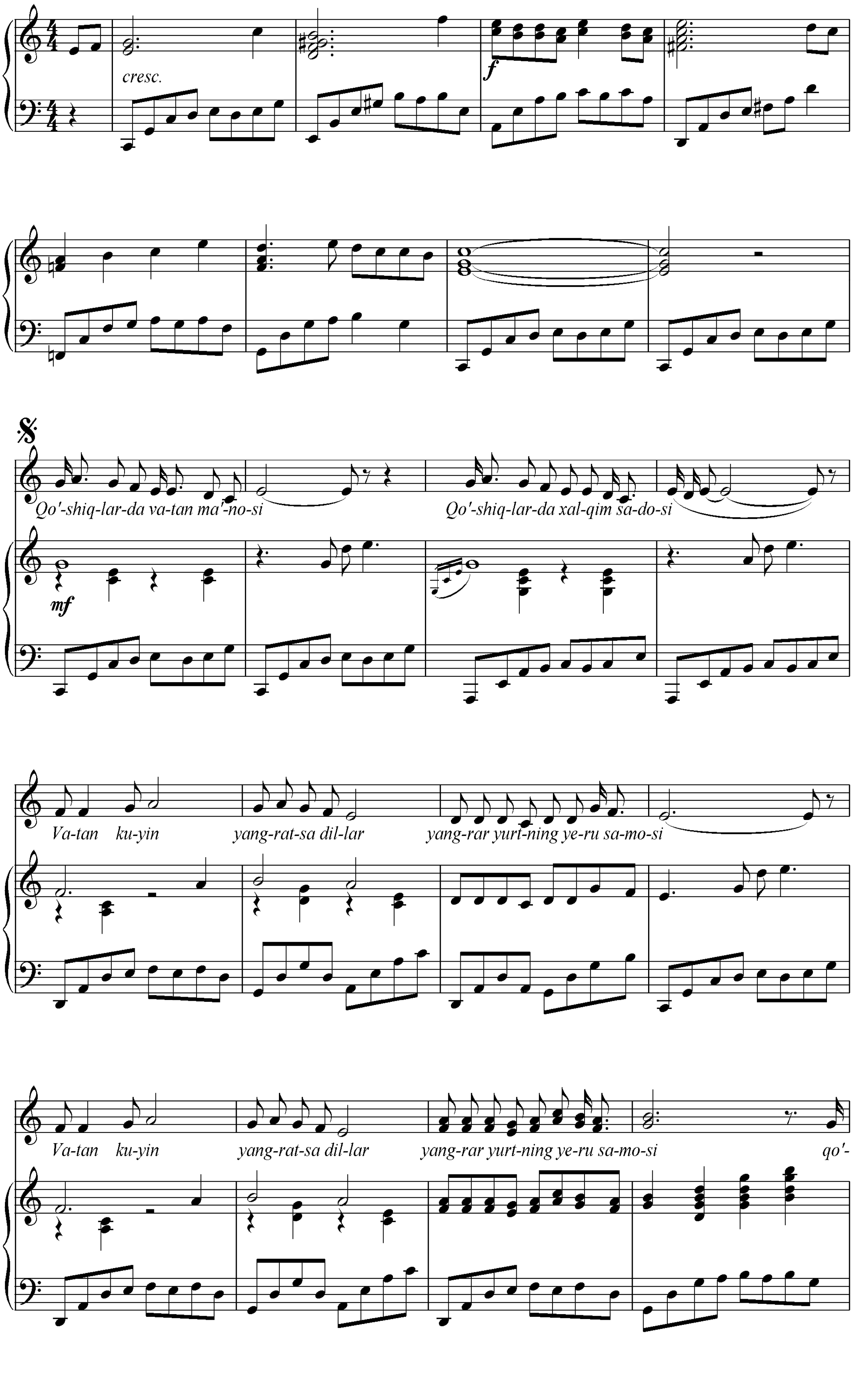
Naqorat
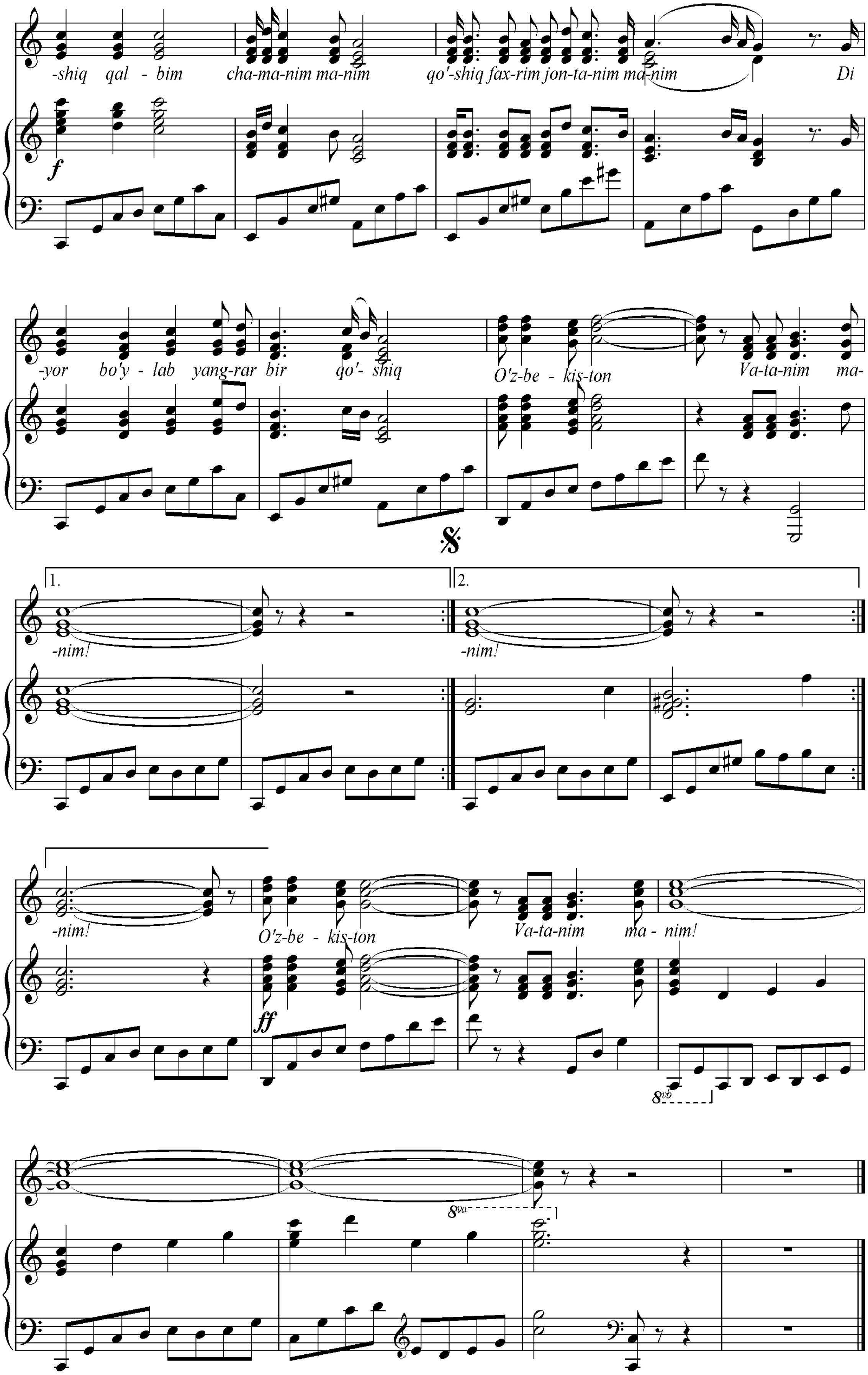
-shiq qal - bim cha-ma-nim ma-nim qo'-shiq fax-rim jon-ta-nim ma-nim Di
-yor bo'y - lab yang-rar bir qo'- shiq O'z-be - kis-ton Va-ta-nim ma-
1.
-nim!
2.
-nim!
-nim! O'z-be - kis-ton Va-ta-nim ma - nim!
8vb
8va

Qo‘shiqlarda Vatan ma’nosi,
Qo‘shiqlarda xalqim sadosi.
Vatan kuyin yangratsa dillar
Yangrar yurtning yeru-samosi.

Naqorat:

Qo‘shiq qalbim, chamanim manim,
Qo‘shiq fahrim, jontanim manim.
Diyor bo‘ylab yangrar bir qo‘shiq,
O‘zbekiston Vatanim manim.

Vatan ona, biz unda farzand,
Bir chinorning barglari monand.
Dildan dilga yo‘l olur qo‘shiq,
Ko‘ngillarni etgaydir payvand.

Vatan oltin belanchagimiz,
Biz Vatanning kelajagimiz,
Vatan agar byuuk bog‘ bo‘lsa,
Bizlarning uning gul chechagimiz.

Yoshlar ramziy qo'shig'i

Xor uchun J.Shukurov moslashtirgan
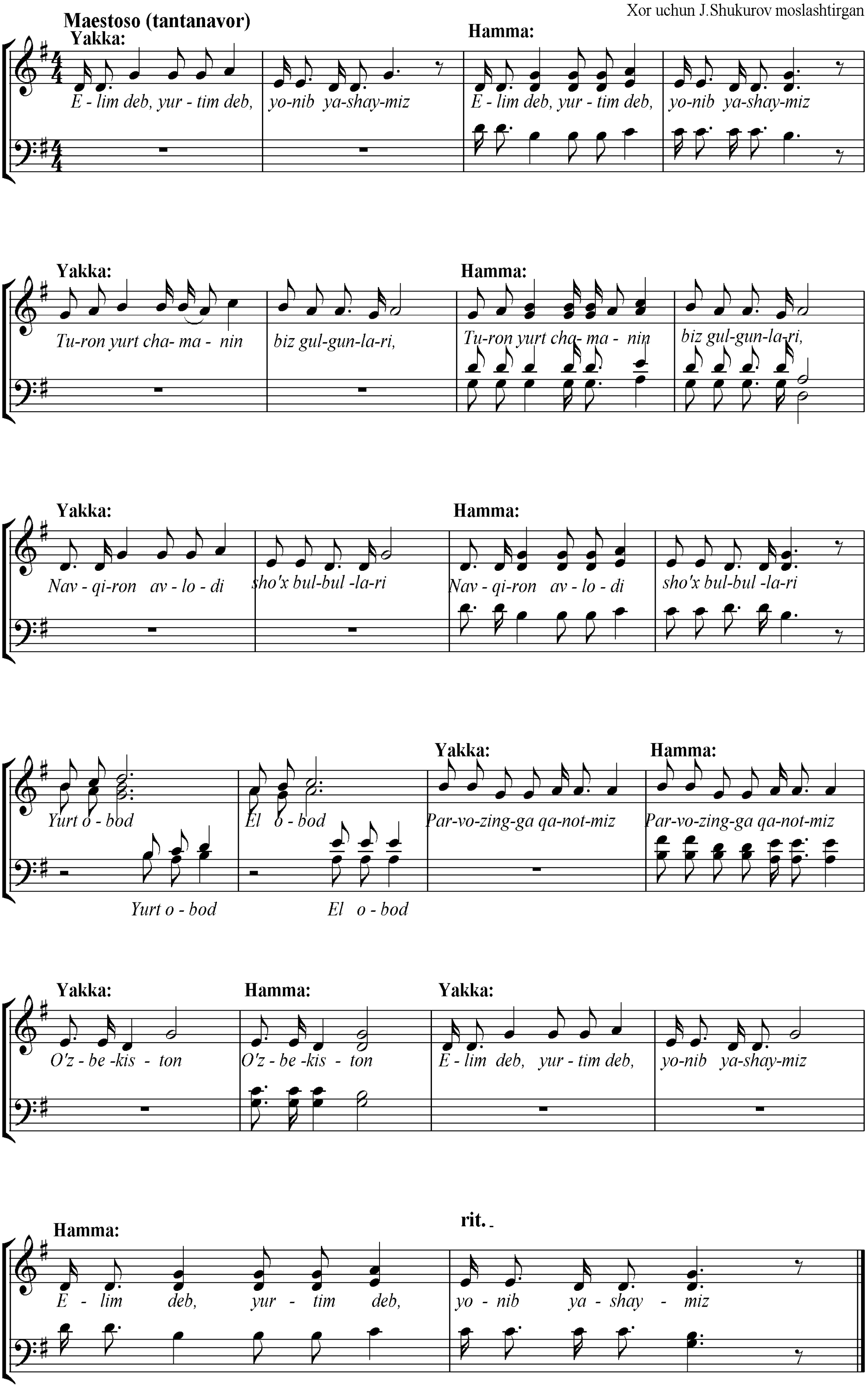
Sog'lom avlod qo'shig'i

Shermat Yormatov musiqasi
Safar Barnoyev she'ri
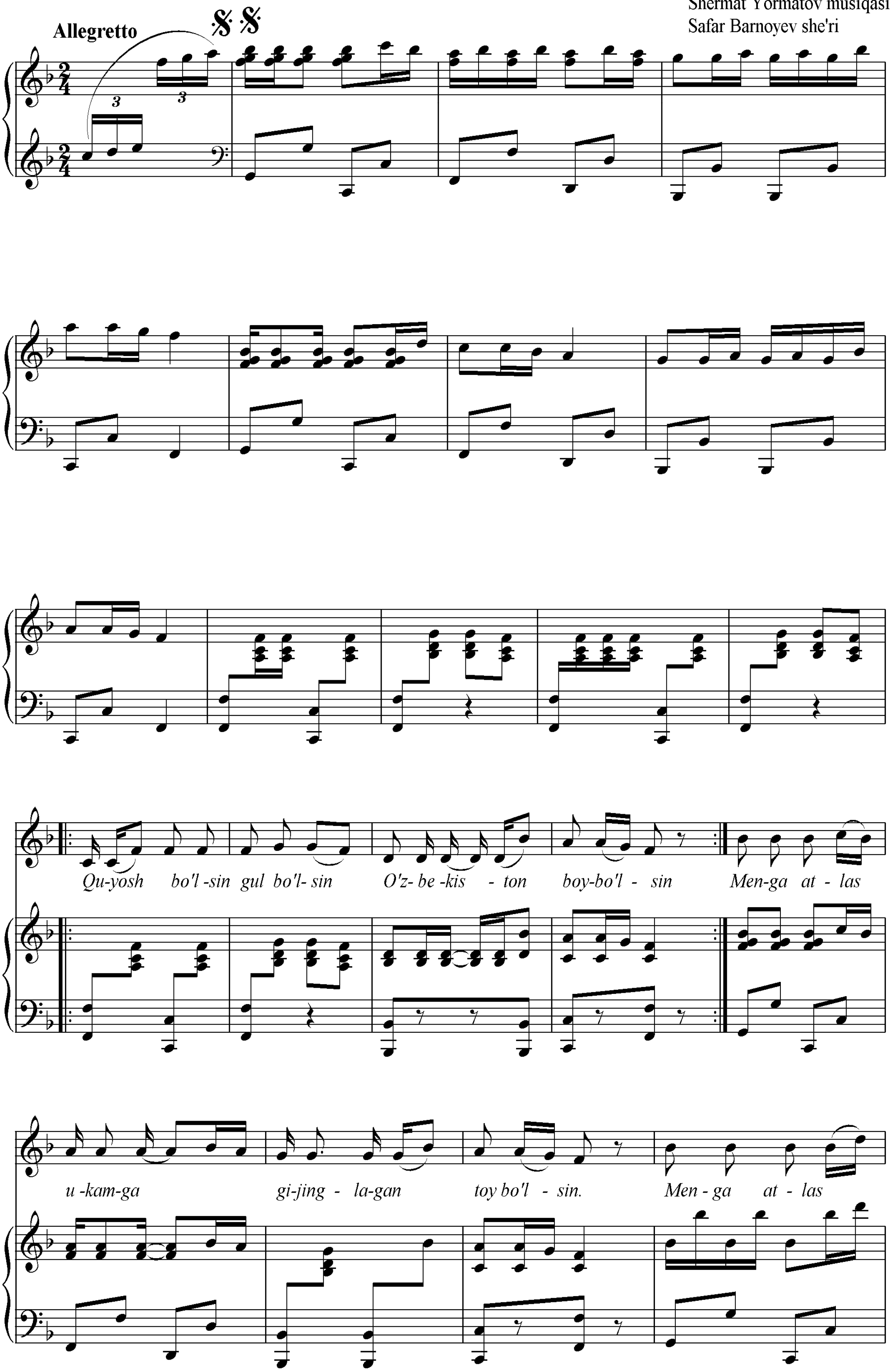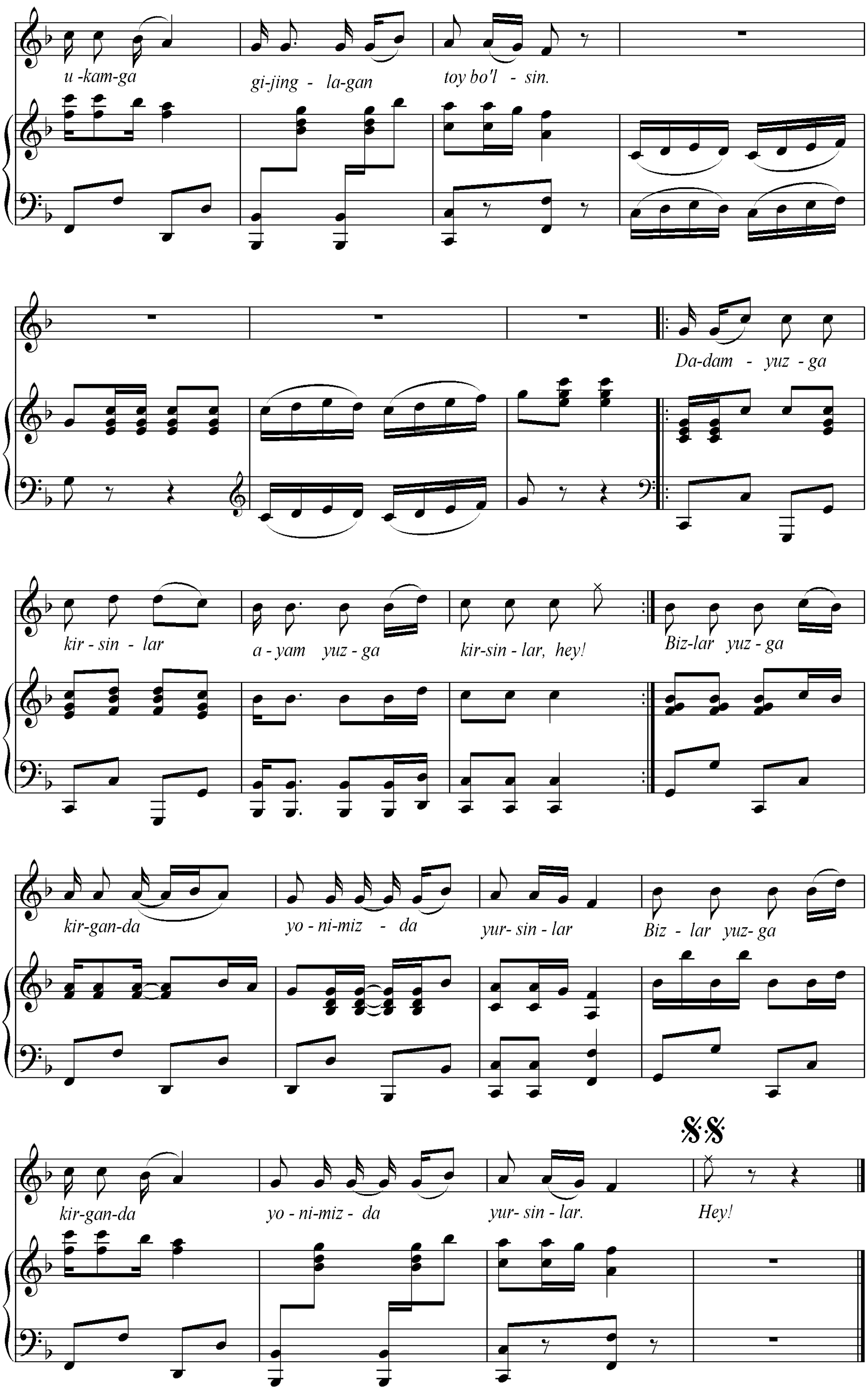
u -kam-ga gi-jing - la-gan toy bo'l - sin.
Da-dam - yuz - ga
kir - sin - lar a - yam yuz - ga kir-sin - lar, hey! Biz-lar yuz - ga
kir-gan-da yo - ni-miz - da yur- sin - lar Biz - lar yuz- ga
kir-gan-da yo - ni-miz - da yur- sin - lar. Hey!

1. Quyosh bo‘lsin, oy bo‘lsin
O‘zbekiston boy bo‘lsin
Menga atlas ukamga
Gijinglagan toy bo‘lsin.

Naqorat:
Dadam yuzga kirsinlar
ayam yuzga kirsinlar
bizlar yuzga kirganda
yonimizda yursinlar

2. O‘saversin bo‘yimiz
Tinchlik orzu uyimiz
Bu dunyoda bor bo‘lsin
O‘zbekiston uyimiz
Naqorat:

3. Yursak gullar bor bo‘lsin
Ko‘kragimiz tor bo‘lsin
Istiqlolga boshlagan
Yurt boshimiz sog‘ bo‘lsin.
Naqorat:

8 .Glossariy

Dirijyor - musiqa asarini jamoaviy ijrosiga rahbarlik qiluvchi san'atkor.

Nafas, kuylash nafasi - kuylash jarayonining muxim qismi, ovoz hosil qilishning asosiy omillaridan, ovozning kuvvat manbai.

Xor - yunon choros - jamlovchi tushuncha: xor, xorovod, yio'in, to'da va h.k.

Aralash xor - turli jinsli (erkakar va ayollar yoki bolalar) ovozlarining qo`shilishidan tarkibtopgan xor jamoasi - odatda soprano, alt, tenor baslardan iborat.

Bir turdagi (jinsdagi) **xo**r - bir turdagi ovoz (bolalar, ayollar, erkaklar)dan tashkil topgan xor.

Diapazon - xamma ovoz, soz, jamoa, xususan xorning eng pastidan eng baladigacha bulgan tovushlar xajmi.

Diktsiya- nutq talaffuzi -kuylashda adabiy matnni tog'ri talaffuz qilish malakasi.

Dinamika - tovushlarning sadolanish kuchi bilan bogiiq bo'lgan jarayon majmui.

Zanjirli iiafas, (ulama nafas) - xor ijrochiligida nafas olish yo'li, xonandalar nafasni bir vaqtda emas, balki sadolanishning uzluksizlikni ta'minlagan holda navbatma- navbat, "zanjir" sifat p'zgartirishadi.

Repertuar - turli kontsertlarda ijro etiladigan yoki musiqiy ta'limjarayonida o‘rganiladigan asarlar majmui.

Xormeyster - xor dirijyori, xor rahbari.

9.Adabiyotlar ro‘yxati

Darsliklar va o‘quv qo‘llanmalar ro‘yxati:

6. N.Qoziyev. “Xor dirijyorligi xrestomatiyasi”. 1-qism, T.1976, «O‘qituvchi» nashriyoti.
7. “O‘zbekiston Vatanim manim” – qo‘shiqlar to‘plami T.1996-2006
8. Shukurov J. “Dirijyorlik”. T., 2006
9. Bezborodova L.A. “Dirijirovaniye” M. “Prosvesheniye”, 1990.
10. Jabbarov A.X. “O‘zbekiston bastakorlari va musiqashunoslari”. Toshkent, “Yangi asr avlodi”, 2005
11. Shamaxmudova B.V. “Xor lug‘ati”. O‘quv qo‘llanma. T., 2009 «Musiqa» nashriyoti
10. Klyuchevie frazi

11.XORIJIY MANBALAR

11. CHesnokov P.G. “Xor i upravleniye im”. M. «Muzgiz», 1961.
12. Egorov L. “Teoriya i praktika raboti s xorom”. L.1965
13. Kazachkov S. “Dirijyorskiy apparat i ego postanovka”. M.1967
14. Grigorev L., Platek YA. “Sovremennie dirijeri”. M. izd. “Kompozitor”, 1969.
15. Popov S.V. “Etyudi po xorovomu dirijirovaniyu”. M. MGIK, 1974.
16. Olxov K.A. “Voprosi teorii dirijyorskoy texniki i obucheniya xorovix dirijerov”. L. “Muzika”, 1979.
17. Romanovskiy N.V. “Xorovoy slovar”. M. “Muzika”, 1980.
18. Kolessa N.F. “Osnovi texniki dirijirovaniya”. Kiyev. “Muzichna Ukraina”, 1981.
19. Sokolov Vl. “Rabota s xorom” M. “Muzika”, 1983.
20. Olxov K.A “Teoreticheskiye osnovi dirijerskoy texniki”. L. “Muzika”, 1984.

2. N.Qoziyev. Dirijyorlik xrestomatiyasi. 2 -qism, T.1976
3. N.Qoziyev. Dirijyorlik xrestomatiyasi. 3-qism, T. 1977
4. N.Qoziyev. Dirijyorlik xrestomatiyasi. 4 qism, T. 1986

Internet saytlari:

1. www.jzz.ru
2. www.atmuzik.ru
3. www. universalia. nov. ru / instruments.
4. www. muzik. uz
5. www. cassicmuziLuz
6. www. ixlos.uz
7. http://forum.ziyouz.com